R. 1922.

DZIENNIK URZĘDOWY
MINISTERSTWA ROLNICTWA I DÓBR PAŃSTWOWYCH
Rzeczypospolitej Polskiej.

WARSZAWA. № 12. 31 lipca 1922 r.

TREŚĆ:

Do Pana
D-ra JÓZEFA RACZYŃSKIEGO,
Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych
w Warszawie.

Przychylając się do przedstawionej mi prośby, zwalniam Pana z urzędu Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Równocześnie poruczam Panu dalsze pełnienie dotychczasowych funkcyj, aż do chwili powołania nowego Rządu.

Naczelnik Państwa:
J. Piłsudski

Prezydent Ministrów:
Artur Śliwiński

Warszawa-Belweder, dnia 7 lipca 1922 roku.

(„Monitor Polski" № 152 z dnia 8.VII 1922 r.)

Rozporządzenie Rady Ministrów

z dnia 30 maja 1922 r.

o dodatkach za kierownictwo dla cywilnych urzędników państwowych.

Na zasadzie art. 11 ustawy z 13 lipca 1920 r. o uposażeniu urzędników i funkcjonarjuszów państwowych (Dz. U. R. P. № 65, poz. 429) zarządza się co następuje:

§ 1. Oprócz uposażenia, ustalonego w art. 2 ustawy z 13 lipca 1920 r. o uposażeniu urzędników i funkcjonarjuszów państwowych (Dz. U R. P. № 65, poz. 429) i oprócz zwrotu wydatków, podlegających likwidacji urzędnikom, kierującym faktycznie składowemi jednostkami administracyjnemi, przewidzianemi w etacie organizacyjnym danej dykasterji, następujący urzędnicy pobierają dodatek funkcyjny za kierownictwo w wysokości:

	miesięcznie marek polskich
A. 1) Prezydent Ministrów	10.000
2) Minister	5.000
3) Podsekretarz Stanu	3.000
4) Wojewoda	3.000
5) Starosta, Komisarz Rządu według decyzji Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu	od 1.000 do 1.200
B. Niewymienieni wyżej pod A urzędnicy, zajmujący stanowiska kierownicze, a zaliczeni:	
1) do II lub III stopnia służbowego	3.000
2) do IV stopnia służbowego	2.000
3) do V stopnia służbowego	1.000
4) do VI i VII stopnia służbowego	600

Spis stanowisk kierowniczych układa i uzupełnia Prezydent Ministrów w porozumieniu z Ministrem Skarbu. Przyznaje i wymierza dodatek za kierownictwo właściwy Minister lub Szef Urzędu Głównego w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

§ 2. Urzędnik, pobierający uposażenie wyższe lub niższe od uposażenia przywiązanego do normalnego stopnia służbowego danego kierowniczego stanowiska otrzymuje dodatek za kierownictwo nie podług pobieranego uposażenia, ale podług normalnego stopnia służbowego danego kierowniczego stanowiska.

§ 3. Urzędnik uprawniony do pobierania dodatku za kierownictwo, który dla jakiegokolwiek powodu (np. wskutek choroby, delegacji urzędowej, wyjątkowego urlopu) kierownictwa dłużej, niż przez 4 miesiące faktycznie nie sprawuje, traci po upływie tego czasu od pierwszego dnia najbliższego kalendarzowego miesiąca prawo do pobierania dodatku za kierownictwo, aż do ponownego objęcia czynności kierowniczych.

§ 4. Urzędnik, pełniący zastępczo lub przejściowo czynności, do których przywiązany jest dodatek za kierownictwo, o ile zastępstwo to trwało dłużej, niż sześć tygodni bez przerwy, otrzymuje przywiązany do tych czynności dodatek za kierownictwo za cały czas zastępstwa.

Dodatek za kierownictwo zastępcze wypłaca się miesięcznie z dołu, przyczem okres zastępcy, dłuższy niż dwa tygodnie, liczy się za cały miesiąc, a krótszy, za pół miesiąca.

Jeżeli zastępstwo pełni urzędnik, pobierający już dodatek za kierownictwo z innego tytułu, to za zastępstwo pobiera tylko ewentualną różnicę obu dodatków.

§ 5. Przez czas trwania wyjątkowych, wojną wywołanych, warunków ekonomicznych zmieniać się będzie wysokość dodatku funkcyjnego za kierownictwo, ustalona w § 1 niniejszego rozporządzenia w stosunku, w jakim pozostaje każdorazowy mnożnik dodatku drożyźnianego dla miejscowości klasy I do mnożnika 150 (stu pięćdziesięciu).

§ 6. Do wyjaśnienia wątpliwości, powstałych przy stosowaniu przepisów rozporządzenia niniejszego, powołany jest Prezydent Ministrów w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

§ 7. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od 1 czerwca 1922 r.

Rozporządzenia Rady Ministrów z 4 października 1920 r. (Dz. U. R. P. № 97, poz. 638), z 30 czerwca 1921 r. (Dz. U. R. P. № 62, poz. 385) oraz z 6 października 1921 r. (Dz. U. R. P. № 88, poz. 648) tracą moc obowiązującą z dniem 1 czerwca 1922 roku.

Prezydent Ministrów:
Antoni Ponikowski

Minister Skarbu:
Michalski

(Dziennik Ustaw № 51 z dn. 11.VII 1922 r. poz. 456).

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych

z dnia 25 czerwca 1922 r.

w przedmiocie tymczasowych środków ochronnych przeciw zarazie stadniczej u koni rozpłodowych na obszarze Ziemi Wileńskiej.

Na mocy art. 1148 ustawy lekarskiej (Zbiór Praw Ces. Ros., tom XIII, wydanie 1905 r.) zarządza się co następuje:

§ 1. Na obszarze powiatów: wileńskiego, oszmiańskiego, święciańskiego, trockiego i bracławskiego Ziemi Wileńskiej stosowane będzie rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dnia 15 listopada 1919 r. w przedmiocie tymczasowych środków ochronnych przeciw zarazie stadniczej u koni rozpłodowych (Dz. U. R. P. № 89 poz. 487).

§ 2. Rozporządzenie niniejsze zyskuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:
J. Raczyński

(Dziennik Ustaw № 51 z dn. 11.VII 1922 r. poz. 466).

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych

z dnia 25 czerwca 1922 r.

w przedmiocie ustanowienia maksymalnych norm dla wymiaru odszkodowań za zwierzęta zabite z polecenia władz państwowych lub padłe skutkiem szczepień, zarządzonych przez te władze na obszarze Ziemi Wileńskiej.

Na mocy art. 1123, 1125 (punkt 7) i 1167 ustawy lekarskiej (Zbiór Praw Ces. Ros. tom XIII, wydanie 1905 r.) zarządza się co następuje:

§ 1. Na obszarze powiatów: wileńskiego, oszmiańskiego, święciańskiego, trockiego i brasławskiego Ziemi Wileńskiej stosowane będzie rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dnia 7 maja 1920 r. w przedmiocie ustanowienia maksymalnych norm dla wymiaru odszkodowań za zwierzęta zabite z polecenia władz państwowych lub padłe skutkiem szczepień zarządzonych przez te władze (Dz. U. R. P. № 39 poz. 237), przyczem uprawnienia, przysługujące w myśl tego rozporządzenia wojewodzie, na obszarze wymienionych w niniejszym paragrafie powiatów, przysługują Delegatowi Rządu.

§ 2. Rozporządzenie niniejsze zyskuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia.

Jednocześnie tracą moc obowiązującą dotychczasowe normy dla wymiaru odszkodowania.

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:
J. Raczyński

(Dziennik Ustaw № 52 z dn. 15.VII 1922 r. poz. 480).

Rozporządzenie Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego w porozumieniu z Ministrami Rolnictwa i Dóbr Państwowych, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych

z dnia 6 lipca 1922 r.

w przedmiocie uzupełnienia rozporządzenia wykonawczego z dnia 12 października 1921 r. do ustawy z dnia 6 lipca 1920 r. o organizacji urzędów ziemskich.

Na mocy art. 37 ustawy z dnia 6 lipca 1920 r. o organizacji urzędów ziemskich (Dz. U. R. P. № 70, poz. 461) zarządza się co następuje:

§ 1. §§ 26 i 31 rozporządzenia wykonawczego z dnia 12 października 1921 r. do ustawy z dnia 6 lipca 1920 r. o organizacji urzędów ziemskich (Dz. U. R. P. № 85 poz. 616) zmienia się jak następuje:

a) Punkt 1) ustępu drugiego § 26 otrzymuje następujące brzmienie: „1) reguluje obrót ziemią, a w szczególności rozstrzyga w sprawach przeniesienia własności, o ile rzeczone sprawy nie są poddane rozpoznaniu okręgowych komisyj ziemskich przez Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego na zasadzie art. 16 p. c. ustawy z dnia 6 lipca 1920 r. o organizacji Urzędów Ziemskich".

b) Punkt 5) § 31 otrzymuje następujące brzmienie: „5) orzeka w sprawach, których rozstrzyganie przepisami ustaw zastrzeżone jest dla posiedzeń niejawnych (art. 18, 23. 37 ustawy o likwidacji serwitutów i t. p.) oraz w sprawach przeniesienia własności, poddanych jej rozpoznaniu przez Prezesa Głównego Urzędu Ziemskiego na mocy art. 16 p. c. ustawy z dnia 6 lipca 1920 r. o organizacji Urzędów Ziemskich".

§ 2. Rozporządzenie niniejsze uzyskuje moc obowiązującą od dnia 1 lipca 1922 roku.

Prezes Głównego Urzędu Ziemskiego:
S. Ludkiewicz

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:
J. Raczyński

Minister Sprawiedliwości:
W. Makowski

Minister Spraw Wewnętrznych:
A. Kamieński

(Dziennik Ustaw № 52 z dn. 15.VII 1922 r. poz. 484).

Rozporządzenie Rady Ministrów

z dnia 11 lipca 1922 r.

o rozciągnięciu na Ziemię Wileńską mocy obowiązującej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 września 1920 r. w przedmiocie walki z księgosuszem.

Na mocy art. 5 ustawy z dnia 6 kwietnia 1922 r. o objęciu władzy państwowej nad Ziemią Wileńską (Dz. U. R. P. № 26 poz. 213) zarządza się co następuje:

§ 1. Na obszar powiatów: wileńskiego, oszmiańskiego, święciańskiego, trockiego i brasławskiego Ziemi Wileńskiej rozciąga się moc obowiązującą rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 września 1920 r. w przedmiocie walki z księgosuszem (Dz. U. R. P. № 94 poz. 621).

§ 2. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrowi Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Jednocześnie tracą moc obowiązującą wszystkie przepisy sprzeczne z rozporządzeniem wymienionem w § 1.

Prezydent Ministrów:
Artur Śliwiński

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:
J. Raczyński

(Dziennik Ustaw № 56 z dn. 26.VII 1922 r. poz. 505).

Rozporządzenie Rady Ministrów

z dnia 11 lipca 1922 r.

o rozciągnięciu na obszar Ziemi Wileńskiej mocy obowiązującej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 września 1920 r. w przedmiocie tymczasowej organizacji państwowej służby weterynaryjnej.

Na mocy art. 5 ustawy z 6 kwietnia 1922 r. o objęciu władzy państwowej nad Ziemią Wileńską (Dz. U. R. P. № 26 poz. 213) zarządza się co następuje:

§ 1. Na obszar powiatów: wileńskiego, oszmiańskiego, święciańskiego, trockiego i brasławskiego Ziemi Wileńskiej rozciąga się moc obowiązującą rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 września 1920 r. w przedmiocie tymczasowej organizacji państwowej służby weterynaryjnej (Dz. U. R. P. № 102 poz. 676), przyczem uprawnienia, przysługujące w myśl tego rozporządzenia wojewodzie, przysługują na obszarze wymienionych w niniejszym paragrafie powiatów Delegatowi Rządu dla Ziemi Wileńskiej.

§ 2. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrow Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Jednocześnie tracą moc obowiązującą wszystkie przepisy sprzeczne z rozporządzeniem wymienionem w § 1.

Prezydent Ministrów:
Artur Śliwiński

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:
J. Raczyński

(Dziennik Ustaw № 56 z dn. 26.VII 1922 r. poz. 507).

Rozporządzenie Rady Ministrów.

z dnia 8 czerwca 1922 r.

w przedmiocie statutu Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego.

Na podstawie art. 14 ustawy z dnia 23 czerwca 1921 r. o wprowadzeniu dekretów, ustaw sejmowych i rozporządzeń Rządu oraz o dalszem uzgodnieniu ustawodawstwa na obszarze b. Dzielnicy pruskiej (Dz. U. R P. № 75, poz. 511) zarządza się co następuje:

§ 1. Zatwierdza się uchwalone na walnem zebraniu Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego w dniach 4 i 5 lutego 1921 r. celem przystosowania do obecnego ustroju politycznego statutu byłej instytucji „Posener Landschaft“:

1) Statut Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego;
2) dwunasty dodatek do statutu Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego z dnia 13 maja 1857 r., do II regulaminu z dnia 5 listopada 1866 r., do III regulaminu z dnia 4 maja 1885 r., do IV regulaminu z dnia 1 czerwca 1895 r., do nowego statutu z dnia

4 sierpnia 1896 r., do V regulaminu z dnia 31 grudnia 1900 r., do statutu dotyczącego zastąpienia wszystkich systemów listów zastawnych Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego przez wspólny Komitet Ziemstwa i wspólne Walne Zebranie z dnia 24 lutego 1902 r. i do statutu z dnia 30 czerwca 1913 r.;
3) regulamin szacunkowy Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego;
4) instrukcję do regulaminu szacunkowego Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego;
5) statut Banku Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego.

§ 2. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 7 lutego 1921 r.

Prezydent Ministrów:
Antoni Ponikowski
Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:
J. Raczyński

Załącznik do rozp. Rady Ministrów z d. 8. VI 1922 r.

Statut

Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego.

NAZWA, CEL I SIEDZIBA POZNAŃSKIEGO ZIEMSTWA KREDYTOWEGO.

Poznańskie Ziemstwo Kredytowe jest stowarzyszeniem właścicieli dóbr ziemskich Województwa Poznańskiego, mającem za cel uzyskanie kredytu realnego dla członków swoich w myśl statutu. Ziemstwo jest osobą prawną i ma siedzibę oraz Sąd właściwy w Poznaniu.

Ziemstwo Kredytowe celem uzyskania funduszów potrzebnych na obciążenie majętności osób, pragnących otrzymać pożyczkę, jest uprawnione do wystawienia obligacji na okaziciela pod nazwą „Nowy list zastawny Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego“ (Neuer Pfandbrief der Posener Landschaft) z oprocentowaniem 4 lub $3^1/_2$ według wniosku petentów.

Uzyskanie członkostwa.

§ 1.

Właściciele majętności rolnych lub leśnych w Województwie Poznańskiem mają prawo przystąpienia do Ziemstwa pod następującemi warunkami:
1) majętność musi stanowić nieograniczoną własność wnioskodawcy,
2) majętność może poza publicznemi daninami być obciążoną tylko takiemi ciężarami, które przez skapitalizowanie można odliczyć, od wartości szacunkowej, albo które według zdania Dyrekcji Ziemstwa są bez wpływu na szacunek,
3) obcokrajowcy mogą do Ziemstwa przystąpić tylko za wyraźnem zezwoleniem Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych,
4) majętności, stanowiące własność kilku osób, mogą tylko w całości, a nie w częściach należeć do Ziemstwa,

5) posiadłości w obrębie gmin miejskich położone, mogą być obciążone, jeżeli użytkuje je się według świadectwa Magistratu wyłącznie albo przynajmniej przeważnie w celach gospodarstwa rolnego lub leśnego.
6) wartość szacunkowa majętności musi wynosić co najmniej 3.000 mk. (§ 3).

Wpisowe.

§ 2.

Obywatel przystępujący do Ziemstwa winien zapłacić wpisowe w wysokości 1% udzielonej pożyczki. Wpisowe należy także uiścić w razie konwersji pożyczki lub w razie zaciągnięcia nowej pożyczki w miejsce spłaconej.

W razie uzyskania pożyczki dodatkowej opłaca się tylko połowę wpisowego.

Udzielenie pożyczki i ustanowienie hipoteki.

§ 3.

Ziemstwo Kredytowe udziela pożyczek, podzielnych przez 100, nie w gotówce, lecz tylko w wydanych przez siebie listach zastawnych na podstawie oszacowań. Obdłużenie może nastąpić w wysokości ²/₃ szacunku.

Ustalenie wartości szacunkowej dokonuje się:

a) na podstawie oszacowania na miejscu według załączonego regulaminu szacunkowego albo
b) na podstawie 90 krotnego czystego dochodu katastralnego z odliczeniem 20 krotnej wartości zapisanych w dziale II księgi wieczystej ciężarów lub kapitału potrzebnego na spłacenie rent, o ile takowy niższym jest od 20-krotnej rocznej wartości tychże ciężarów. Ustalenie wartości szacunkowej może nastąpić tylko w razie uznania, że budynki na maiątku i inwentarz wystarczają dla gospodarstwa. W każdym razie przysługuje Dyrekcji Ziemstwa Kredytowego prawo zażądania oszacowania na miejscu (a).

Pożyczki w listach zastawnych udziela się w razie braku specjalnych umów pod następującemi warunkami:

1) hipoteka w wysokości kapitału, procentów i kosztów wyskarżenia i wyegzekwowania ich musi, z wyjątkiem ciężarów podanych w § 1 pod № 2, być zapisaną na I miejscu. Dyrekcja Ziemstwa może w razie znajdowania się w dziale II lub III księgi wieczystej zapisów, których nie można natychmiast usunąć przez wykreślenie, udzielenie pierwszeństwa lub wskutek innych trudności, mimo to wydać pożyczkę w listach zastawnych za złożeniem kaucji aż do czasu usunięcia tychże zapisów lub przeszkód. Wysokość kaucji ustanawia Dyrekcja Ziemstwa według swego uznania, jednakże z zastrzeżeniem, że kaucja przy zapisach obliczalnych w pieniądzach wynosić musi za każde 70 mk. tychże 100 mk. w listach zastawnych. Procenty oblicza się przy tem po 5 od sta. Kaucja musi pokryć 2-roczną zaległość procentów. Kaucję, nie przekraczającą sumy 100 marek, można złożyć w gotówce, jednakże bez prawa oprocentowania; Dyrekcja ma prawo każdoczesnego pokrycia się z kaucji w razie potrzeby;

2) pragnący otrzymać pożyczkę musi w akcie dłużnym przejąć obowiązanie niewydzierżawienia obdłużonej majętności bez zezwolenia Dyrekcji Ziemstwa. Dyrekcja decyduje według własnego uznania, czy i o ile można obdłużyć dobra poprzednio wydzierżawione;
3) procenty opłaca się w gotówce lub w nieprzedawnionych płatnych kuponach Poznańskich listów zastawnych,
4) budynki na obdłużonych majętnościach muszą być aż do całkowitego umorzenia długu ubezpieczone w odpowiedniej wysokości w Krajowem Ubezpieczeniu Ogniowem. Właściciele obdłużonych majętności z szacunkiem niżej 50.000 marek mają pozatem obowiązek odpowiedniego ubezpieczenia całkowitego sprzętu, oraz żywego i martwego inwentarza od ognia, a ziemiopłodów od gradobicia;
5) każdy nowonabywca obdłużonej majętności ma obowiązek przejęcia w dokumencie sądowym lub notarjalnym osobistego zobowiązania z pierwotnego aktu dłużnego oraz poddania się wszelkim przepisom, nie wykluczając późniejszych prawidłowo wydanych uzupełnień, i nadesłania takiego dokumentu Dyrekcji w przeciągu najdłużej trzech miesięcy po zapisaniu go jako właściciela nieruchomości w księdze wieczystej;
6) w razie obdłużenia lasu według jego wartości dochodowej ma dłużnik obowiązek należytej uprawy leśnej według planu gospodarczego ustanowionego przez Dyrekcję Ziemstwa pod nadzorem Ziemstwa. Dłużnik ma obowiązek prowadzenia księgi wyrębów w sposób, przepisany przez Dyrekcję Ziemstwa, prowadzenia wykazów trzebień rocznych i wykonanych zalesień (kultur) oraz nadesłania ich corocznie Dyrekcji Ziemstwa do 1 lipca. Dyrekcję Ziemstwa należy niezwłocznie uwiadomić o każdym pożarze. Dyrekcja zarządza według swego uznania najmniej co 3 lata oględziny leśne na miejscu przez rzeczoznawcę leśnego, delegowanego przez Dyrekcję. Oględziny dotyczą nietylko stwierdzenia, czy przestrzegano planu gospodarczego i czy skutecznie przeprowadzono zalesienie (kultury), lecz także stwierdzenia, czy trwałość dochodów nie jest zagrożoną. Koszty oględzin ponosi dłużnik;
7) dłużnik jest obowiązany zezwolić członkom Dyrekcji lub ich pełnomocnikom na objazd lub obejście posiadłości we wszystkich częściach tejże, a w razie wydzierżawienia w kontrakcie dzierżawnym nałożyć tenże obowiązek dzierżawcy;
8) dłużnik ma obowiązek zwrócenia Ziemstwu wszystkich wydatków, jakie zostały poniesione w czasie sekwestru na cele utrzymania i koniecznej naprawy gospodarstwa, a nie dadzą się zwrócić z dochodów majątku.

Pożyczki dodatkowe.

§ 4.

Na majętności już obdłużonej można uzyskać pożyczkę dodatkową w listach zastawnych, o ile:

a) wartość szacunkowa majętności podniosła się przynajmniej o 10% wskutek stałych ulepszeń lub wskutek przyłączenia i dopisania nieobdłużonego dotąd jeszcze obszaru,

b) nie pobrano całkowicie poprzednio przyznanej pożyczki,
c) wartość majętności podwyższyła się co najmniej o 10% wskutek odpadnięcia ciężarów lub kosztów przewozu albo wskutek podniesienia wartości budynków lub dla innych podobnych okoliczności.

W każdym razie może Dyrekcja uzależnić udzielenie pożyczki dodatkowej od nowego oszacowania na miejscu lub od zbadania dotychczasowej wartości szacunkowej.

Pożyczki dodatkowe są możliwe tylko w wysokości przynajmniej 10% pożyczki ciążącej dotąd na majętności.

Pośrednictwo Banku Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego przy udzielaniu pożyczek.

§ 5.

Udzielenie pożyczki w listach zastawnych (§ 3) i pożyczki dodatkowej (§ 4) wolno przeprowadzić tylko za pośrednictwem Banku Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego.

Spłata pożyczki.

§ 6.

A. Dobrowolna.

Dłużnik może spłacić pożyczkę całkowicie lub częściowo listami zastawnemi każdego czasu z wyjątkiem miesięcy maja i czerwca oraz listopada i grudnia bez poprzedniego wypowiedzenia, a w gotówce z 6-miesięcznem wypowiedzeniem na 1 lipca lub 1 stycznia; procenty należy jednakże uiścić za całe bieżące półrocze.

Częściowe spłaty długów muszą być podzielone przez 100.

B. Przymusowa

spłata wskutek wypowiedzenia ze strony Ziemstwa.

Ziemstwo ma prawo zażądania całkowitej lub częściowej spłaty pożyczki z 3-miesięcznem terminem:

a) w razie zalegania z procentami ponad 6 miesięcy bez poprzedniego uzyskania zwłoki, z zastrzeżeniem jednakże, że uprawnienie do wypowiedzenia kończy się, jeżeli spłacono zaległość i koszty Ziemstwa, zanim Dyrekcja Ziemstwa oświadczyła, że korzysta z przysługującego jej prawa wypowiedzenia,
b) jeżeli należy się obawiać, że sposób gospodarowania na obciążonej listami zastawnemi majętności zagraża w znacznym stopniu jej pogorszeniu,
c) jeżeli zastawiona majętność nie służy nadal gospodarstwu rolnemu lub leśnemu,
d) jeżeli dłużnik zadosyć nie uczyni obowiązkowi ubezpieczenia,
e) jeżeli w razie zmiany prawa własności nowonabywca lub jeden z nowonabywców jest obcokrajowcem lub nie nadesłano wczas aktu wymienionego w § 3 pod № 5,
f) jeżeli zmniejszono obszar lub wartość obdłużonej majętności lub, jeżeli odłącza się z niej części na skutek świadectwa nieszkodliwości; w tym wypadku może żądać Ziemstwo częściowej spłaty pożyczki tylko w wysokości sumy niepokrytej ustawową

wartością pozostałej substancji obdłużonej majętności a całkowitej tylko wtedy, jeżeli pokryta suma nie osięga kwoty najniższej, w jakiej pożyczkę można udzielić;
g) w razie zarządzenia sekwestru lub przetargu obdłużonej majętności;
h) jeżeli dłużnik nie zastosuje się do zarządzeń Dyrekcji, mających na celu utrzymanie w mocy i wykonanie niniejszej ustawy;
i) przy majątkach o wartości szacunkowej ustalonej przez Ziemstwo na sumę niżej 50000 marek, jeżeli zapisuje się dożywocie bez zezwolenia Dyrekcji Ziemstwa (§ 602, tyt. 11 części I ogólnego pruskiego prawa krajowego);
k) w razie wydzierżawienia majątku bez zezwolenia Dyrekcji Ziemstwa;
l) w razie udzielenia pożyczki na las na podstawie wartości dochodowej, jeżeli dłużnik odstępuje bez zezwolenia Dyrekcji od ustanowionego planu gospodarczego lub, jeżeli stwierdzono przez relację rzeczoznawcy, wydelegowanego przez Dyrekcję do oględzin, że trwałość dochodów mających się uzyskać z materjału jest zagrożoną oraz, jeżeli dłużnik nie powiadomił Dyrekcji w przepisany sposób o szkodach powstałych wskutek pożaru; Dyrekcja może w tychże trzech wypadkach według uznania zażądać całkowitej lub częściowej spłaty pożyczki, udzielonej na las na podstawie wartości dochodowej.

Poza powyższemi wypadkami może dyrekcja żądać tylko planowego umorzenia długu w myśl statutu.

Sposób spłacenia długów.

§ 7.

Spłatę pożyczki, bez względu na to, czy jest dobrowolną czy przymusową, może dłużnik według uznania swego uskutecznić w gotówce lub w listach zastawnych, nie wylosowanych, zaopatrzonych w talony i kupony, według udzielonego przez Dyrekcję obliczenia umorzenia. Pozatem następuje spłata w myśl § 6.

Jeżeli dłużnik obierze spłatę w gotówce w ten sposób, że oblicza się kwotę nie według każdorazowego kursu listów zastawnych, lecz według ich wartości nominalnej, obraca się płatną na umorzenie sumę na wylosowanie odpowiedniej ilości listów zastawnych; w tym celu należy tę część długu, którą się spłaca w gotówce oprocentować aż do terminu ustanowionego dla wykupu wypowiedzianych listów zastawnych.

Wygaśnięcie zezwolenia na pożyczkę.

§ 8.

Zezwolenie na pożyczkę gaśnie, jeżeli wnioskodawca nie dostarczy Dyrekcji w przeciągu roku odnośnego listu hipotecznego, wydanego na podstawie tegoż zezwolenia.

Jeżeli dłużnik po upływie tego terminu zamierza skorzystać z przyznanej pożyczki, należy przy majętnościach, oszacowanych na miejscu (§ 3 a) ustalić ponownie wartość i przyznać pożyczkę, przyczem należy w zasadzie poprzednio przeprowadzić na miejscu zbadanie szacunku; Dyrekcja może według swego uznania odstąpić od tego oszacowania.

Listy zastawne i kupony.

§ 9.

Listy zastawne wydaje się według załączonego wzoru a) w sztukach po 5000, 2000, 1000, 500, 300, 200 i 100 marek, dołączając do nich celem pobierania ½ rocznie płatnych procentów kupony na lat 10 według załączonego wzoru b) oraz należne talony według załączonego wzoru c).

§ 10.

Suma ogólna wystawionych listów zastawnych nie może przekraczać całkowitej sumy hipotecznych pretensyj Ziemstwa, za co członkowie Dyrekcji Ziemstwa odpowiadają osobiście. Komisarz Państwowy ma prawo przekonania się o dokonaniu powyższego warunku.

§ 11.

Właściciele nie mogą wogóle wypowiedzieć listów zastawnych celem wymiany ich na gotówkę; natomiast Ziemstwo każdego czasu i to częściowo lub całkowicie.

§ 12.

Zaginione, uszkodzone, przekreślone lub niemożliwe do poznania listy zastawne należy unieważnić w myśl ustaw krajowych. Na zasadzie prawomocnego wyroku wydaje się listy zastawne pod nowym numerem, o ile powyższe listy zastawne nie są wypowiedziane. Dyrekcja może jednakże w zamian za uszkodzone, przekreślone lub niezdatne do obrotu listy zastawne wydać pod nowym numerem listy zastawne bez poprzedniego postępowania wywoławczego, jeżeli można powyższe listy o tyle rozpoznać, że co do ich prawdziwości niema żadnej wątpliwości.

Kupony nie mogą być wywołane. Podlegają one ustawowemu przedawnieniu. Dyrekcji przysługuje jednakże prawo wypłacenia kwoty po upływie terminu przedawnienia na wypadek, że do tego czasu nie wykupiono kuponów, zgłoszonych jako zaginione, jeżeli zgłoszono zgubę kuponów przed upływem terminu przedawnienia i wykazano listem zastawnym lub w inny wiarogodny sposób, że się je rzeczywiście posiadało.

Odnowienie kuponów.

§ 13.

Po upływie czasu, dla którego wydano serję kuponów, i za zwrotem talonów wydaje się nową serję kuponów, z wyjątkiem kuponów od tych listów zastawnych, które już zostały wypowiedziane, lub wyrokiem prawomocnym unieważnione.

Jeżeli przedłożenie talonu jest niemożliwe albo talon jest przekreślony, uszkodzony lub zupełnie nie do poznania, można wydać nową serję kuponów tylko za przedłożeniem odnośnego listu zastawnego, a w razie zagubienia talonu tylko wtedy, jeśli do końca dwóch następujących po sobie terminów płatności procentów, nie przedłożono talonu.

Jeżeli do tego terminu przedłoży się talon celem odbioru nowej serji kuponów, odsyła Dyrekcja właścicieli talonu i listu zastawnego w razie niepogodzenia się, na drogę sądową, a wydanie kuponów następuje później na podstawie i w myśl prawomocnego wyroku sądowego.

Oprocentowanie pożyczek.

§ 14.

Dłużnicy mają obowiązek oprocentować nominalną wartość udzielonej im na zasadzie statutu pożyczki w listach zastawnych, a to od 1 go dnia półrocza, w którem otrzymali pożyczkę, a mianowicie:

a) pożyczki w $3^1/_2{}^0/_0$ owych listach zastawnych na $4^1/_8{}^0/_0$ rocznie
b) pożyczki w $4^0/_0$-owych listach zastawnych na $4^5/_8{}^0/_0$ rocznie, z czego używa się $3^1/_2$ względnie $4^0/_0$ na oprocentowanie, $^1/_2{}^0/_0$ na umorzenie, a $^1/_8{}^0/_0$ na koszty administracyjne.

§ 15.

Pierwotnie udzielony kapitał należy przez okres umorzenia oprocentować całkowicie bez względu na sumy spłacone przez umorzenie; jedynie w wypadkach częściowych spłat na kapitał obniża się procenty w stosunku do wysokości tychże spłat.

Termin płatności procentów.

§ 16.

Procenty należy opłacać w $^1/_2$-rocznych ratach w czasie między 15 a 24 czerwca oraz między 15 a 24 grudnia każdego roku punktualnie do Kasy Ziemstwa.

Oprocentowanie zaległych procentów.

§ 17.

Dłużnik jest zobowiązany płacić $5^0/_0$ zwłoki od zaległych procentów a czas od dnia płatności aż do zapłaty, najmniej jednakże 5 fenigów od każdych trzech zaległych marek.

Prolongata procentów pożyczki.

§ 18.

Dyrekcja może dłużnikowi, który wskutek pożaru, gradu, powodzi lub innych nieszczęśliwych wypadków bez własnej winy nie może uiścić punktualnie procentów, udzielić prolongaty aż do 6-ciu miesięcy, począwszy od terminu płatności. Od prolongowanych procentów należy płacić mimo to zwłokę w myśl § 17.

§ 19.

Dłużnik winien jednakże wnieść podanie o dylację najpóźniej 14 dn przed terminem płatności i uzasadnić na żądanie Dyrekcji.

Prawa egzekucyjne Ziemstwa.

§ 20.

Ziemstwu przysługuje prawo egzekucji w myśl pruskiej ustawy dotyczącej egzekucji z pretensji Ziemstw Kredytowych z dnia 3 sierpnia 1897 (pruski zbiór ustaw z roku 1897 str. 388).

Właściwą władzą egzekucyjną jest Dyrekcja Ziemstwa.

§ 21.

Prawa egzekucyjne dotyczą jedynie wyegzekwowania płatnych pretensyj do kapitału pożyczki, procentów i amortyzacyj oraz innych świadczeń ustawowych i są dozwolone tylko przeciwko dłużnikowi, będącemu właścicielem obdłużonej majętności.

§ 22.

Ziemstwo może na zasadzie przysługujących mu praw egzekucyjnych skierować egzekucję do majątku ruchomego dłużnika lub zarządzić sekwestr obdłużonych dóbr.

Egzekucja z majątku ruchomego i sekwestr mogą być wykonane razem albo też oddzielnie.

§ 23.

Równocześnie z powyższemi środkami podanemi w § 22 może Ziemstwo Kredytowe wnieść o sądowy przetarg obdłużonej majętności. Wniosek taki zastępuje wykonalny tytuł dłużny. We wniosku należy podać nieruchomość, właściciela i pretensję.

§ 24.

Egzekucję z majątku ruchomego dłużnika przeprowadza się w myśl przepisów pruskiego rozporządzenia o administracyjnem postępowaniu przymusowem z dnia 15 listopada 1899 (pruski zbiór ustaw z roku 1899 strona 545) i art. 3 ust. z dnia 21 stycznia 1921 (Dz. U. R. P. № 13/921, poz. 75).

§ 25.

Postępowanie sekwestracyjne odbywa się według następujących przepisów:

1) zarządzenie sekwestru jest wykluczone w czasie trwania sądowego sekwestru. Sekwestr zarządzony przez Ziemstwo kończy się w razie ustanowienia sądowej administracji przymusowej z tytułu pretensji innego wierzyciela; Ziemstwo nie traci jednakże przez to ani praw uzyskanych przez zaprowadzenie przez siebie sekwestru, ani uprawnienia do przekazania Ziemstwu kierownictwa sekwestru zarządzonego przez sąd (§ 27);
2) sekwestr ustanawia dyrekcja Ziemstwa w drodze uchwały;
3) Dyrekcja doręcza powyższą uchwałę (ad 2) dłużnikowi i deleguje do zaprowadzenia sekwestru na miejsce członka Dyrekcji lub radcę Ziemstwa, w razie potrzeby razem z protokulistą.

   Równocześnie Ziemstwo winno zawezwać właściwy sąd hipoteczny do wniesienia do księgi wieczystej zapisu zarządzenia sekwestru, do udzielania uwierzytelnionego odpisu wyciągu hipotecznego oraz odnośnych dokumentów po dokonaniu zapisu, dalej do podania ustanowionych przez sąd pełnomocników dla doręczenia i do zakomunikowania wiadomości sądowych co do siedziby i zamieszkania zapisanych osób zainteresowanych oraz ich zastępców.

   Po nadejściu tychże wiadomości należy powiadomić interesantów oraz ich zastępców o zarządzeniu sekwestru,

4) uchwała zaprowadzenia sekwestru ma wobec Ziemstwa znaczenie zajęcia nieruchomości. Rozmiar sekwestru, termin prawomocności jego oraz skutki zastawu normują się według przepisów obowiązujących dla sądowego sekwestru;
5) dłużnikowi, mieszkającemu w czasie zajęcia na majątku, należy pozostawić niezbędne do gospodarstwa domowego ubikacje. Dłużnikowi lub członkowi jego domowości, który staje się przeszkodą na majątku lub utrudnia gospodarowanie, można nałożyć obowiązek opuszczenia gruntu;
6) sekwestratora ustanawia Dyrekcja, która wprowadza go w posiadanie gruntu na zasadzie pełnomocnictwa lub przez specjalnego komisarza, wydelegowanego celem zaprowadzenia sekwestru;
7) zajęcie majątku staje się prawomocnem również przez to, że sekwestrator obejmuje grunt w posiadanie według № 6;
8) Dyrekcja Ziemstwa winna po wysłuchaniu dłużników udzielić sekwestratorowi odpowiednich instrukcyj gospodarczych, ustanowić wynagrodzenie dla niego, nadzorować jego administracją i kierować nią przez cały czas sekwestru.

Zaliczki do prowadzenia gospodarstwa winna Dyrekcja udzielić sekwestratorowi, o ile potrzebne są do utrzymania majątku i niezbędnych nakładów w gospodarstwie oraz zabezpieczenia własnych interesów Ziemstwa, a pozatem winna o ile możności przewidzieć, że zaliczki będą zwrócone przez dłużnika lub z dochodów majątku podczas sekwestru lub z ceny kupna nieruchomości w razie przetargu.

Dyrekcja Ziemstwa winna wydać potrzebne decyzje na wnioski i zażalenie sekwestratora, dłużnika lub strony trzeciej, winna dozorować należyte zużytkowanie zaliczek udzielonych sekwestratorowi do prowadzenia gospodarstwa, odbierać rachunki jego, nadzorować gospodarstwo według swego uznania na miejscu i w końcu po wydaniu dekretu zniesienia sekwestru zlikwidować administrację przez swego Komisarza. Dyrekcji przysługuje prawo powierzenia bezpośredniego nadzoru nad gospodarstwem i kierownictwa jednemu z radców Ziemstwa, który otrzymuje za jazdy do majątku diety, i zwrot kosztów według regulaminu.

Dyrekcja może nałożyć na sekwestratora obowiązek złożenia kaucji i kary porządkowe aż do 2.000 marek oraz zwolnić go z urzędu z wykluczeniem drogi sądowej. Przeciwko zarządzeniom gospodarczym Ziemstwa służy prawo zażalenia do Komisarza Państwowego przy Ziemstwie.

Przeciwko rozporządzeniom Komisarza Państwowego przysługuje prawo dalszego zażalenia do Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych;

9) sekwestrator winien przedsięwziąć wszelkie czynności, potrzebne do utrzymania majątku w całokształcie gospodarczym, do należytego użytkowania i niezbędnych napraw, oraz winien zrealizować pretensje, objęte zajęciem majątku, i spieniężyć zapasy niepotrzebne do prowadzenia gospodarstwa. Sekwestrator nie jest mocen wykonywać praw patronackich i innych przywilejów, związanych z posiadaniem majątku, i korzystać z uprawnień, wynikających z przynależności do Ziemstwa, oraz nie ma prawa do rozporządzania substancją majątku. W razie wydzier-

żawienia nieruchomości przed sekwestrem ma kontrakt dzierżawny także wobec sekwestratora walor. Sekwestr nie dotyczy praw dzierżawcy do gospodarstwa i użytkowań, lecz obejmuje tylko czynsz dzierżawny;

10) sekwestrator winien po wysłuchaniu dłużnika, o ile tenże mieszka na majątku, uzyskać zezwolenia Dyrekcji do przedsięwzięcia napraw budynków, o ile niezbędnych materjałów nie można uzyskać na majątku, do wystawienia nowych budowli, do zawarcia kontraktów dzierżawnych, do przyjęcia i zwolnienia urzędników gospodarczych, gospodyń, leśniczych, kierowników gorzelni, mleczarni i fabryk oraz do wszczęcia i cofnięcia skarg o zaległe świadczenia i do prolongowania lub zaniechania egzekucji z takich świadczeń;

11) sekwestrator jest odpowiedzialnym wobec wszystkich interesowanych za wykonanie nałożonych na niego obowiązków oraz winien Ziemstwu złożyć corocznie i po ukończeniu sekwestru rachunki, które należy przedłożyć dłużnikowi. Z dochodów z majątku należy pokryć z góry wydatki na administrację i koszty postępowania z wyjątkiem kosztów powstałych przez zarządzenie postępowania.

Pozatem znajdują względem postępowania podzielczego odpowiednie zastosowanie przepisy, odnoszące się do sekwestru sądowego, o ile nie wynika nic innego z § 29;

12) zniesienie sekwestru zarządza Dyrekcja Ziemstwa w drodze uchwały, mianowicie wtedy, jeżeli Ziemstwo jest pokryte;

13) Dyrekcja winna uchwałę znoszącą sekwestr doręczyć dłużnikowi, zlikwidować administrację z pomocą urzędnika rachunkowego przez członka Dyrekcji—w zasadzie na miejscu—oraz wnieść do sądu hipotecznego o wykreślenie zapisu sekwestrowego;

14) pozatem obowiązują dla postępowania sekwestracyjnego przepisy wydanej w tym celu „Ogólnej Instrukcji Ziemstwa";

15) względem sekwestru, zarządzonego przez sąd na wniosek innego wierzyciela, którego kierownictwo przyjęła Dyrekcja Ziemstwa na wniosek sądu, mają powyższe przepisy odpowiednie zastosowanie z następującemi zmianami:

a) ustanowienie i zniesienie postępowania uchwala sąd;

b) kierownictwo i nadzorowanie nad administracją przymusową, mianowicie decyzja co do wszelkich czysto-technicznych zagadnień, dotyczących gospodarki i administracji, przysługuje jednakże włącznie Dyrekcji Ziemstwa.

Do zaprowadzenia sekwestru należy także przywołać wierzyciela, który o sekwestr wniósł, przyczem należy wysłuchać go co do istrukcyj gospodarczych oraz wynagrodzeń, mających być udzielonych sekwestratorowi;

c) Ziemstwo Kredytowe nie ma obowiązku udzielania zaliczek. przeciwnie winien wierzyciel wnieść je na życzenie Dyrekcji Ziemstwa. Sąd może na wniosek Dyrekcji zarządzić zniesienie sekwestru, jeżeli dalsze prowadzenie jego wymaga specjalnych wydatków, a wierzyciel nie zaliczkuje odpowiedniej kwoty;

d) rachunki sekwestratora winna Dyrekcja Ziemstwa przedłożyć wierzycielowi.

§ 26.

Dłużnik, zaprzeczający zobowiązania do wniesienia żądanych kwot, winien zgłosić swoje prawa w drodze skargi sądowej.

§ 27.

Ziemstwo może na wniosek sądu przejąć czynności powierzone sądowi na zasadzie §§ 150, 153, 154 niemieckiej ustawy o przetargach i sekwestrach z 24 marca 1897 (niem. zbiór ustaw z roku 1897 str. 97) względem rolnych lub leśnych majętności; względem obdłużonych przez Ziemstwo majętności przysługuje Ziemstwu prawo do przekazania mu tychże czynności.

§ 28.

Jeżeli zachodzi obawa dewastacji obdłużonej majętności w sposób zagrażający bezpieczeństwu pretensji Ziemstwa czy to wskutek działań dłużnika, czy też wskutek zaniedbania przez dłużnika koniecznych zarządzeń przeciwko działaniom osób trzecich lub przeciwko innym uszkodzeniom, przysługuje Ziemstwu Kredytowemu prawo zajęcia (aresztem) majątku ruchomego dłużnika z odpowiedniem zastosowaniem przepisów pruskiego rozporządzenia o administracyjnem postępowaniu przymusowem z 15 lutego 1899 r. (pruski zbiór ustaw z roku 1899 str. 545) oraz prawo wzięcia zastawionej majętności w administrację przymusową w drodze zajęcia.

Jako dewastację majątku zastawionego w sensie powyższego przepisu uważa się także nieutrzymanie budynków i melioracyj, pogorszenie przynależnego żywego i martwego inwentarza lub usunięcie go z gruntu w sposób sprzeciwiający się prawidłowej gospodarce. Dłużnik, zaprzeczający prawu zajęcia, winien wnieść sprzeciw w drodze skargi sądowej.

§ 29.

Przy sekwestracji lub przetargu z udziałem Ziemstwa, nie potrzebuje Ziemstwo uwiarogodnić pretensyj podlegających według § 21 prawu egzekucyjnemu Ziemstwa, nawet, jeżeli nie wynikają z księgi wieczystej włącznie pretensyj o zwrot wydatków Ziemstwa na utrzymanie majątku i konieczne naprawy w gospodarstwie podczas sekwestru, których z dochodów gruntu nie można pokryć, ani w celu uwzględnienia ich przy ustanowieniu najniższej ceny licytacyjnej, ani w celu zamieszczenia ich w planie podzielczym. Wniesienie sprzeciwu przez inną zainteresowaną osobę, podczas rozpraw nad planem podzielczym nie wstrzymuje wykonania planu. Protestujący interesant może prawa swoje po dokonanej wypłacie zgłosić tylko w drodze skargi sądowej.

§ 30.

Jeżeli egzekucja, skierowana do majątku ruchomego dłużnika przez Ziemstwo w myśl § 24, doprowadza do postępowania podzielczego, znajdują przepisy § 29 odpowiednie zastosowanie.

Płatność procentów listów zastawnych.

§ 31.

Procenty listów zastawnych płaci kasa Ziemstwa Kredytowego okazicielom płatnych, nieprzedawnionych kuponów. Dyrekcji wolno jednakże

poczynić wypłaty także w innych przez Dyrekcję wskazanych miejscach.

Fundusz administracyjny.

§ 32.

Do funduszu administracyjnego wpływają opłaty na rzecz kosztów administracyjnych, uiszczalne przez dłużników w myśl § 14. Następnie przekazuje się do niego wszelkie nadzwyczajne, niniejszą ustawą dopuszczalne dochody, a mianowicie:

1) wpisowe,
2) opłaty za czynności postępowania niespornego,
3) kary pieniężne,
4) kwoty przedawnionych kuponów,
5) opłaty za zwłokę od procentów pożyczek,
6) procenty od złożonej w kasie gotówki,
7) procenty od zaliczek gospodarczych w sprawach sekwestracyjnych,
8) opłaty za wystawienie listów zastawnych, których wysokość ustanawia Dyrekcja corocznie — prawna opłata stemplowa nie jest objęta powyższą opłatą,
9) zysk na kursie przy zakupie listów zastawnych do funduszu umorzenia, o ile rozchodzi się o planowe umorzenie.

Fundusz gwarancyjny.

§ 33.

Nadwyżki funduszu administracyjnego, osiągnięte corocznie po pokryciu kosztów administracyjnych, wpływają do funduszu gwarancyjnego, który winien być pupilarnie ulokowany; dochodzą do niego także procenty kapitału. Fundusz służy na pokrycie strat Ziemstwa Kredytowego w kapitale, procentach i kosztach, o ile nie mogą być pokryte z udziału odnośnej majętności w funduszu amortyzacyjnym. Fundusz stanowi własność Ziemstwa Kredytowego.

Zabezpieczenie właścicieli listów zastawnych.

§ 34.

Za pewność listów zastawnych i wszystkich z nich wypływających praw odpowiada Ziemstwo Kredytowe całym swoim majątkiem, włącznie funduszu rezerwowego.

Właściciele listów zastawnych mogą zażądać, o ile nie mogą być z majątku Ziemstwa pokryci, sądowego przekazania w drodze egzekucji dowolnych pretensyj hipotecznych Ziemstwa w wysokości ich własnych pretensyj.

Umarzanie długu.

§ 35.

Spłaty na rzecz umorzenia w myśl § 14 zużywa się na planowe umorzenie pożyczki w listach zastawnych. Zużywa się do tego następnie:

1) procenty kapitału amortyzacyjnego,
2) dobrowolne wpłaty na amortyzację.

Dłużnik ma prawo płacenia tychże dopłat amortyzacyjnych w listach zastawnych albo przez podwyższenie procentów do corocznie 10% pierwotnej pożyczki, jednakże tylko w całych $\frac{1}{2}$%.

§ 36.

Każda majętność posiada osobne konto umorzenia, w którem uwydatnia się umorzoną kwotę pożyczki.

Opłaty pobrane na umorzenie zużywa się corocznie dwukrotnie, o ile to jest rachunkowo możliwem, na zakup albo na wykup listów zastawnych Ziemstwa po poprzedniem wypowiedzeniu. Dyrekcja Ziemstwa ustanawia sposób ich zużycia.

Przedłożone Ziemstwu listy zastawne wypowiedziane lub zakupione na umorzenie oraz listy nadesłane w celach dobrowolnego umorzenia, rozlicza się na umorzenie i niszczy.

Rozporządzenie kwotą umorzoną.

§ 37.

Prawa dłużnika do umorzonej kwoty są nieodłączną częścią odnośnej majętności, przechodzą na każdoczesnego właściciela i nie mogą być odstąpione osobie trzeciej bez nieruchomości samej; tak samo nie mogą osoby trzecie, mianowicie wierzyciele hipoteczni, ani osobiści wierzyciele dłużnika trzymać się ich lub zająć je dla siebie w drodze egzekucji lub aresztu.

Kwota umorzona odpowiada za straty Ziemstwa w kapitale, procentach i kosztach.

Dłużnik może jednakże każdego czasu zażądać kredytu od Banku Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego aż do wysokości umorzonej kwoty długu, o ile właściciel nie jest ograniczony w rozporządzaniu kwotą umorzoną.

Dla zabezpieczenia kredytu bankowego wystarcza zapisanie zastrzeżenia na rzecz Banku na koncie amortyzacyjnem odnośnej majętności, przez które Bank otrzymuje prawo zgłoszenia pretensji swej do kwoty umorzonej w miejsce właściciela. Dłużnik winien zezwolić na zapisanie zastrzeżenia oraz wypełnić wszelkie dalsze warunki Banku.

§ 38.

Właściciel może każdego czasu zażądać wystawienia nowych listów zastawnych za dobrowolnie umorzoną kwotę długu, o ile jest podzielną przez sto.

Dłużnik może, o ile udział majątku jego w planowem umorzeniu osięgnął 20% pożyczki, ciążącej w listach zastawnych na majętności, zażądać w wysokości jego udziału, o ile może być przedstawionym w listach zastawnych, wydania listów zastawnych lub kwitu mazalnego albo aktu odstąpienia (przelania).

Wydanie nowych listów zastawnych zależy od wykazania statutowej pewności pozostającej nadal na majątku pożyczki przez zbadanie szacunku na koszt dłużnika, od czego Dyrekcja może odstąpić według własnego uznania.

§ 39.

Jeżeli umorzona kwota osiągnęła wysokość całej pożyczki w listach zastawnych, udziela się kwitu mazalnego lub aktu odstąpienia pretensji.

Dłużnikowi, który umorzył pożyczkę częściowo, zalicza się odpowiednio umorzoną kwotę.

Zużycie opłat amortyzacyjnych na zapłacenie premji ubezpieczenia na życie.

§ 40.

Jeżeli dłużnik zawarł umowę ubezpieczenia na życie z Krajowem Ubezpieczeniem na Życie w Poznaniu i złożył polisę w Dyrekcji Ziemstwa, to przechodzi z zawarciem ubezpieczenia prawo z niej na Ziemstwo. Jeżeli nie zachodzą wyjątkowe zdaniem Dyrekcji prawne lub innego rodzaju wątpliwości, winno Ziemstwo zużyć opłaty amortyzacyjne dłużnika nie na umorzenie długu, lecz na zapłacenie premji ubezpieczenia; tak samo procenty od już umorzonej kwoty, albo winno wystawić aż do pełnej wysokości umorzonej kwoty w jej miejsce nowe listy zastawne celem zużycia ich na zapłacenie premji.

§ 41.

Wszelkie spłaty ubezpieczenia z umowy zabezpieczenia, czy to sumę ubezpieczenia, czy cenę odkupu czy też udziały w zyskach, należy skierować do Ziemstwa, które zużywa je na amortyzację długu.

§ 42.

Ubezpieczenie na życie może być albo zwykłem (przyczem płatną staje się suma ubezpieczenia przy śmierci osoby ubezpieczonej) albo też skróconem (przyczem suma ubezpieczenia staje się płatną nie tylko przy śmierci osoby ubezpieczonej, ale także za życia jej po upływie umówionego szeregu lat przy osiągnięciu pewnego wieku).

§ 43.

Ubezpieczenie należy zawrzeć na życie dłużnika; za zezwoleniem Dyrekcji może nastąpić także ubezpieczenie na życie innej osoby. Jeżeli premja roczna ubezpieczenia przekracza obowiązkową opłatę amortyzacyjną, winien dłużnik osobnym aktem, celem zaintabulowania go w księdze wieczystej, zobowiązać się do spłacenia wyższej amortyzacji oraz zezwolić i wnieść o zapisanie podwyższonej opłaty rocznej od pożyczki w księdze wieczystej, mianowicie też na żądanie Dyrekcji z równemi prawami z samą pożyczką.

§ 44.

Ziemstwo płaci premje do Ubezpieczenia i zaliczkuje je w razie potrzeby na rachunek dłużnika, o ile zwrot ich przez zapisanie rocznej opłaty w księdze wieczystej jest zapewniony.

Ziemstwo, jeżeli zamierza zużyć zamortyzowaną kwotę, może znieść umowy ubezpieczenia, zawarte z użyciem opłat amortyzacyjnych na zapłacenie premji, oraz zużyć cenę wykupu polisy na umorzenie długu. Decyzja jest zastrzeżona Komitetowi i podlega zatwierdzeniu Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

§ 45.

Ziemstwo rozwiązuje umowę ubezpieczenia i zużywa cenę zwrotną na amortyzację:

a) przy dobrowolnej sprzedaży obdłużonej majętności, jeżeli nie zawarto umowy ubezpieczenia na życie osoby trzeciej, która jest nowonabywcą gruntu, a osoba taka oraz dotychczasowy właściciel nie wnoszą o dalsze pozostawienie ubezpieczenia,
b) w razie wystawienia obdłużonej majętności na przetarg publiczny,
c) przy śmierci dłużnika, jeżeli zawarto ubezpieczenie na życie osoby trzeciej, jednakże z zastrzeżeniem, że ubezpieczenie pozostaje nadal, jeżeli osoba ubezpieczona jest jedynym spadkobiercą, lub jeżeli spadkobiercy przekazują majątek osobie ubezpieczonej i takową oraz spadkobiercy wnoszą o dalsze pozostawienie ubezpieczenia.

§ 46.

Ziemstwu przysługuje prawo zniesienia umowy ubezpieczenia i zużytkowania ceny polisy na amortyzację, jeżeli dłużnik zalega bez uzyskania dylacji dłużej, niż sześć miesięcy całkowicie lub częściowo z płaceniem opłat amortyzacyjnych.

§ 47.

We wszystkich wypadkach, w których Ziemstwo zamierza znieść umowę ubezpieczenia, przysługuje zainteresowanym dłużnikom, a w wypadku § 45 c) ich spadkobiercom, prawo uchylenia zniesienia umowy ubezpieczenia oraz usunięcia praw Ziemstwa do ubezpieczenia przez zapłacenie ceny wykupu polisy i ewentualnie zaległości na rzecz umorzenia długu. Prawo to przysługuje także osobie ubezpieczonej, jeżeli ubezpieczenie zawarte na życie osoby trzeciej, a dłużnik albo jego spadkobiercy nie wykupią polisy. W takich wypadkach oraz przy wypłaceniu pożyczki w listach zastawnych wydaje się osobie uprawnionej polisę z odpowiedniem powiadomieniem Ubezpieczenia do dalszego rozporządzenia.

§ 48.

Ziemstwu przysługuje prawo wypłacenia spadkobiercom dłużnika całej lub częściowej sumy ubezpieczenia, otrzymanej przy śmierci osoby ubezpieczonej bez poprzedniego zużycia jej na amortyzację, celem podziału spadku lub na inne cele.

Spadkobiercy ponoszą koszty zarządzonego w tym celu przez Dyrekcję sprawdzenia szacunku majątku.

§ 49.

Dyrekcja jest uprawniona do wydania odpowiednich zarządzeń wykonawczych i do zawarcia umowy ze Starostwem Krajowem w Poznaniu.

Wylosowanie listów zastawnych.

§ 50.

Przy wypowiedzeniu listów zastawnych za wpłaty w gotówce na cele umorzenia długu oznacza się mające być umorzone sztuki przez wylosowanie. Wylosowane sztuki wymienia się w Kasie Ziemstwa lub w innych przez Dyrekcję wyznaczonych miejscach po poprzedniem wypowiedzeniu, uskutecznionem z dokładnem podaniem numerów i sum przez podanie do publicznej wiadomości w Kasie Ziemstwa i Banku Poznańskiego Ziem-

stwa Kredytowego oraz przez jednorazowe ogłoszenie w czasopismach przeznaczonych dla obwieszczeń Ziemstwa.

Obwieszczenie wypowiedzenia w czasopismach winno nastąpić w sześć miesięcy przed terminem wymiany.

§ 51.

Wypowiedziane listy zastawne należy w terminie płatności przedłożyć razem z niepłatnemi kuponami i talonem w nieuszkodzonym stanie. Sumę ewentualnie brakujących kuponów odlicza się od kwoty wymiany.

Nieprzedłożone listy zastawne podlegają prawem przepisanemu przedawnieniu na rzecz Ziemstwa.

Po upływie kwartału od terminu płatności, a zatem z dniem 1 października i 1 kwietnia, może Ziemstwo okazicielowi wypowiedzianego listu zastawnego policzyć 2% od gotówki.

Podobnego oprocentowania można udzielić, jeżeli właściciel przedłożył coprawda wczas wypowiedziany list zastawny, ale nie pobrał gotówki za niego.

Wypłacone procenty obciążają fundusz administracyjny.

Zniszczenie listów zastawnych złożonych na umorzenie.

§ 52.

Listy zastawne, uzyskane na umorzenie przez wylosowanie lub zakup, wycofuje się z obiegu przez zaopatrzenie stemplem z napisem „wycofuje się z obiegu" oraz przecięcie ich i niszczy po poprzedniem sprawdzeniu razem z niepłatnemi jeszcze kuponami i talonami.

Oprocentowanie listów zastawnych, przedłożonych lub zakupionych na amortyzację, kończy się z dniem wystąpienia dłużnika z Ziemstwa; od listów zastawnych, uzyskanych przez wylosowanie, winien jednakże dłużnik celem wykupu kuponów uiścić jeszcze procenty za półrocze następujące po terminie wystąpienia z Ziemstwa.

Administracja.

a) D y r e k c j a.

§ 53.

Administracja i kierownictwo Ziemstwa spoczywa w ręku Dyrekcji składającej się z prezydenta, syndyka, jego zastępców oraz odpowiedniej ilości jeneralnych radców z siedzibą w mieście Poznaniu.

Do zastępstwa członków Dyrekcji może Dyrekcja powołać urzędników pomocniczych, również z prawem głosu na zebraniach Dyrekcji. Członkowie Dyrekcji Ziemstwa z wyjątkiem prezydenta, nie potrzebują być członkami Ziemstwa.

Prezydenta zaprzysięga Komisarz Państwowy, innych członków Dyrekcji prezydent. Dyrekcja Ziemstwa normuje czynności samodzielnie.

§ 54.

Prezydenta wybiera walne zebranie na lat 10, a zatwierdza Głowa Państwa; ponowny wybór jest dozwolony.

Prezydent kieruje sprawami i przewodniczy na posiedzeniach Dyrekcji, komitetu i na walnem zebraniu, niezależnie od postanowień § 74.

§ 55.

Jeneralnych Radców Ziemstwa, włącznie syndyka i jego zastępców, wybiera walne zebranie dożywotnie, a zatwierdza Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

b) Syndyk i jego zastępcy.

§ 56.

Syndyk i jego zastępcy są doradcami prawnymi Dyrekcji z pełnem prawem głosu. Obowiązkiem ich jest przedewszystkiem przestrzeganie prawnych stosunków i zabezpieczenie pewności Ziemstwa. Prezydenta zastępuje co do lat służby najstarszy członek Dyrekcji.

Syndycy są uprawnieni do spisania lub legalizowania z rygorem dokumentów sądowych aktów z dłużnikami lub osobami trzeciemi — aktów potrzebnych do zaintabulowania pożyczek w myśl ustawy, do zapisania zmian i wykreślenia zapisów, a mianowicie: aktów dłużnych, przelewu, udzielenia pierwszeństwa, wykreśleń, pełnomocnictwa i t. p. oraz aktów dotyczących udzielenia i zabezpieczenia zaliczek, udzielonych w celu ułatwienia pożyczki.

c) Inni urzędnicy Ziemstwa.

§ 57.

Urzędników średnich i niższych ustanawia i zaprzysięga Dyrekcja. Czas i warunki służby ustanawia się kontraktowo.

Dyrekcji przysługuje prawo żądania kaucji od naczelnika kasy i kasjera Ziemstwa.

d) Radcy Ziemstwa.

§ 58.

Dyrekcja Ziemstwa dzieli okrąg działalności Ziemstwa celem załatwienia lokalnych spraw na obwody i mianuje dla każdego obwodu odpowiednią liczbę radców Ziemstwa z pomiędzy członków Ziemstwa na łat 6.

Co dwa lata ustępuje $1/3$; ponowna nominacja jest dozwolona. Radców zobowiązuje prezydent Ziemstwa lub na wniosek Dyrekcji właściwy starosta.

§ 59.

Radcy Ziemstwa są stałymi delegatami Dyrekcji z obowiązkiem przestrzegania jej zarządzeń, a przeprowadzają przedewszystkiem oszacowania taksy majętności. Winni nadzorować obdłużone majętności swego obwodu i niezwłocznie donieść Dyrekcji działania i zaniedbania dłużników oraz wypadki, zagrażające bezpieczeństwu pożyczki i płatności procentów, przyczem odpowiadają za ciężkie przewinienia.

Radcy Ziemstwa mają także obowiązek wykonywania zleceń Dyrekcji w sprawach władz państwowych.

§ 60.

Radca Ziemstwa, nad którego majątkiem ogłoszono upadłość lub ustanowiono sekwestr albo przetarg, ustępuje, a w jego miejsce mianuje Dyrekcja innego radcę.

Dyrekcja Ziemstwa może radcom Ziemstwa przy ustąpieniu pozostawić nadal tytuł radcy Ziemstwa.

e) Komitet Ziemstwa.

§ 61.

Komitet sprawuje nadzór nad całkowitą administracją Ziemstwa z następującemi uprawnieniami:

a) Komitet ma prawo każdorazowej rewizji kasy Ziemstwa, ustanowienia budżetu i udzielania pokwitowania z rachunków rocznych,
b) prawo przyjmowania zażaleń na Dyrekcję i doręczania ich z opinją swoją Komisarzowi Państwa z zastrzeżeniem odwołania się do Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych,
c) prawo przedkładania projektów zmian statutu i przepisów szacunkowych oraz wniosków o zwołanie walnego zebrania.
d) przyjmuje sprawozdania roczne z czynności Dyrekcji z prawem wstawienia wniosków, dotyczących tychże do Dyrekcji lub przedłożenia ich Komisarzowi Państwowemu w razie nieosiągnięcia zgody.
e) wyznacza na wniosek Dyrekcji czasopisma dla publikacji Ziemstwa.

Zmiany należy podać odnośnym zainteresowanym czasopismom.

§ 62.

Komitet składa się z 18 członków, wybranych z pomiędzy członków Ziemstwa w sposób podany w § 68.

§ 63.

Członków Komitetu wybiera się na lat 6.

W każdym obwodzie wyborczym wybiera się 2 członków Komitetu, którzy winni być właścicielami majątków ziemskich z szacunkiem co najmniej 50.000 mk. Właściciele majętności z szacunkiem niżej 25.000 mk. nie mają prawa głosowania.

Czynne i bierne prawo wyborcze normuje się podług § 68. W razie ustanowienia upadłości nad majątkiem członka albo w razie zarządzenia sekwestru lub przetargu majętności członka, ustępuje tenże, a w miejsce jego wybiera się innego członka.

§ 64.

Komitet schodzi się corocznie na skutek zawezwania Komisarza Państwowego, który ma prawo zwołania nadzwyczajnych zebrań.

§ 65.

Do prawomocności uchwał komitetu wystarcza prosta większość głosów, w razie równości głosów rozstrzyga głos najstarszego wiekiem członka.

f) Walne zebranie.

§ 66.

Walnemu zebraniu przysługuje prawo obrad i decydowanie o zmianach statutu i przepisów szacunkowych Ziemstwa, a składa się ono poza członkami Dyrekcji z 54 członków.

Członkowie Komitetu mają, o ile nie są członkami Walnego Zebrania, prawo głosu doradczego przy obradach.

§ 67.

Członków walnego zebrania wybiera się w zasadzie równocześnie z członkami komitetu w sposób podany w § 68 na lat 6 z pomiędzy członków Ziemstwa.

§ 68.

Wybory do Komitetu i do Walnego Zebrania odbywają się w następujący sposób:

1) Dyrekcja dzieli Związek Ziemstwa na 9 co do ogólnej sumy pożyczek możliwie równych okręgów wyborczych i mianuje na każdy okręg Komisarza wyborczego. Okręgi wyborcze, nazwisko Komisarza wyborczego oraz termin wyborów ogłasza się publicznie. W każdym okręgu wybiera się 2 członków Komitetu, a 6 członków walnego zebrania.
2) Prawo wybierania mają wszyscy członkowie, do Komitetu natomiast tylko członkowie Ziemstwa, będący właścicielami dóbr z szacunkiem ziemskim przynajmniej 25.000 marek.

Członkostwa nie traci się przez spłatę pożyczki w celu konwersji. Spłaty pożyczki celem wystąpienia z Ziemstwa i wystawienia nowych pożyczek listów zastawnych na nieobdłużone jeszcze majętności nie mogą nastąpić tydzień przed wyborami i tydzień po terminie wyborczym.

Właściciele kilku dóbr położonych w tym samym okręgu wyborczym mają tylko jeden głos. Współwłaściciele jednej nieruchomości mają razem jeden głos.

3) Wyboru dokonuje się osobiście. Dozwolonem jest jednakże zastąpienie małżonków między sobą, bez względu na to, czy są zapisani w księdze wieczystej jako współwłaściciele lub nie. Inni współwłaściciele mogą być zastąpieni przez jednego z nich na zasadzie osobnego piśmiennego pełnomocnictwa. Rodzice, opiekunowie lub kuratorzy zastępują osoby stojące pod władzą rodzicielską, opieką lub kuratelą bez osobnego pełnomocnictwa; osoby prawne potrzebują do zastąpienia swego osobno wyznaczonych pełnomocników.
4) Listy wyborcze ustanawia Ziemstwo na każdy okręg wyborczy. Każdy uprawniony do głosowania może je przejrzeć po publicznem ogłoszeniu terminu wyborów w Ziemstwie w godzinach służbowych. Sprzeciw należy wnieść tydzień przed terminem wyborczym do Dyrekcji, która rozstrzyga ostatecznie. Listy wyborcze wykłada komisarz wyborczy godzinę przed rozpoczęciem wyborów w sali wyborów.
5) Wybieralnymi do Walnego Zebrania są wszyscy członkowie Ziemstwa, do Komitetu Ziemstwa tylko, o ile są właścicielami dóbr z szacunkiem ziemskim co najmniej 50.000 marek. Nie mogą być wybrani obcokrajowcy, osoby stojące pod nadzorem

rodzicielskim, opieką lub kuratelą lub osoby prawne. Małżonkowie, rodzice, opiekunowie i kuratorzy nie mogą być wybierani jako tacy, tylko o ile są członkami Ziemstwa.

6) Wybory, na które zaprasza się członków Ziemstwa publicznemi ogłoszeniami i któremi w każdym obwodzie wyborczym kieruje komisarz wyborczy Ziemstwa, odbywają się przez aklamację lub kartkami.

7) Wybory odbywają się prostą większością głosów. W razie równości głosów rozstrzyga los. Jeżeli nie osiągnięto większości głosów przy pierwszych wyborach, przystępuje się do ściślejszych wyborów między dwoma kandydatami, który otrzymali stosunkowo najwięcej głosów.

Wybory odbywają się osobno co do mającego być wybranego członka Komitetu lub Walnego Zebrania.

8) Osobny protokuł z każdego wyboru przesyła się bezzwłocznie Dyrekcji.

§ 69.

Komisarz państwowy ustanawia termin zwołania walnego zebrania. W razie przeszkody może Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych mianować zastępcę.

§ 70.

Przedmiot obrad i wnioski, które Dyrekcja i Komitet Ziemstwa uważają za odpowiednie do przedłożenia Walnemu Zebraniu, winne być podane najpóźniej 14 dni przed zebraniem komisarzowi państwowemu. Tylko jemu przedłożone przedmioty podlegają obradom. Porządek obrad wraz z sprawozdaniem podaje się członkom walnego zebrania przy zaproszeniu.

§ 71.

Walne zebranie ma prawo powzięcia uchwał prostą większością głosów bez względu na ilość przybyłych osób. W razie równości głosów, decyduje głos najstarszego wiekiem członka. Syndyk lub zastępca jego prowadzi protokuł.

§ 72.

Uchwały walnego zebrania przedkłada komisarz państwowy Ministrowi Rolnictwa i Dóbr Państwowych celem udzielenia państwowej aprobaty. Do czasu uzyskania tejże wykonanie uchwał nie jest dozwolonem.

g) Władza nadzorcza.

§ 73.

Ogólny nadzór sprawuje Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych; stałym delegatem jego jest Komisarz Państwowy.

§ 74.

Komisarzowi Państwowemu przysługuje każdego czasu prawo informowania się o czynnościach Ziemstwa i zbadania kasy, następnie prawo przewodniczenia na walnem zebraniu i w Komitecie z pełnem prawem głosu i z prawem zawieszenia wszystkich uchwał Komitetu i Walnego Zebrania, sprzeciwiających się według jego zdania interesom Państwa i Ziemstwa, a w razie nieobecności najpóźniej w przeciągu miesiąca po

przedłożeniu protokułu. Zażalenie, dotyczące administracji i czynności Ziemstwa oraz członków Dyrekcji, bada i załatwia komisarz państwowy. Przeciwko decyzji jego przysługuje prawo odwołania się do Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Przepisy dyscyplinarne.

§ 75.

Wszyscy urzędnicy, nie wykluczając członków Dyrekcji, mogą być zwolnieni lub pozbawieni urzędu wbrew woli swej i bez względu na umowy kontraktowe na warunkach podanych w pruskiej ustawie z 21 lipca 1852 r. (pruski zbiór ustaw z 1852 r. str. 465) oraz polskich w b. dzielnicy pruskiej obowiązujących ustaw dotyczących przewinień urzędników niesądowych. Suspendowaniem w urzędowaniu rozporządza Komisarz Państwowy z zastrzeżeniem odwołania się do Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych, jeżeli rozchodzi się o członków Dyrekcji lub o radców Ziemstwa; względem urzędników średnich lub niższych przysługuje odnośne prawo Dyrekcji.

Postępowanie o usunięcie z urzędu wdraża względem członków Dyrekcji Komisarz Państwowy lub zastępca jego według przepisów powyższego statutu, a decyzję wydaje Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych. Względem radców Ziemstwa wdraża postępowanie Dyrekcja Ziemstwa, a rozstrzyga Komisarz Państwowy z zastrzeżeniem odwołania się do Ministra Rolnictwa i Dób Państwowych. Względem innych urzędników wdraża postępowanie i rozstrzyga Dyrekcja Ziemstwa; na zażalenie wydaje Komisarz Państwowy ostateczną decyzję.

Kary porządkowe.

Kary porządkowe aż do wysokości 500 marek wyznacza Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych przeciwko członkom Dyrekcji, Komisarz Państwowy lub Dyrekcja przeciwko radcom Ziemstwa i innym urzędnikom. Przeciwko postanowieniom Dyrekcji przysługuje prawo zażalenia do Komisarza Państwowego, a przeciwko jego postanowieniom prawo zażalenia do Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Obowiązki członków Ziemstwa.

§ 76.

Członkowie Ziemstwa mają obowiązek zadośćuczynienia rozporządzeniom Dyrekcji, dotyczącym utrzymania w mocy i wykonania niniejszego statutu pod zagrożeniem kary porządkowej do 500 marek.

Ustanowienie i ściągnięcie kary porządkowej nie wyklucza prawa Ziemstwa do wypowiedzenia pożyczki (§ 6 B^h).

§ 77.

System listów zastawnych, wydanych na zasadzie ustawy Ziemstwa z 30 czerwca 1913 r., kontynuuje się. Wydanie listów zastawnych w języku polskim nastąpi po wyczerpaniu zapasu dotychczasowych listów zastawnych w języku niemieckim.

Przepisy końcowe i przejściowe.

§ 78.

Emeryturę urzędników Ziemstwa, grosz wdowi i sierocy określa państwowa ustawa emerytalna z dnia 28 lipca 1921 r. — Dz. U. R. P. № 70 poz. 466.

§ 79.

Znosi się przepisy z 20 maja 1911 r., dotyczące pożyczek w gotówce dla członków Ziemstwa na cele budowy wiejskich domów robotniczych, oraz dostarczania odpowiednich funduszów.

§ 80.

Wydane dotąd przez Dyrekcję, a zatwierdzone przez Komisarza Państwowego regulaminy obowiązują także dla niniejszego statutu, o ile nie zachodzą późniejsze zmiany.

§ 81.

Istniejące jeszcze dawniejsze systemy listów zastawnych zastępuje wspólny Komitet i wspólne ogólne zebranie, ustanowione w myśl statutu Ziemstwa z 24 lutego 1902 r., dotyczącej zastąpienia wszystkich systemów listów zastawnych Ziemstwa przez wspólne walne zebranie.

§ 82.

O ile istnieją starsze systemy listów zastawnych, wpływają dochody z obecnego nowego systemu narazie do wspólnego funduszu administracyjnego. Po ukończeniu się każdego roku rachunkowego następuje jednakże rozliczenie w ten sposób, że obecny nowy system listów zastawnych przyczynia się do rzeczywistych kosztów administracyjnych w stosunku wysokości udzielonych w tym systemie pożyczek, otrzymując jednakże resztę jego dopłat do funduszu administracyjnego z powrotem.

§ 83.

Jeżeli ciążą pożyczki dawniejszych systemów listów zastawnych na majątku, można udzielić pożyczki dodatkowej według niniejszego statutu tylko, jeżeli nastąpi konwersja dawniejszych systemów listów zastawnych na listy zastawne obecnego nowego systemu.

§ 84

Dyrekcja Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego może na wniosek właściciela — o ile właściwy radca Ziemstwa zaświadczy prawidłowe prowadzenie gospodarstwa — nanowo ustalić wartość szacunkową nieruchomości podług przepisów załączonego do niniejszej ustawy regulaminu szacunkowego i udzielić bez względu na wymogi § 4 statutu Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego właścicielowi odpowiedniej pożyczki w nowych 4% lub 3½% listach zastawnych, jeżeli zamienia się już udzielone pożyczki w listach zastawnych starszych systemów na pożyczki w nowych 4% lub 3½% listach zastawnych.

Ponowne ustalenie szacunku ziemskiego majętności już oszacowanych, ale jeszcze nieobdłużonych, jest dozwolonem tylko w przeciągu trzech lat, licząc od pierwotnego oszacowania.

Dyrekcja Ziemstwa może jednakowoż w każdym przypadku przed ustaleniem wartości szacunkowej sprawdzić szacunek lub przeprowadzić nowe oszacowanie.

§ 85.

Postanowienie pod № V dziesiątego dodatku z 24 maja 1911 r., że właścicielem gmachu położonego w mieście Poznaniu przy ulicy Wjazdowej № 11, a zapisanego w księdze wieczystej miasta Poznania, przedmieście Św. Marcin tom XXIII, karta № 568, jest Poznańskie Ziemstwo Kredytowe, pozostaje nadal w mocy.

§ 86.

Fundusz wzmocnionej rezerwy, stworzony przez Ziemstwo bezprocentową pożyczką 600.000 marek, udzieloną z funduszów ogólno-państwowych celem wzmocnienia funduszu rezerwowego Ziemstwa w myśl § 3 trzeciego dodatku z 28 kwietniu 1879 r., a ulegającą zwrotowi przy późniejszej likwidacji Ziemstwa (№ 4 szóstego dodatku z 24 lutego 1890 r. i § 11 ostatnie zdanie statutu Banku Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego z tego samego dnia) przydzielono w roku 1911 do funduszu właściwego. O zabezpieczeniu i zużyciu tego funduszu decyduje Komitet.

Załączniki do statutu Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego.

Wzór A.

NOWY LIST ZASTAWNY

Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego.

№..................

Poznańskie Ziemstwo Kredytowe winno okazicielowi niniejszego listu zastawnego kwotę.. marek.

Sumę tę procentuje się w myśl statutu Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego rocznie .... % i spłaca w drodze umorzenia po poprzedniem 6 miesięcznem wypowiedzeniu, które przysługuje tylko Poznańskiemu Ziemstwu Kredytowemu, jednakże nie okazicielowi listu.

Poznańskiemu Ziemstwu Kredytowemu przysługuje jednakże prawo wypowiedzenia celem wymiany na gotówkę także poza planowem umarzaniem.

Procent płaci się tylko za przedłożeniem odnośnych kuponów.

Poznań, dnia 1 stycznia 19..........

Dyrekcja
Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego
(m. p.)

N. N.
Prezydent Ziemstwa

N. N.
Jeneralny radca Ziemstwa, syndyk

N. N.
Jeneralny radca Ziemstwa

Zapisano w księdze inwentarzowej
karta.................. №..................

N. N.
książkowy.

Wzór B.

Kupon № 1

NOWEGO LISTU ZASTAWNEGO

Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego

№.................. na..................................marek.

Okaziciel otrzymuje dnia .... półroczne procenty powyższego listu zastawnego w kwocie.................................. mk.

Poznań, dnia .... 19.........

Dyrekcja
Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego

(pieczęć) N. N.
książkowy

Kupon przedawnia 31 grudnia 19.........
Przedawnione kupony wykupuje się tylko w myśl § 12 statutu.

Wzór C.

Talon

DO NOWEGO LISTU ZASTAWNEGO

Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego

№.................. na .... marek.

Okaziciel niniejszego arkusza kuponowego otrzymuje bez badania legitymacji nowe, do powyższego listu zastawnego należące kupony na lat 10 od.. do.. 19..........

Dyrekcja
Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego

N. N.
książkowy

XII. Dodatek do statutu

Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego

z dnia 13 maja 1857 roku, do II regulaminu z dnia 5 listopada 1866 r., do III regulaminu z dnia 4 maja 1885 r., do IV regulaminu z dnia 1 czerwca 1895 r., do nowego statutu z dnia 4 sierpnia 1896 r., do V regulaminu z dnia 31 grudnia 1900 r., do statutu dotyczącego zastąpienia wszystkich systemów listów zastawnych Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego przez wspólny Komitet Ziemstwa, wspólne walne zebranie z dnia 24 lutego 1902 r. i do statutu z dnia 30 czerwca 1913 r.

I. „Poza opłatami na koszty administracyjne wpływają także nadzwyczajne dochody przy wszystkich systemach do ogólnego funduszu administracyjnego.

Przeciwne postanowienia znosi się.

II. Aż do całkowitej spłaty długu muszą być budynki na obdłużonych przez Ziemstwo majętnościach odpowiednio zabezpieczone w Krajowem Ubezpieczeniu Ogniowem, w Poznaniu.

Właściciele obdłużonych majętności z szacunkiem niżej 50.000 mk. mają pozatem obowiązek odpowiedniego ubezpieczenia całkowitego sprzętu oraz żywego i martwego inwentarza od ognia, a ziemiopłody od gradobicia.

III. Skreśla się przepis, że można udzielić pożyczki dodatkowej, jeżeli umorzono dobrowolnie przynajmniej 10% długu.

IV. Skreśla się przepisy dotyczące udzielenia pożyczki na wyrównanie kursu.

V. Dłużnik może spłacić pożyczkę całkowicie lub częściowo w listach zastawnych każdego czasu z wyjątkiem miesięcy maja i czerwca oraz listopada i grudnia bez poprzedniego wypowiedzenia, a w gotówce za 6-cio miesięcznem wypowiedzenie na 1 lipca lub 1 stycznia, opłacając jednakże procenty za całe bieżące półrocze.

VI. Ziemstwo ma prawo zażądania całkowitej lub częściowej spłaty pożyczki z 3-miesięcznym terminem, jeżeli przy dobrach z szacunkiem niżej 50.000 mk. zapisuje się dożywocie bez zezwolenia dyrekcji Ziemstwa.

VII. Wylosowane listy zastawne należy opublikować przez jednorazowe ogłoszenie w czasopismach, ustanowionych jako organy publikacyjne Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego, a mianowicie 6 miesięcy przed terminem wymiany. Nieprzedłożone listy zastawne podlegają przedawnieniu na rzecz Ziemstwa według ogólnych przepisów krajowych.

Po upływie kwartału od terminu płatności, a zatem z dniem 1 października lub 1 kwietnia może Ziemstwo policzyć okazicielowi wypowiedzianego listu zastawnego 2% od gotówki, tak samo, jeżeli właściciel przedłożył coprawda wczas wypowiedziany list zastawny, ale nie pobrał gotówki.

VIII. Prezydenta Ziemstwa, który musi być członkiem Ziemstwa, wybiera walne zebranie na lat 10, a zatwierdza Głowa Państwa, jeneralnych radców Ziemstwa, włącznie syndyka i jego zastępców, wybiera walne zebranie dożywotnie, a zatwierdza Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych. Prezydenta zastępuje najstarszy co do lat służby członek Dyrekcji.

Wybór radców Ziemstwa nie wymaga zatwierdzenia przez Komisarza Państwowego.

IX. Komitet Ziemstwa wyznacza na wniosek Dyrekcji czasopisma dla publikacyj Ziemstwa. Zmiany należy podać odnośnym zainteresowanym czasopismom".

X. Komitet Ziemstwa składa się z 18 członków, wybranych z pomiędzy stowarzyszonych w Ziemstwie w myśl art. 68 załączonej ustawy Ziemstwa.

W razie upadłości majątku członka Komitetu Ziemstwa lub sekwestru albo przetargu ustępuje odnośny członek, a w miejsce jego wybiera się innego członka.

Skreśla się przepis, że uchwały komitetu winny być przedłożone przez Komisarza Państwowego Ministrowi Rolnictwa do wiadomości i zatwierdzenia.

XI. Wybory, na które zaprasza się członków Ziemstwa publicznemi ogłoszeniami i któremi w każdym obwodzie wybranym kieruje Komisarz wyborczy Ziemstwa, odbywają się przez aklamację lub kartkami.

XII. Przadmiot obrad wnioski, które Dyrekcją i Komitet Ziemstwa uważają za odpowiednie do przedłożenia walnemu zebraniu, winne być podane najpóźniej 14 dni przed zebraniem Komisarzowi Państwowemu Tylko przedmioty przedłożone jemu podlegają obradom. Porządek obrad wraz z sprawozdaniem podaje się członkom walnego zebrania przy zaproszeniu.

XIII. Znosi się zatwierdzone rozporządzeniem gabinetowem z dnia 22 kwietnia i 23 października 1899 r. statuty dotyczące spraw egzekucyjnych Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego. W ich miejsce wstępują zmienione z załączonemi statutami Ziemstwa przepisy egzekucyjne.

XIV. Wszelkie powyższym postanowieniom sprzeciwiające się przepisy unieważnia się.

Regulamin szacunkowy

Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego.

§ 1.

Oszacowanie przez Ziemstwo ma na celu sumienne stwierdzenie gospodarczej wartości majątku ziemskiego na cały czas umarzania pożyczki zastawnej. Odbywa się ono na podstawie szczegółowego oszacowania:

a) ziemi, według z góry przyjętej ceny jednostkowej za hektar powierzchni, odpowiedniej klasy szacunkowej,
b) budynków: mieszkalnych, gospodarczych i przemysłowych. Lasy i rybołóstwo mogą być oszacowane według dawnych dochodów (§ 10 i 11).

§ 2.

Przy oszacowaniu gospodarstwa miarodajnem jest jego stan kulturalny, oraz naturalne własności ziemi, stwierdzone w chwili wykonania oszacowania.

Zamierzone albo możliwe podniesienie dochodów nie mogą być uwzględnione przy oszacowaniu.

§ 3.

Rolę, łączne z ogrodami, dzieli się na następujące klasy:

1) . . . . Gleba I klasy.

Jako taką pojmuje się bezbłędną, łagodną, glinę, zawierającą 35—50% piasku i 65—50% namułu, dającego się odszlamować. W namule tym musi być tak dużo tłustej gliny, że gleba ta w stanie wilgotnym czepia się pługa i brony, w dotknięciu jest tłustą, przy ucisku plastyczną, a wyschnięta pęka, zaś przy łamaniu kruszy się na drobne grudki. W stanie wilgotnym ma barwę czarną lub ciemno-brunatną.

Gleba taka daje na świeżym nawozie conajmniej 40 centnarów pszenicy z ha.

2) . . . . Gleba II klasy.

Do tej klasy zalicza się:

a) gleby tegoż składu co i I klasy, jednakże której urodzajność jest zmniejszoną przez jej płytkość lub płytkość jej uprawy,

dalej przez nieprzepuszczalne podglebie, lub utrudniony odpływ wody albo wreszcie przez zaniedbaną uprawę,

b) gdy zawiera 50—65% piasku, a 50—35% namułu do odszlamowania; w namule zaś tyle gminy, że po wyschnięciu kamienieje, a po rozbiciu nie rozpada się na proszek, lecz na twarde ziarno.

Glebę taką nazywamy zwykle gliniastą.

Ten rodzaj gleby na świeżym nawozie daje . . . . . . ad a) przynajmniej 35 centnarów, zaś . . . . ad b) przynajmniej 32 centnarów pszenicy z ha.

Przy obliczaniu czystego dochodu różnica wyrównywa się przez wyższe koszta uprawy w wypadku pierwszym.

3) . . . . Gleba III klasy.

Jest to glinka piasczysta z 65—75% piasku i 35—25% części odszlamuwujących się, które zawierają tyle gliny, że przy dłużej trwającej suszy letniej uprawa jej jest utrudnioną. Tworzy drobne grudki, które pod naciskiem palców rozpadają się na drobne gruzełki i proszek.

Na świeżym nawozie daje plon co najmniej 33 centnary żyta z hektara.

Do tejże klasy należą gleby bagniste, doprowadzone do urodzajności i uprawności przez odwodnienie i dobrą uprawę. Mogą one mieć zarówno charakter torfowaty jak i murszowaty.

4) . . . . Gleba IV klasy.

Do tej klasy zalicza się glinki piaszczyste, o własnościach podanych w klasie III, jeżeli mają suche lub nierówne położenie albo są wyczerpane, oraz gleby bagniste, gdy mają za wiele wilgoci lub są w lichej uprawie.

Gleby takie dają na świeżym nawozie plon co najmniej 25 centnarów żyta z ha.

5) . . . . Gleba V klasy.

Tu zalicza się lepsze rodzaje glinkowatych piasków, zawierających 75% do 85% piasku, a 25% do 15% części szlamujących się. Ziemia taka ma zatem pewną zwięzłość tak, że przy umiarkowanej wilgoci zgruźla się; gruzełki te z łatwością się rozpylają.

Na świeżym nawozie można się spodziewać 20 centnarów żyta z hektara.

Spotykane gdzieniegdzie gleby wapniste zalicza się również do tejże klasy. Warstwa rodzajna składa się tu z glinki piaszczystej albo glinkowatego piasku, pod któremi głębokości 15 — 30 cm. znajduje się biały, wapnisty margiel. Zmięszał się on częściowo z glebą, częściowo zaś tworząc podglebie, czyni rolę ciepłą.

6) . . . . Gleba VI klasy.

Jest to zwykły glinkowaty piasek, rzadziej piaszczysta glinka zwykle znajdująca się w wilgotnem położeniu, wystawione od czasu do czasu na podmakanie i zwykle leżące na nieprzepuszczalnej warstwie iłu i gliny.

Wydatek ziarna na świeżym nawozie wynosi przynajmniej 18 centnarów żyta z ha, jakkolwiek gleba ta nadaje się wybornie dla owsa.

Tę samą wartość posiadają tu i owdzie występujące w większych kawałkach piaski próchnicze na przepuszczalnem podglebiu, w równem nizkiem położeniu, z warstwą rodzajną czarniawo zabarwioną, a składają-

cą się z drobnoziarnistego piasku, zmieszanego z wolną od piasku próchnicą.

Gleba taka jest bardzo wrażliwą na wpływy pogody i daje niepewnę plony.

Wreszcie zalicza się do tej klasy ciężkie gliny ze względu na ich wartość gospodarczą. Jest to daleka odmiana gleby I klasy. Ma ona tę samą zawartość gliny, zawiera jednak za małą domieszkę próchnicy lub wapna, żeby zapewnić należytą pulchność, co utrudnia uprawę oraz wschody i zakorzenienia roślin. Jej położenie jest częstokroć wilgotne, jest ona żelazistą i zwykle ma barwę jasnobrunatną. Czasami bywa ona także na stokach gór, a wówczas wydaje tylko lichy plon pszenicy, żyta i owsa.

7) . . . . Gleba VII klasy.

Do tej klasy zalicza się piaski glinkowate w położeniu suchem albo wyczerpane lub pozbawione składników zgruźlających.

Dają one przynajmniej 16 centnarów żyta z ha.

Plony zbóż jarych są na nich bardzo zawodne.

§ 4.

Wymienione tu klasy gleby i plony z nich opierają się na założeniu, że stan ich kultury rolnej jest naogół średni.

Gdy przez odpowiednie zagospodarowanie urodzajność gleby jest wybitnie podniesioną ponad średnią, a dzięki ogólnym warunkom szacowanego majątku da się ona utrzymać na tymże poziomie bez użycia sztucznych nawozów, następuje zaliczenie do najbliższej wyższej klasy, zaś skapitalizowana wartość I klasy zostaje podniesioną o 10%.

Przeciwnie, jeżeli wskutek lichej i dewastacyjnej gospodarki urodzajność spadła niżej średniej, wówczas zalicza się glebę do najbliższej niższej klasy. Role, na tyle podmokłe, że ich osuszenie jest bądź niemożliwe, bądź też może ono nastąpić tylko przez kosztowne urządzania odwadniające, a także role, które ulegają powtarzającym się zalewom, nie mogą być zaliczone do tej klasy, jakaby wynikała z ich składu gleby, lecz tylko najwyżej do najbliższej niższej klasy.

§ 5.

Skapitalizowana wartość jednego hektara roli wynosi:

1)	gleba I klasy	. . . . .	1.100 marek,
2)	„ II „	. . . . .	900 „
3)	„ III „	. . . . .	750 „
4)	„ IV „	. . . . .	600 „
5)	„ V „	. . . . .	450 „
6)	„ VI „	. . . . .	300 „
7)	„ VII „	. . . . .	200 „

Powyższe oszacowanie może być podniesione lub umniejszone o 1—5% w razie wyjątkowych braków lub zalet:

a) ukształtowanie ziemi, t. j. położenia płaskiego, pagórkowatego lub stromego w uwzględnieniu stosunków wilgotności,

b) zalety położenia i komasacji, umożliwiające dobry podział pól i ich należyte wyzyskanie,

c) wyrównanie, t. j. jednolitość gleby i ich klasy szacunkowej na większej przestrzeni, lub przeciwnie, pomieszanie klas lepszych z gorszemi w sposób utrudniający wyzyskanie zalet pierwszych.

Wartość skapitalizowanej roli winna być umniejszoną o 1 — 2% za każdą milę polską (: 7½ km. :) odległości od najbliższej czynnej stacj kolejowej lub przystani wodnej, drogą bitą lub polną, a to w uwzględnieniu obciążania wartości sprzedażnej głównych płodów rolnych przez koszt ich dostawy.

§ 6.

Łąki, zarówno naturalne jak sztuczne, a także stałe pastwiska mające charakter łąk, dzieli się na klasy według przeciętnego plonu siana, wyrażonego w centnarach z hektara na podstawie ich położenia, własności gleby, stanu i wilgotności i ewentualnie ulegania zalewowi. Za stałe pastwiska uważa się prawidłowo urządzone pastwiska na odpowiedniej glebie, obsiane wytrzymałemi, najlepszemi, słodkiemi trawami, zasilane należytemi mierzwami. Różna wartość ożywcza i strawność siana podaną zostaje w trzech podziałach:

a) siano najlepsze, wyszukane siano owcze,
b) siano średnie, bydlęce (pasza dla bydła i skopów),
c) siano liche, składające się: z kwaśnych traw, trzciny rokicin, tataraku, skrzypów, sitowia, a nadające się tylko dla koni.

Te trzy klasy oznacza się użytemi przy nich literami a, b, c.

Klasy łąk wraz z jakością są następujące:

1)	z hektara	80	centnr. . . .	a, b, c,
2)	z „	70	„ . . .	a, b, c,
3)	z „	60	„ . . .	a, b, c.
4)	z „	50	„ . . .	a, b, c,
5)	z „	40	„ . . .	a, b, c,
6)	z „	30	„ . . .	a, b, c,
7)	z „	20	„ . . .	a, b, c.

Łąki dające niżej 20 centnarów z hektara są oszacowane jako pastwiska.

§ 7.

Skapitalizowana wartość łąki wynosi z każdego centnara plonu z hektara:

siana najlepszego	a) . . .	16,00	marek
siana średniego	b) . . .	10,00	„
siana lichego	c) . . .	6,00	„

§ 8.

Stałe, rozległe pastwiska dzieli się na klasy według ilości ha, potrzebnych na utrzymanie 1 krowy lub 10 owiec przez cały okres letniego pasania. Wartość zaś trawy oznacza się podobnie jak na łąkach (§ 6).

§ 9.

Klasy łąk, zależnie od ilości i jakości trawy wyszacuje się za hektar według następującego wzoru:

1)	przy jednym hektarze	a) 240 mk.,	b) 200 mk,	c) 160 mk.;
2)	przy półtora hektarze	a) 140 mk.,	b) 120 mk.,	c) 110 mk.;
3)	przy dwóch hektarach	—	—	c) 80 mk.

Powyższe oszacowanie w razie wyjątkowych zalet lub wad figury pastwiska może być podniesione lub pomniejszone o 1 — 5%.

Jeżeli obliczona w ten sposób wartość pastwisk oszacowanego majątku wynosi więcej, niż 1/6 wartości pól i łąk, to całą nadwyżkę nie uwzględnia się w wycenianiu.

Trwałe pastwiska, mające charakter łąk, używane jako pastwiska z racyj gospodarczych dla lepszego ich wyzyskania, mają być szacowane jako łąki.

§ 10.

Zalesione ziemie leśne szacuje się bez uwzględnienia porostu drzewnego, bądź jako:

a) role, jednak tylko 5, 6 lub 7 klasy, bądź jako
b) łąki, jednak najwyżej wycenione na 40 centnarów za hektar i zostają one oszacowane w połowie odpowiadającej ich skapitalizowanej wartości.

Ziemie leśne, ogołocone z lasu w ostatnich czterech latach, oblicza się na tych samych podstawach.

W razie wyjątkowych zalet lub wad konfiguracji terenu, podnosi się lub obniża wartość szacunkową gleby leśnej o 1 — 15%. Jeżeli od wycięcia lasu minęły pełne cztery lata, to tylko wówczas można poprzednią ziemię leśną oszacować w jej pełnej wartości jako roli lub łąki, jeżeli w tym czasie wykarczowano wszystkie pnie, wyrównano powierzchnię ziemi i istotnie w ciągu czterech lat używano jako rolę, łąkę lub pastwisko.

Jeżeli zaś ziemia leśna nie da się zaliczyć do żadnej z przyjętych klas roli, lub łąki, to wówczas w szacunku się jej nie uwzględnia.

Na wniosek właściciela można według wartości drzewostanu i zapewnionego przezeń czystego dochodu oszacować lasy o powierzchni przynajmniej 100 ha w gospodarstwie wysokopiennem, a przynajmniej 50 ha w gospodarstwie nizkopiennem, zaś kultury wierzby koszykarskiej o jeszcze mniejszej przestrzeni.

Szacowanie wartości dochodu z lasu służy jako szacowanie dodatkowe do już przedsięwziętego lub jednocześnie wykonywanego oszacowania ziemi i gleby.

Do oszacowania służą następujące przepisy:

Kolej rębna,

w lesie niskopiennym, odroślowym, nie może być przyjętą zasadniczo niżej 20 lat,

w lesie wysokopiennym, nasiennym, w zasadzie nie niżej 80 lat i tylko w wyjątkowych razach w lasach iglastych (szpilkowych) poniżej 80 lat, ale i wówczas nie niżej lat 60 i to określona przez rzeczoznawców na podstawach miarodajnych. Po ustaleniu kolei rębnej następuje oznaczenie okresów, których trwanie oznacza się w zasadzie na 10 — 20 lat.

Gospodarstwo przerębowe, czyli przebiorowe nie może być utrzymane.

Drzewostan wchodzący w pierwszy okres, o ile to jest tylko możliwe, ma być mierzony przyrządami do oznaczenia średnicy, czyli ma być klubowany. Na podstawie wyników klubowania i gonności drzewostanu ma być obliczoną masa drzewna.

Dochody z trzebieży i przerębów, to jest wybieranie drzew pojedyńczych z drzewostanu, wlicza się do rachunku podobnie jak i użytek główny. Jeżeli w lesie wysokopiennym zastosowano rąb czysty z karczunkiem pniaków, natenczas masa drzewna karczów może być obliczoną jako pniaki.

Ogólny przychód drzewny rozpada się na 5 grup: drzewo użytkowe, szczapy, wałki, chróst i pieńki:

Drzewo budulcowe nie może przekraczać:

w drzewie iglastem 85%
olszynie 80%
jesionach, klonach i wiązach . 80%
dębinie i buczynie 70%
brzezinie 50%
pieńki zaś 10%

ogólnej ilości grubego drzewa opałowego.

Wyjątki muszą być szczegółowo uzasadnione.

Wartość pieniężną oznaczonych grup drzew wylicza się na podstawie przeciętnych cen ostatniego 6-ciolecia, osiąganych bądź w wycenianym lesie, bądź w lasach sąsiedzkich.

Od otrzymanych dochodów brutto należy odjąć:

1) zabezpieczenie od spadku ceny drzewa, uszkodzenia przez owady i straty od ognia, względnie innych szkodliwości w drzewie iglastem 10%, w drzewie liściastem 5%,
2) koszta administracyjne w kwocie co najmniej 20 marek od hektara lasu, niżej zaś tylko w razie bezspornego udowodnienia. Koszta dozoru w wysokiej rzeczywiście poniesionej, jednak nie niżej 3—6 marek od hektara lasu,
3) koszt uprawy w wysokości 800—1.200 marek z hektara powierzchni lasu nasiennego, którą w pierwszym okresie należy uprawiać przeciętnie co rok. Koszt ten w średnio-piennym i nisko-piennym, odroślowym lesie oblicza się 300—600 marek z hektara, niezależnie od wykazania niższych kosztów rzeczywistych,
4) Koszt wyróbki drzewa.

Wypośrodkowany czysty dochód należy kapitalizować przez 25 i umniejszyć o kwotę wyszacowanej już ziemi, leżącej pod lasem. W ten sposób obliczona wartość tworzy szacunek lasu.

Jeżeli las zawiera tylko tak młode lub tak mało wartościowe drzewa, że żaden drzewostan nie jest przydzielony do wyrębu w pierwsym okresie i dochód z użytku drzewnego musiał być na pewien czas wyłączony, wówczas nie uwzględnia się w szacunku takiego lasu.

§ 11.

Dzikie rybołóstwa szacuje się, o ile są rzeczywiście używane:

a) przy powierzchni wody do 25 ha po 100 marek za hektar,
b) przy powierzchni wody wiekszej, jak 25 ha po 50 marek za hektar.

Wody rybne można na wniosek właściciela oszacować na podstawie ich właściwości, oraz wniesionego przez nie czystego dochodu, a mianowicie:

A. Stawy.

Jeżeli staw jest zarybiony i zdatny do stałych odłowów, albo zarybia się go co pewien czas, to należy zbadać:

własności jego dna, wystarczalność dopływu wody, jakość dopływającej wody—czy niesie ze sobą dostateczną ilość ciał odżywczych—wreszcie warunki sprzedaży ryb.

Po powyższem stwierdzeniu należy staw oszacować na podstawie niżej podanych trzech klas i wyznaczyć ich wartość ha.

I klasa:

musi być zapewnioną dostateczna, łatwo regulowana ilość wody, płynącej ze wsi lub żyznych pól. Wysuszanie i perjodyczne użycie stawiska w formie roli lub łąki musi być możliwe przy równoczesnem zabezpieczeniu dalszego użycia i utrzymania poziomu wody. Dno bagniste jest niedopuszczalne.

Najwyższa stawka szacunkowa 900 marek za hektar.

II klasa:

dopływ dostatecznej ilości wody zapewniony, własności dna niezłe; brak jednak tej lub owej zalety stawu podanego w I klasie.

Najwyższa stawka szacunkowa 600 marek za hektar.

III klasa:

dopływ odpowiedniej ilości wody, zdaje się nie jest pewny, inne właściwości stawu są mniej-więcej korzystne.

Najwyższa stawka szacunkowa 300 marek za hektar.

B. Dzikie rybołóstwa.

I klasa:

wody muszą być łatwe do odłowów, wykazywać dno gliniaste i posiadać dostateczną ilość naturalnych tarlisk. Niekorzystne ścieki są wykluczone, przynajmniej nieprzewidziane. Sprzedaż ryb zapewniona i korzystna.

Najwyższa stawka szacunkowa 400 marek za hektar.

II klasa:

dno jest częścią piasczyste, częścią zaś bagniste, inne zaś warunki, jak w I klasie.

Najwyższa stawka szacunkowa 300 marek za hektar.

III klasa:

dno jest rozmaite; w stosunku do wielkości powierzchni wody brak dostatecznej ilości naturalnych tarlisk, również i inne szczegóły podane w powyższych dwóch klasach są mniej korzystne.

Najwyższa stawka szacunkowa 200 marek za hektar.

IV klasa:

zalet podanych w powyższych klasach albo brak zupełnie, albo też są tylko w ograniczonej ilości, mimo to są pewne, choć niewielkie odłowy.

Najwyższa stawka szacunkowa 50 marek za hektar.

Jeżeli jedna z powyższych pod A lub B podanych wód należy do kilku właścicieli albo ciążą na nich uprawnienia rybackie (serwituty), to niewolno wód takich szacować w klasie I, zaś niższe klasy należy odpowiednio obniżyć lub wogóle opuścić.

Ostateczna decyzja, czy należy wody te oszacować, należy do Dyrekcji Ziemstwa.

§ 12.

Zbiór trzciny szacuje się tylko w razie rzeczywistego jej użytkowania i to do 300 marek za hektar.

§ 13.

Istniejące budynki mieszkalne, gospodarcze i fabryczne dzieli się zależnie od ich starości, rodzaju budowy, jakości i dobroci materjału budowlanego oraz położenia na następujące trzy klasy:

a) dobre,
b) średnie,
c) złe,

ponadto według ich ścian zewnętrznych rozróżnia się:

a) budowle murowane z cegły, kamienia łamanego lub cegły wapiennej, o ile murowane są na zaprawie wapiennej lub cementowej,
b) budowle z drzewa i gliny oraz suchówki (mur pruski) i szacuje— następnie m. kwadratowy poziomo:
1) budowli masywnych, dobrych na 40,00 marek
2) „ średnich . . . . . . 22,00 „
3) „ lichych . . . . . . 8,00 „
c) budowli z drzewa i gliny:
dobrych . . . 24,00 marek,
średnich . . . 14,00 „
lichych . . . 6,00 „

Powyższe stawki uwzględnia się jednakże:

a) przy kilkupiętrowych budynkach tylko przy jednem piętrze, przy drugiem piętrze tylko połowę, przy trzeciem piętrze tylko $^1/_4$,
b) przy budynkach wielkopańskich z podwyższeniem całkowitej wartości jeszcze o $^1/_3$,
c) za poddasze nad podkładem belek o wysokości przynajmniej 1 metr oblicza się $^1/_4$ niższego piętra,
d) sklepienie piwnic szacuje się na równi z pierwszem piętrem,
e) przy stodołach o wysokościach ścian ponad 5 m. należy dodać do wartości obliczonej według zajętej powierzchni także $^1/_4$; przy stodołach i szopach otwartych na jedną lub kilka stron uwzględnia się tylko $^1/_2$ obliczonej wartości,
f) jako dobre budynki z gliny uważa się tylko takie, które mają nietylko masywne podstawy, ale także masywne boki, szczyt albo ramy okien,
g) powyższe stawki uznaje się u wszystkich budynków tylko przy ogniotrwałym dachu — dachówka, metal i t. d. — a obniża o $^1/_5$ przy budynkach grożących pożarem — słoma, trzcina,
h) o ile w ten sposób obliczona wartość wszystkich budynków przekracza 4 tą część (25%) ogólnej wartości gleby (§ 5) i (§ 7), nie uwzględnia się powyższej przewyżki przy dobrach niżej 50 ha może Dyrekcja Ziemstwa zezwolić na policzenie wartości budynków aż do 40% ogólnej wartości gleby.

§ 14.

Z obliczenia wyklucza się zupełnie wszystkie opłaty w gotówce lub w naturaljach, wszelkie świadczenia w naturaljach, propinacje i prawa do

służebności gruntowych, wszelkie przywileje kopalniane, polowania oraz wszelkie dochody, dla których obliczenia wartości nie podano żadnych przepisów.

§ 15.

Z ogólnej wartości szacunkowej potrąca się wreszcie 20-krotną kwotę wartości rocznej:

1) ciężarów kolatorskich, przypadających z odnośnego majątku na kościół, płatnych w odpowiednim stosunku do sumy ubezpieczenia od ognia, a obliczonych na podstawie wskasówek Dyrekcji Ziemstwa.

2) opłat meljoracyjnych z majątku, oraz innych ciężarów, wynikających z szczególniejszych tytułów prawnych.

Opłaty procentowe i amortyzacyjne od pożyczek spółek meljoracyjnych, oraz pożyczek z tytułu publicznego oblicza się, o ile one nie mają być opłacane dłużej jak przez 20 lat, tylko odpowiednim niższym mnożnikiem opłaty rocznej lub opłat, potrzebnych do ich umorzenia.

Renty przelicza się na kapitał potrzebny do ich umorzenia i, jeżeli kwota ta przewyższa 20-razową opłatę rocznej renty, to wstawia się ją w tej wysokości w rachunek i potrąca.

Naturalja oblicza się sumarycznie w gotówce na podstawie oceny rzeczoznawcy.

§ 16.

Dyrekcji Ziemstwa przysługuje prawo obniżenia lub podwyższenia ogólnej sumy szacunkowej majątku lub jego części, i to do wysokości 40%, jeżeli przy wycenianiu nie można było dostatecznie uwzględnić wyjątkowo niekorzystnych lub korzystnych warunków szacowania majątku. Natomiast oszacowania, uskutecznione na podstawie dochodu z lasów, nie mogą ulec zmianie.

Dyrekcja Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego jest jednak obowiązaną do powołania Komisarzy szacunkowych z pełnem prawem głosu, jeżeli w stosunku do ich propozycji zamierza wartość szacunkową obniżyć, względnie podwyższyć o więcej, niż 5%.

Instrukcja

do regulaminu szacunkowego Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego.

Pierwszy oddział.

Wniosek o obciążenie dóbr pożyczką Ziemstwa.

§ 1.

We wniosku o obciążenie majętności pożyczką ziemstwa należy zaznaczyć, czy nastąpić ma ono:

a) na podstawie ocenienia na gruncie lub

b) na zasadzie czystego dochodu katastralnego.

We wniosku należy zaznaczyć, czy lasy mają być oszacowane na podstawie ich dochodu (§ 10 regulaminu szacunkowego) a wody rybne według ich czystego dochodu (§ 11 regulaminu szacunkowego).

§ 2.

W razie obciążenia majętności pożyczką na podstawie ocenienia na gruncie należy dołączyć do wniosku o pożyczkę:

1) zwyczajny odpis wyciągu hipotecznego najnowszej daty, zawierający nagłówek, opis dóbr i wpisy rozdziału I i II,
2) mapę sporządzoną przez zaprzysiężonego miernika, a przedstawiającą prawdziwy i przejrzysty stan dóbr, jako podstawę oszacowania ziemskiego.

Przy dobrach do 50 ha wystarczy rysunek na papierze do przerysowania sporządzony przez zaprzysiężonego miernika według mapy do podatku gruntowego.

3) wyciąg z matrykuły gruntowej i budynkowej oraz rejestr pomiarowy, o ile takowy istnieje,
4) wyciąg z katastru Krajowego Ubezpieczenia Ogniowego,
5) przy majętnościach, położonych w obrębie miejskich gmin: poświadczenie magistratu, że nieruchomość użytkuje się wyłącznie lub przynajmniej przeważnie w celach gospodarstwa rolnego,
6) a) poświadczenie co do wysokości rent i kapitału potrzebnego w odnośnym czasie do umorzenia renty gruntowej oraz co do kościelnych ciężarów patronackich na gruncie, obliczonych w procentach sumy, ubezpieczenie od ognia przy Krajowem Ubezpieczeniu Ogniowem według instrukcji Dyrekcji Ziemstwa,
   b) poświadczenie opłat meljoracyjnych, płatnych z dóbr oraz innych ciężarów realnych z osobnych tytułów prawnych, jeżeli lasy mają być oszacowane na zasadzie dochodu (§ 10 regulaminu szacunkowego) należy dołączyć osobną mapę leśną, zawierającą istniejące działki leśne w stosunku nie niżej, jak 1.000 do 5.000.
7) zaliczkę na koszty według uznania Dyrekcji, której uzupełnienie jeszcze przed ustanowieniem sumy szacunkowej można zażądać w razie niewystarczalności.
8) wpisowe (§ 2 statutu Ziemstwa).

§ 3.

Jeżeli czysty dochód, podległy podatkowi gruntowemu, ma być miarodajnym dla ustanowienia pożyczki (§ 1 b), należy dołączyć do wniosku o udzielenie pożyczki:

1) zwyczajny opis wyciągu hipotecznego najnowszej daty, zawierający nagłówek, odpis dóbr i wpisy rozdziału I i II,
2) poświadczenie wysokości rent oraz kapitału, potrzebnego w odnośnym czasie do umorzenia renty gruntowej,
3) przy majętnościach, położonych w obrębie gmin miejskich, poświadczenie Magistratu, że nieruchomość użytkuje się wyłącznie lub przeważnie w celach gospodarstwa rolnego,
4) wyciąg z matrykuły gruntowej i budynkowej,
5) przez właściwą władzę policyjną uwierzytelnione poświadczenie co do żywego i martwego inwentarza na gruncie oraz urzędowy opis istniejących budynków,

6) zaliczkę na koszty według uznania Dyrekcji, której uzupełnienia w razie niewystarczalności zażądać można jeszcze przed ustanowieniem sumy szacunkowej,
7) wpisowe (§ 2 statutu Ziemstwa)

Drugi Oddział.

Postępowanie przy oszacowaniu na gruncie.

§ 4.

Mianowanie komisji szacunkowej (§ 2).

Dyrekcja Ziemstwa mianuje komisję szacunkową z dwóch radców Ziemstwa i w razie potrzeby rzeczoznawcę leśnego, przyczem kierownictwo w postępowaniu powierza w zasadzie Radcy Ziemstwa, zamieszkałemu najbliżej mającej być oszacowanej majętności.

Kierującemu Radcy Ziemstwa wydaje się załączniki do wniosku o udzielenie pożyczki i formularz, potrzebny do przeprowadzenia oszacowania.

Radca kierujący oszacowaniem wybiera:
1) zaprzysiężonego miernika, o ile możności z pośród mierników Dyrekcji Ziemstwa,
2) rzetelnego rzeczoznawcę budowlanego, obowiązki którego w razie potrzeby nakłada się na przydzielonego miernika,
3) w razie potrzeby rzeczoznawcę rybnego celem współdziałania przy oszacowaniu, ile możności w najbliższej okolicy, mającej być oszacowanej majętności.

Przy oszacowaniu majętności do 50 ha może Dyrekcja oszacowanie powierzyć tylko jednemu radcy Ziemstwa, upełnomacniając go zarazem do powierzenia funkcji rzeczoznawcy budowlanego miernikowi i do dopuszczenia w razie potrzeby także rzeczoznawcy (budowlanego) rybnego.

Miarodajną dla komisji szacunkowej jest tylko powierzchnia użytkowania w celach rolnictwa lub leśnictwa. Większych powierzchni wodnych nie uwzględnia się.

Osoby działające przy oszacowaniu nie mogą stać w bliskiem pokrewieństwie lub powinowactwie lub też w takim stosunku, który według istniejących praw osłabiłby ich wiarogodność jako świadków.

Dyrekcja Ziemstwa uwiadamia wnioskodawcę o udzieleniu zlecenia szacunkowego.

§ 5.

Wyznaczenie terminu oszacowania.

Kierujący oszacowaniem Radca Ziemstwa po porozumieniu się z drugim Radcą Ziemstwa i w razie potrzeby z rzeczoznawcą leśnym wyznacza termin oszacowania i stosownie do okoliczności zaprasza przez umyślnego gońca lub pocztę:
1) właściciela dóbr z nadmienieniem, że w razie niemożności jego przybycia zastępca piśmiennie upełnomocniony może brać udział w terminie, że jednakże przedsięweźmie się oszacowanie majętności, także na wypadek, że nikt nie przybędzie.
2) miernika rzeczoznawcę budowlanego i w razie potrzeby rzeczoznawcę rybnego z prośbą o niezwłoczne podanie powodów w razie niemożności przybycia celem umożliwienia zawezwania substytutów z zastrzeżeniem nałożenia na nich kosztów uda-

remnionego terminu w razie nie dość wczesnego podania przeszkód, oraz uwiadamia Dyrekcję Ziemstwa o wyznaczeniu terminu szacunkowego.

§ 6.

Jeżeli mapy przedłożone przez właściciela majętności nie przedstawiają dokładnie i przejrzyście granic, rowów, szlaków i kultur, zależy od radcy kierującego oszacowaniem, czy wystarczy odnośne braki uzupełnić w terminie, czy też polecić miernikowi sprawdzenie lub uzupełnienie map na gruncie jeszcze przed terminem.

§ 8.

Wstępne kroki oszacowania.

Kierujący oszacowaniem Radca Ziemstwa po upewnieniu się o świadomości miernika i o rzeczoznawców co do ich funkcyj, poleca rzeczoznawcy budowlanemu przeprowadzenie spisu budynków, udzielając mu odnośnego formularza, i spisuje krótki protokuł z powyższej czynności.

§ 8.

Klasyfikacja majętności.

Następnie Komisja szacunkowa przeprowadza przy pomocy miernika a w razie potrzeby także rzeczoznawcy rybnego, z wykluczeniem rzeczoznawcy budowlanego, sumiennie i starannie klasyfikację, uważając na to, że oświadczenie Komisji szacunkowej jest podstawą dla ustalenia wartości szacunkowej i że wskutek tego Komisja winna jak najdokładniej przedstawić stosunki gospodarcze odnośnej majętności. Przytem należy uwzględnić, że nie rozchodzi się jedynie o pewność mającej być udzielonej pożyczki zastawnej, lecz także, że oszacowanie przez Ziemstwo uważa się prawnie (art. 1807 niem. kod. cyw. i art. 73 § 1 pr. ust. wykonawczej do niem. kod. cyw.) jako podstawę dla osądzenia pupilarnej pewności dóbr.

W razie niezgodności obydwóch Radców Ziemstwa rozstrzyga na razie zdanie kierującego Radcy, przyczem należy jednakże w protokule klasyfikacyjnym zaznaczyć odmienne zdanie z umotywowaniem.

Miernik winien stwierdzić podczas klasyfikacji jak najdokładniej istniejące działki, w poszczególnych wypadkach za pomocą łańcucha mierniczego, i zapisać je przejściowo ołówkiem na mapie (§ 8). Rzeczoznawca rybny winien złożyć swoją opinję piśmiennie w terminie w razie oszacowania lasu na podstawie jego dochodów winien rzeczoznawca leśny przedłożyć poprzednio w terminie oszacowania drzewostanu, podział na rewiry i perjody o ustanowieniu planu gospodarczego i zalesienia. Szacowanie uskutecznia się z zastrzeżeniem, że trwałość dochodu czystego jest zabezpieczona, o czem decydują Radcy Ziemstwa.

§ 9.

Protokuł klasyfikacyjny.

Po dokonaniu klasyfikacji, a w razie trwania jej przez kilka dni po ukończeniu dziennych czynności, miernik naznacza działki klasyfikacyjne, nakreślone na miejscu ołówkiem, kolorowemi linjami, Komisja szacunkowa sprawdza i poprawia je w razie potrzeby i uznaje jako odpowiadające

rzeczywistości, zaznaczając zarazem, jakim kolorem naznaczono odnośne działki klasyfikacyjne.

Protokuł klasyfikacyjny winien zawierać prócz nazwisk osób czynnych przy klasyfikacji.

1) przy rolach i ogrodach:
   a) ogólny ich stan, mianowicie z uwzględnieniem ich położenia właściwości gleby oraz stanu kultury,
   b) jakie rodzaje klasyfikacyjne odnaleziono i wyznaczono z uwzględnieniem stanu kultury, wpływu, wylewów, wilgoci,
   c) jak wysoko ustanowiono potrącenia lub dodatki do ukształtowania, zaokrąglenie i wyrównanie gleby (§ 5 regulaminu szacunkowego);

2) przy łąkach:
   a) ich położenie, właściwości gleby i wilgotności, mianowicie z uwzględnieniem wylewów,
   b) jakie rodzaje klasyfikacyjne znaleziono,
   c) przy łąkach sztucznych system nawadniania oraz, czy wyższe koszty utrzymania wyrównają się przez sprzęt siana;

3) przy pastwiskach:
   a) czy szacowane stałe pastwiska o charakterze łąk, użytkowane jednakże ze względów gospodarczych celem lepszego wykorzystania ich jako łąki,
   b) położenie i właściwości gleby,
   c) jakie klasy znaleziono,
   d) czy komisja szacunkowa poleca potrącenie lub dodatek ze ze względu na zaokrąglenie i w jakim stopniu (§ 9 regulaminu szacunkowego);

4) przy lasach:
   a) ich położenie i właściwości gleby,
   b) jakie klasy roli lub łąk znaleziono i wyznaczono (w § 10 regulaminu szacunkowego),
   c) jakie przestrzenie zaklasyfikowano jako glebę leśną, jakkolwiek wykarczowano,
   aa) ponieważ nie są jeszcze 4 lata wykarczowane,
   bb) ponieważ mimo sprzątnięcia drzewa przed więcej aniżeli 4 latami nie wykarczowano ich jeszcze zupełnie lub nie zużytkowano przez 4 lata jako grunt orny, łąkę lub pastwisko,
   d) jakie potrącenie lub jaki dodatek poleca komisja szacunkowa mianowicie nie tylko ze względu na zaokrąglenie przestrzeni jako takiej, lecz także w stosunku do granic gminnych;

5) przy dzikich rybołóstwach i plantacji trzciny: czy użytkuje je się rzeczywiście lub czy wykonano oszacowanie na podstawie § 11 rozdz. II regulaminu szacunkowego, w którym to wypadku należy dołączyć opinję rzeczoznawcy rybnego.

Stawów i dzikich rybołóstw, należących do kilku właścicieli lub na których ciążą służebności rybołówcze, nie wolno szacować do pierwszej klasy, a należy uwzględnić je przy niższych klasach lub też wcale nie.

Ostateczna decyzja szacunkowa przysługuje Dyrekcji Ziemstwa.

§ 10.

Oznaczenie mapy.

W protokule klasyfikacyjnym należy następnie mapę podstawową ściśle określić dosłownym opisem naznaczonego przez miernika tytułu i oznaczyć kartę z dopiskiem:

„Protokuł klasyfikacyjny z dnia ...., odwołujący się na niniejszą mapę został dziś przezemnie podpisany".

zaopatrzyć datą spisania protokułu i podpisać własnoręcznie podobnie, jak protokuł klasyfikacyjny.

Przy oszacowaniu dóbr aż do obszaru 50 ha (porównaj rozdział II) winien radca Ziemstwa zanotować na mapie lub rysunku ręcznym (§ 2 № 2).

„Oszacował dla Ziemstwa dnia .... i podpisał własnoręcznie Radca Ziemstwa ....".

Przy oszacowaniu dochodu leśnego Komisja winna zaopatrzyć użytą do tego mapę z dopiskiem:

„Oszacowanie z dnia .... odwołujące się na niniejszą kartę, przeprowadziliśmy dzisiaj ....".

i podpisać.

§ 11.

Dodatki i potrącenia.

Relacja komisji szacunkowej co do dopłat i potrąceń za ukształtowanie, zaokrąglenie i wyrównanie gleby podlega sprawdzeniu, a w razie potrzeby zmienieniu przez Dyrekcję Ziemstwa, dlatego należy ją obszernie umotywować. Dotyczy to także zaklasyfikowania gruntów ornych do następnej wyższej lub niższej klasy wskutek stałej racjonalnej lub nieodpowiedniej gospodarki (§ 4 regulaminu szacunkowego).

§ 12.

Opis budynków.

Podczas klasyfikacji rzeczoznawca budowlany winien wypełnić formularz do opisu budynkowego i przedłożyć go komisji szacunkowej, która sprawdza go dokładnie i zwraca rzeczoznawcy uwagę na niedopatrzone okoliczności lub niepewne stawki szacunkowe. W razie nieosiągnięcia zgody co do powyższych punktów, radca kierujący oszacowaniem protokułuje krótko odnośne punkty sporne za podpisaniem się członków komisji oraz rzeczoznawcy budowlanego celem przedłożenia protokułu Dyrekcji do zadecydowania. Przy obszernych rachunkowych pracach Radca Ziemstwa może wyjątkowo nakazać, aby rzeczoznawca budowlany wypełnił tylko rubryki 1—5 formularza do opisu budynkowego.

Komisja szacunkowa winna zbadać odnośne zapisy, określić podane budynki w rubrykach 6 — 8 według ich stanu budowlanego i zwrócić następnie formularz, zaopatrzony w adnotację sprawdzenia i w oświadczenie co do wypełnienia rubryk 6—8, rzeczoznawcy budowlanego ze zleceniem wykonania rachunkowych prac i doręczenia opisu budowlanego z likwidacją kierującemu oszacowaniem Radcy Ziemstwa. Adnotację zbadaną i poświadczoną należy zaopatrzyć datą i podpisami członków komisji.

§ 13.

Główny protokuł informacyjny.

Kierujący szacowaniem Radca Ziemstwa, po zwolnieniu miernika rzeczoznawcy budowlanego i rybnego, winien sumiennie spisać razem z drugim Radcą ziemstwa główny protokuł informacyjny według odpowiedniego formularza.

§ 14.

W końcu terminu przedkłada kierujący oszacowaniem radca właścicielowi dóbr oszacowanych:

1) protokuł wstępny,
2) protokuł klasyfikacyjny z relacją rzeczoznawcy rybnego,
3) główny protokuł informacyjny z załącznikami,
4) opis budynków.

Nieprawidłowości lub błędy należy natychmiast w odpowiedni sposób wyjaśnić. Tak samo należy postąpić z podkładkami w terminie ustalenia wartości dochodów leśnych.

§ 15.

Ustanowienie rejestru pomiarowego i klasyfikacyjnego.

Po ukończeniu czynności klasyfikacyjnych oszacowaniem kierujący Radca Ziemstwa wręcza miernikowi mapę z rejestrem pomiarowym, o ile takowy przedłożono (2 i 3) ze zleceniem ustanowienia rejestru pomiarowego i klasyfikacyjnego w domu, a więc nie na odnośnym gruncie według mapy i ewentualnych specjalnych instrukcyj, oraz z poleceniem przedłożenia ich z mapą i likwidacją.

§ 16.

Rejestr pomiarowy i klasyfikacyjny należy zestawić z wymienieniem działków na mapie oznaczonych osobnemi numerami według:

podwórz i miejsc pod budowę,
ogrodów,
gruntów ornych,
łąk (w razie potrzeby z rozdzieleniem naturalnych od sztucznych łąk),
pastwisk,
zalesień,
nieużytków,

oraz z wymienieniem każdej klasy według hektara do miejsc dziesiętnych.

Dla każdej kategorji kultury należy dołączyć osobną wspólną, a dla wszystkich kategoryj kultur razem także wspólną rubrykę.

Klasy szacunkowe określa się:

1) przy gruntach ornych liczbami k 1 10%, k 1, k 2, k 3, k 4, k 5, k 6, k 7,
2) przy łąkach 80 cent. a, b, c, 70 cent. a, b, c, 60 cent. a, b, c, 50 cent. a, b, c, 40 cent. a, b, c, 30 cent. a, b, c, 20 cent. a, b, c,
3) przy pastwiskach 1 ha a, b, c, 1 1/2 ha a, b, c, 2 ha c,
4) przy lasach 1/2 ha 5, 6, 7, względnie 1/2 40 cent. a, b, c, 1/2 30 cent. a, b, c, 1/2 20 cent. a, b, c.

Powierzchnie rybołóstwa i przestrzeń plantacyj trzciny należy także w rejestrze uwydatnić.

§ 17.

Przesłanie akt.

Radca Ziemstwa kierujący szacunkiem wręcza Dyrekcji — po otrzymaniu prawidłowego rejestru pomiarowego i klasyfikacyjnego z załącznikami od miernika, a opisów budynków od rzeczoznawcy budowlanego w wypadku — § 11 ustęp II — akta ze wszystkiemi załącznikami oraz z poświadczeniem likwidacji rzeczoznawcy budowlanego co do słuszności i podanych godzin pracy pomiarowej wraz z dokładną relacją o ogólnych stosunkach odnośnej majętności.

Drugi radca Ziemstwa winien także swoją relację przedłożyć za pośrednictwem pierwszego radcy.

W razie oszacowania lasów według dochodu należy równocześnie przedłożyć wzmiankowane podkładki szacunkowe.

§ 18.

Ustalenie wartości szacunkowej.

Dyrekcja Ziemstwa oblicza następnie i ustanawia cenę szacunkową oszacowanej majętności.

§ 19.

Rewizja oszacowania.

Dyrekcja zastrzega sobie w wypadkach niedostatecznego przestrzegania podanych w § 11 zasad w interesie Ziemstwa przeprowadzenie rewizji klasyfikacji na gruncie na koszt Ziemstwa przez członka Dyrekcji z przyciągnięciem radcy Ziemstwa delegowanego przez Dyrekcję, a w razie potrzeby także rzeczoznawcę rybnego. Rewizja szacunkowa jest także dopuszczalna przy oszacowaniu dochodów leśnych.

Właścicielowi majętności przysługuje również prawo zażądania rewizji, coprawda nie podanych w oszacowaniu dodatków lub potrąceń, lecz uklasyfikowania i oszacowania dochodów leśnych. Rewizja odbywa się w tym wypadku przez członka Dyrekcji, dwóch radców Ziemstwa i w razie potrzeby dwóch rzeczoznawców rybnych lub leśnych, wybranych w połowie przez właściciela majętności i w połowie przez Dyrekcję, członek Dyrekcji funguje jako superarbiter.

Właściciel majętności winien złożyć poprzednio Dyrekcji odpowiednią zaliczkę na koszty. W razie całkowitego lub częściowego odrzucenia zażalenia ponosi wnioskodawca koszty rewizji całkowicie lub częściowo. W razie uznania słuszności zażalenia, zwalnia go Dyrekcja z kosztów i zwraca wpłaconą zaliczkę.

Dyrekcja Ziemstwa może przejąć koszty rewizji szacunku z funduszu Ziemstwa, jeżeli wynik rewizji wypadł przeważnie na korzyść właściciela dóbr.

Komisję szacunkową zaprasza się na termin rewizyjny.

§ 20.

Przechowanie map.

Po udzieleniu pożyczki w listach zastawnych pozostają mapy, których właścicielowi dóbr zwrócić niewolno, w Dyrekcji jako przynależność akt szacunkowych, wolno jednakże każdego czasu wypisać kopję map na życzenie właściciela dóbr za zwrotem kosztów.

Oddział trzeci.

O skróconem postępowaniu przy oszacowaniu na gruncie.

Dla oszacowania dóbr aż do wielkości 50 ha są miarodajne następujące ulgi poza podanemi w § 2 (ad 2 i w 9) przy końcu ustępu I.

§ 21.

Komisja szacunkowa.

Wydelegowany radca Ziemstwa przeprowadza oszacowanie gruntu bez przyciągnięcia innych rzeczoznawców z wyjątkiem rzeczoznawcy rybnego.

W wyjątkowych wypadkach zezwala się na przyciągnięcie zaprzysiężonego miernika.

Terminu szacunkowego nie podaje się Dyrekcji.

§ 22.

Postępowanie szacunkowe.

Szacowany grunt należy zbadać co do właściwości gleby, głębokości warstwy rodzajnej, warstwy spodniej, położenia i zaokrąglenia, i uklasyfikować według oddzielnych działek. Linje klasyfikacyjne należy zaznaczyć na mapie. W razie przyciągnięcia miernika należy podać w kwestjonarjuszu kategorji kultury i wielkości poszczególnych klas ziemi, w zaokrąglonych liczbach.

§ 23.

Wypełnienie kwestjonarjusza.

Protokuł wstępny, klasyfikacyjny, informacyjny i końcowy oraz relacje z wyceniania są zbyteczne. W ich miejsce radca Ziemstwa winien dokładnie przedstawić poszczególne punkty podane w kwestjonarjuszu, załączonym do zlecenia szacunkowego, na zasadzie wiadomości uzyskanych przy oszacowaniu na gruncie i przesłać Dyrekcji.

§ 24.

Każdy wnioskodawca może żądać w miejsce powyższego postępowania przeprowadzenia regularnego oszacowania w myśl II oddziału niniejszej instrukcji, oczywiście z obowiązku ponoszenia powstałych kosztów

Ostatecznie są miarodajnemi przepisy rozdziału I, o ile są zmienione §§ 21, 22 i 23.

Statut

Banku Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego.

§ 1.

Kasa Pożyczkowa, założona swego czasu przez Poznańskie Ziemstwo Kredytowe (b. Posener Landschaft) ma nazwę:

Bank Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego z siedzibą w Poznaniu i jest osobą prawną. Ziemstwo Kredytowe nie odpowiada za zobowiązania Banku Ziemstwa.

Bank ma prawo założenia filji.
Kapitał zakładowy wynosi 10.000.000 marek.

§ 2.

Bank Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego ma z ograniczeniami podanemi w §§ 3 — 8 prawo:
1) udzielać kredytu właścicielom obdłużonych przez Ziemstwo majętności przez danie pożyczki lub otworzenie bieżącego rachunku w wysokości umorzonej pożyczki Ziemstwa za zapisaniem odpowiednich zastrzeżeń dla siebie pod warunkiem, że listy zastawne, stanowiące amortyzację odnośnej majętności, dolicza się z odtrąceniem 10% z kursu dziennego,
2) udzielać zaliczek obywatelom ziemskim, potrzebującym gotówki na uregulowanie stosunków hipotecznych w odpowiednim czasie (§ 3),
3) udzielać kredytu na rachunek bieżący także związkom komunalnym i spółkom publiczno-prawnym (§ 4),
4) udzielać pożyczek na zastaw efektów oraz hipotek i długów gruntowych (§ 5),
5) uskuteczniać zakup i sprzedaż efektów,
6) przyjmować depozyty na rachunek bieżący i na oprocentowanie (§ 7),
7) inkasować pretensje i tworzyć konta żyrowe,
8) przyjmować pośredniczenie pożyczek hipotecznych,
9) przyjmować otwarte i zamknięte aserwaty (przechowy),
10) dyskontować weksle za zabezpieczeniem,
11) wynająć schowki,
12) składać poręczenia i kaucje za osoby trzecie u władz za przepisanem zapewnieniem,
13) zużytkować zasoby kasowe, o ile możności według zarządzenia Rady Nadzorczej Banku przez:
    a) zakup efektów,
    b) udział w sprzedaży obligacyj na okaziciela,
    c) dyskontowanie zakupionych weksli i czeków na zasadach Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej (Polskiego Banku Państwa),
    d) przez deponowanie w Bankach,
14) poza powyższemi wypadkami udzielać na wniosek zarządu kredytów lub przeprowadzać tranzakcje handlowo-bankowe, które zatwierdzają Rada nadzorcza i syndyk Banku po dokładnem zbadaniu osobistych i majątkowych stosunków klijenta.

§ 3.

Pragnącym otrzymać pożyczki w listach zastawnych (§ 2 № 2) w zasadzie można udzielać lub prolongować zaliczki tylko pod warunkiem, że udzielenie pożyczki jest pewne i zasadniczo tylko na 6 miesięcy, a wyjątkowo na dłuższy czas za zezwoleniem rady nadzorczej. Celem zapewnienia zaliczki winien właściciel poza zapisaniem hipoteki dla Ziemstwa i upełnomocnieniem Ziemstwa do stawiania wniosków o wykreślenie przelać lub zastawić pretensje swoje do Ziemstwa o wydanie listów zastawnych na rzecz Banku Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego do wysokości, potrzebnej na pokrycie pożyczki wraz z procentami.

Zaliczki w sprawach osad rentowych wolno udzielić tylko, jeżeli jeneralna Komisja i Urząd Ziemski zatwierdziły odnośne kontrakty, oraz wysokość mających być wydanych listów zastawnych jest ustaloną, a klient przelał na Bank Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego powyższe listy oraz przysługującą sprzedawcy osady rentowej gotówkę wysokości pokrywającej udzieloną zaliczkę.

§ 4.

Kredyty, udzielone na bieżący rachunek (§ 2 № 2), należy zabezpieczyć przez zastawienie pretensyj hipotecznych lub długów gruntowych, a w razie dłuższego trwania stosunku handlowego pozatem przez złożenie weksli lub zastawienienie efektów w myśl następującego § 5.

Wysokość kredytu oraz kaucje związków komunalnych i spółek publiczno-prawnych ustanawia przewodniczący Rady Nadzorczej i syndyk Banku.

§ 5.

Lombardowanie papierów państwowych, komunalnych i ziemstw kredytowych może nastąpić tylko najwyżej do 10% niżej kursu dziennego, jednakże nie ponad nominalną wartość, lombardowanie innych efektów, podpających pod kategorję podaną w § 2 № 4 do 20% niżej kursu dziennego, jednakże nie ponad wartość nominalną; zastaw należy odpowiednio podwyższyć, jeżeli kurs spada o więcej, aniżeli 5%.

W zasadzie należy udzielać pożyczek za zastawieniem efektów, hipotek lub długów gruntowych nie ponad 3 miesiące.

§ 6.

Zakup i sprzedaż efektów należy uskutecznić tylko za złożeniem odpowiedniej kaucji, o ile nie złoży się przy udzieleniu zlecenia potrzebnej gotówki lub efektów.

Depozyty w gotówce należy przyjmować w zasadzie tylko w stosunku odpowiednim do majątku Banku.

§ 7.

W razie niezwrócenia pożyczki podanej w § 2 № 3 lub 4 w odpowiednim czasie przysługuje Bankowi prawo sprzedania zastawu, o ile ma wartość giełdową, przez jednego z urzędników swoich lub zaprzysiężonego maklera na giełdzie i pokrycie się z osiągniętej sumy za udzielony kapitał, procenty i koszty bez osobnego sądowego zaskarżenia dłużnika. Dłużnik winien przy zawarciu umowy wyraźnie poddać się powyższemu warunkowi.

§ 8.

Książki Banku zamyka się 31 grudnia każdego roku, a bilans ustawia zarząd na powyższy dzień. Rada Nadzorcza sprawdza i ustanawia bilans.

Przy ustawianiu bilansu należy potrącić wszystkie rzeczywiste koszty handlowe, powstałe straty i odpowiedni procent za niepewne pretensje. Efekty, mające kurs giełdowy, należy w bilansie podać najwyżej po kursie giełdowym w dniu ustanowienia bilansu, jeżeli jednakże kurs ten przekracza koszty zakupu, najwyżej w tej wysokości.

§ 9.

Od czystego zysku ustalonego w powyższy sposób należy przekazać najmniej 10% do funduszu zasobowego, a resztę Ziemstwu.

§ 10.

Zarząd Banku stanowi dwóch lub więcej dyrektorów, których nazwiska wraz z ich zastępcami należy podać publicznie. Rada Nadzorcza może w razie potrzeby ustanowić także zastępców zarządu, prokurentów i pełnomocników handlowych.

Zarząd prowadzi interesy Banku w myśl udzielonej przez Radę Nadzorczą instrukcji i jest odpowiedzialny wobec Banku za przestrzeganie jej. Nazewnątrz jednak zastępuje zarząd Bank z nieograniczonemi prawami właściciela interesów we wszystkich sprawach nawet takich, które wymagają osobnego pełnomocnictwa. Osoby trzecie nie mają prawa żądać przedłożenia instrukcji, nie wolno im jednakże przeciwstawić zarzutu, że zarząd nie przestrzegał instrukcji.

Zarząd podpisuje całą prostą i pieniężną korespondencję Banku. Kwity kasowe wymagają podpisów dwóch urzędników, ustanowionych przez Radę Nadzorczą.

§ 11.

Rada Nadzorcza składa się z mianowanego przez prezydenta Ziemstwa Kredytowego członka Dyrekcji jako przewodniczącego, syndyka Ziemstwa i dwóch wybranych przez Komitet Ziemstwa członków na lat trzy, względnie ich zastępców. Prezydent Ziemstwa ma prawo brania udziału we wszystkich zebraniach Rady Nadzorczej z pełnem prawem głosu, przewodniczenia na zebraniach i zawieszenia uchwał. Rada Nadzorcza nadzoruje i kieruje administracją i prowadzeniem interesów Banku, ustala zasady gospodarcze, ustanawia urzędników i ich pobory w granicach budżetu. Do prawomocności uchwał potrzebną jest obecność trzech członków lub zastępców Rady Nadzorczej.

§ 12.

Komitet Ziemstwa, któremu należy złożyć corocznie sprawozdanie, ma prawo badania rachunków rocznych, udzielania pokwitowania i ustanowiania budżetu. Komitet wybiera corocznie dwóch rewizorów z obowiązkiem przeprowadzenia nadzwyczajnej rewizji Banku przynajmniej raz na rok.

§ 13.

Syndyk Ziemstwa, względnie jego zastępcy, są uprawnieni do przyjęcia i wypisania wszystkich kontraktów, czynności i innych dokumentów, jak aktów dłużnych, przelewu, zastawu, udzielenia prawa pierwszeństwa, pokwitowania kontokorrentu i lombardu i t. p., mianowicie także wszelkich dokumentów, aktów i zobowiązań, potrzebnych do przygotowania i przeprowadzenia zapisu pożyczek lub pretensyj Banku w księdze wieczystej, oraz wszystkich wniosków w sprawach hipotecznych. Czynności powyższe mają równe znaczenie i skutki, jak dokumenty sądowe.

Syndyk lub jego zastępcy są także władni uwierzytelnić wszelkie powyższe kontrakty, dokumenty i wnioski w myśl ogólnych przepisów prawnych ze skutkami uwierzytelnienia sądowego.

§ 14.

Publiczne ogłoszenia Banku uskutecznia się w sposób przepisany dla obwieszczeń Dyrekcji Ziemstwa.

§ 15.

Walne zebranie Ziemstwa jest uprawnione do zmiany lub zniesienia statutu Banku. Powyższe uchwały wymagają do prawomccności zatwierdzenia przez Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

§ 16.

W razie zlikwidowania Banku przechodzi kapitał zakładowy i fundusz zasobowy po pokryciu wszelkich długów Banku na rzecz Ziemstwa.

(Dziennik Ustaw № 57 z dn. 28.VII 1922 r., poz. 519).

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych

z dnia 1 lipca 1922 r.

w przedmiocie taryfy opłat za badania, wykonane w dziale higjeny zwierząt państwowego naukowego Instytutu rolniczego w Bydgoszczy.

Ustanawia się następującą taryfę opłat za badania, wykonane w Wydziale higjeny zwierząt państwowego naukowego Instytutu rolniczego w Bydgoszczy.

Opłaty wynoszą:

1. Za chemiczne badanie wody — 10.000 mk.
2. Za bakterjologiczne badanie wody — 2.000 mk.
3. Za chemiczne badanie mleka:
   a) na zawartość tłuszczu — 500 mk.,
   b) na zawartość innych składników — 3.000 mk.
4. Za bakterjologiczne badanie mleka — 600 mk.
5. Za chemiczne badanie treści żołądka lub jelit według umowy z kierownikiem działu.
6. Za mikroskopowe badanie treści żołądka lub jelit poszczególnych narządów, wydzielin i wydalin wszelkiego rodzaju zwierząt—300 mk.,
   wszelkiego rodzaju zwierząt z użyciem sztucznych pożywek — 600 mk.,
   wszelkiego rodzaju zwierząt z użyciem surowic swoistych — 600 mk.,
   wszelkiego rodzaju zwierząt z badaniem histologicznem—1.000 mk.,
   wszelkiego rodzaju zwierząt doświadczalnych — 600 mk.,
   z dołączeniem sumy wartości użytego zwierzęcia według cen rynkowych.
7. Za pojedyńcze badanie krwi od 1 do 5 prób, za próbę—500 mk.
   od 6 do 10 prób, za próbę — 400 mk.,
   powyżej 10 prób, za próbę — 300 mk.

8. Sekcja z bakterjologicznem badaniem:
   a) konia, osła, muła, bydła rogatego — 5.000 mk.,
   b) źrebięcia, cielęcia, owcy, kozy, psa, świń — 2.000 mk.,
   c) kota, królika, zająca, drobiu, ryb i t. d. — 600 mk.

Przesyłki, służące do celów naukowych, nie podlegają opłacie stosownie do uznania kierownika działu higjeny zwierząt.

Skóra należy do właściciela, o ile nie podlega zniszczeniu według przepisów o zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierząt. Właściciel skóry winien skórę odebrać najpóźniej w przeciągu 5 dni po ukończeniu badania. W przeciwnym razie skóra staje się własnością Instytutu.

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:
J. Raczyński

(„Monitor Polski" № 160 z dnia 18.VII 1922 r.)

OKÓLNIK № 451

do PP. Dyrektorów Departamentów, Naczelników Wydziałów, Wojewodów i Kierowników podległych mi urzędów

w przedmiocie

wypłacenia funkcjonarjuszom państwowym cywilnym dodatku wyrównawczego w wysokości 50% uposażenia służbowego, począwszy od dnia 1 lipca 1922 r.

Rada Ministrów na posiedzeniu w dniu 24 czerwca r. b. uchwaliła podwyższyć od 1 lipca r. b. przyznany cywilnym funkcjonarjuszom państwowym dodatek wyrównawczy w wysokości 20% miesięcznego pełnego uposażenia (okólnik M. R. i D. P. № 445) do wysokości 50% pełnego uposażenia miesięcznego.

W związku z powyższą uchwałą Ministerstwo Skarbu w okólniku swym z dnia 27 czerwca 1922 r. № 1807 D. Pr. W. Adm. uprasza o bezzwłoczne zarządzenie — ewentualnie w drodze telegraficznej — wypłaty dodatku wyrównawczego za miesiąc lipiec r. b. funkcjonarjuszom państwowym cywilnym w wysokości 50% uposażenia miesięcznego, przypadającego tym funkcjonarjuszom w miesiącu lipcu r. b., przyczem przy wymiarze tego dodatku należy uwzględnić płacę zasadniczą, dodatek za wysługę lat, dodatek za studja wyższe, dodatek drożyźniany do płacy zasadniczej wraz z dodatkiem wyrównawczym dla miast Warszawy i Łodzi, oraz dodatek reprezentacyjny i funkcyjny za kierownictwo, ponadto dla nauczycielstwa szkół średnich ogólnokształcących i zawodowych również dodatek za trzechlecie i dodatki dla dyrektorów i wizytatorów powyższych szkół, zaś dla sędziów i prokuratorów dodatki starszeństwa.

Wszelkie inne dodatki, a w szczególności także jednorazowe dodatki (zasiłki) miesięczne i t. zw. dodatek kresowy nie wchodzą natomiast w rachubę przy wymiarze dodatku wyrównawczego.

Dodatek wyrównawczy należy wypłacać na przyszłość co miesiąc równocześnie z wypłatą uposażenia w dniu 1-go każdego miesiąca, a to w wymiarze 50% uposażenia przypadającego w odnośnym miesiącu.

Uprawnieni do otrzymania dodatku wyrównawczego są wszyscy cywilni funkcjonarjusze państwowi, którzy mają swe stałe miejsce służbowe na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej i pobierają uposażenie w myśl postanowień ustaw z dnia 13 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. № 65, poz.429—436) tudzież pracownicy kontraktowi, których wynagrodzenie ustalono po myśli zasad, zawartych w ustępie 3 zarządzenia Prezydjum Rady Ministrów z dnia 3 marca 1921 r. № 3868, o ile pozostają w czynnej służbie w dniu płatności dodatku wyrównawczego.

Wyłączeni są natomiast od dodatku wyrównawczego pracownicy kontraktowi, których wynagrodzenie umowne jest wyższe od uposażenia urzędnika lub funkcjonarjusza, spełniającego analogiczne lub podobne funkcje, dalej pracownicy sezonowi i czasowi, a wreszcie z pośród funkcjonarjuszy odbywających służbę wojskową poza wiekiem poborowym funkcjonarjusze samotni.

Młodocianym pracownikom poniżej lat 18, należącym do kategorji niższych funkcjonarjuszy, należy wypłacić tytułem dodatku wyrównawczego 50% istotnie przez nich pobieranego uposażenia.

Wydatek, spowodowany wypłatą dodatku wyrównawczego, należy księgować na § 1 poz. 1 c, 2 c, 3 c, i 4 c, pod nazwą „Doraźne zasiłki" w budżecie właściwego resortu, w szczególności zaś wydatek, odnoszący się do dodatków reprezentacyjnych i funkcyjnych za kierownictwo oraz do dodatków dyrektorskich i wizytatorskich na § 1 poz. 1 c.

Zaznacza się w końcu, że 50% dodatek wyrównawczy stanowi podwyższenie perjodycznego uposażenia, wobec czego w myśl artykułu 27 ustawy z dnia 4 kwietnia 1922 r. (Dz. U. R. P. № 29 poz. 232) przy potrąceniu podatku dochodowego obliczony być winien w stosunku rocznym.

Sumy, wypłacone tytułem dodatku wyrównaczego pracownikom Ministerstwa Rolnictwa i D. P.. zakomunikują Panowie Wydziałowi Budżetowo-Rachunkowemu do dnia 20 każdego miesiąca celem sporządzenia odpowiedniego wykazu dla Ministerswa.

Proszę Panów o niezwłoczne wydanie odpowiednich zarządzeń wykonawczych.

Warszawa, dnia 3 lipca 1922 r.

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:
w z. *Ubysz*

OKÓLNIK № 452

do pp. Wojewodów: Białostockiego, Kieleckiego, Krakowskiego, Lubelskiego, Lwowskiego, Łódzkiego, Nowogródzkiego, Poleskiego Stanisławowskiego, Tarnopolskiego, Warszawskiego i Wołyńskiego oraz Naczelników Zarządów Okręgowych Lasów Państwowych i Nadleśniczych

w przedmiocie

zmiany okólnika № 393.

Okólnik № 393 (Dz. Urz. M. R. i D. P. z r. 1921 № 28) zostaje zmieniony w sposób następujący:

W p. 1-ym w wierszu 1-ym po słowach: „dróg publicznych" należy dodać: „państwowych", w wierszu zaś czwartym po słowach: „o ile drog

te przechodzą przez grunty państwowe" należy dodać: „lub do tych gruntów przylegają".

Punkt 8-y okólnika № 393 skreśla się.

Warszawa, dnia 5 lipca 1922 r.

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:
w z. *Ubysz*

Dyrektor Departamentu Leśnictwa:
J. Miklaszewski

OKÓLNIK № 453

do PP. Dyrektorów Departamentów, Naczelników Wydziałów, Wojewodów: Białostockiego, Nowogródzkiego, Poleskiego i Wołyńskiego, Delegata Rządu dla ziemi Wileńskiej oraz Naczelników Zarządów Okręgowych Lasów Państwowych w Białowieży, Łucku, i Siedlcach

w przedmiocie

wypłaty nadzwyczajnego dodatku drożyźnianego (kresowego) dla funkcjonarjuszów państwowych począwszy od dnia 1-go czerwca 1922 r.

Rada Ministrów uchwałą w dniu 3 czerwca 1922 r., zakomunikowaną okólnikiem Ministerstwa Skarbu z dnia 6 czerwca 1922 r. № 1611/DB/7, przyznała zatrudnionym na obszarze, przyłączonym do Rzeczypospolitej na zasadzie traktatu pokojowego w Rydze, w powiatach białostockim, bielskim i sokólskim oraz na obszarze Ziemi Wileńskiej etatowym i nieetatowym funkcjonarjuszom państwowym, których uposażenie normują ustawy z dnia 13 lipca 1920 r. (Dz. Ust. R. P. № 65 poz. 429—436), tudzież pracownikom kontraktowym, którzy otrzymują wynagrodzenie nie przekraczające uposażenia funkcjonarjuszów państwowych równoległych stopni służbowych, wzamian dotychczasowego dodatku 30%, okólnik M. R. i D. P. № 398, nadzwyczajny dodatek drożyźniany (kresowy) w wysokości 50% każdoczesnego dodatku drożyźnianego, począwszy od dnia 1 czerwca 1922 r. aż do odwołania.

Dodatek ten przysługuje funkcjonarjuszom państwowym tylko na czas służby istotnie przez nich odbytej na wyżej wymienionych obszarach i płatny jest z dołu w ostatnim dniu każdego miesiąca.

Wypłacone sumy księgować należy, jako wydatki osobowe, w odpowiedniej pozycji „dodatki drożyźniane" preliminarza budżetowego.

Proszę Panów o niezwłoczne wydanie odpowiednich zarządzeń wykonawczych.

Warszawa, dnia 7 lipca 1922 r.

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:
w z. *Ubysz*

OKÓLNIK № 454

do PP. Dyrektorów Departamentów, Naczelników Wydziałów, Wojewodów: Białostockiego, Kieleckiego, Krakowskiego, Lubelskiego, Lwowskiego, Łódzkiego, Nowogródzkiego, Poleskiego, Pomorskiego, Poznańskiego, Stanisławowskiego, Tarnopolskiego, Warszawskiego i Wołyńskiego i Kierowników podległych Ministerstwu Urzędów

w przedmiocie

uprawnień zwalnianych z wojsk polskich chorążych przy obsadzaniu stanowisk państwowej służby cywilnej.

Na posiedzeniu w dn. 17 stycznia 1921 r. Rada Ministrów powzięła uchwałę wzywającą Ministerstwa, by przy obsadzaniu posad w pewnych kategorjach czynności przy równych kwalifikacjach kandydatów, dawano zasadniczo pierwszeństwo byłym podoficerom zawodowym oraz byłym majstrom wojskowym.

Obecnie na posiedzeniu w dniu 10 maja 1922 r. Rada Ministrów postanowiła uchwałę powyższą rozciągnąć na wysłużonych chorążych Wojsk Polskich, którzy przed uzyskaniem stopnia chorążego byli podoficerami zawodowymi, względnie majstrami wojskowymi.

Powołując się na okólniki Ministerstwa № 273 (Dz. Urz. M. R. i D. P. № 6 z 1921 r.) i № 437 z dnia 7 czerwca 1922 r., proszę Panów o ścisłe zastosowanie się do rzeczonych uchwał Rady Ministrów przy przyjmowaniu pracowników do służby państwowej w zakresie Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Warszawa, dn. 7 lipca 1922 r.

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:
w z. *Ubysz*

OKÓLNIK № 455

do PP. Dyrektorów Departamentów, Naczelników Wydziałów, Wojewodów: Białostockiego, Kieleckiego, Krakowskiego, Lubelskiego Lwowskiego, Łódzkiego, Nowogródzkiego, Poleskiego, Pomorskiego, Poznańskiego, Stanisławowskiego, Tarnopolskiego, Warszawskiego i Wołyńskiego, Delegata Rządu dla Ziemi Wileńskiej oraz Kierowników wszystkich podległych mi urzędów

w przedmiocie

zajęć ubocznych funkcjonarjuszów państwowych.

Ustawa z dn. 17 lutego 1922 r. w państwowej służbie cywilnej (Dz Ust. R. P. № 21 poz. 164) w art. 29, 30 i 102 reguluje jednolicie dla całego obszaru Rzeczypospolitej Polskiej sprawę zajęć ubocznych funkcjonarjuszów państwowych.

Zgodnie z powołanemi, przepisami, urzędnik winien donieść swej władzy służbowej o każdem ubocznem zajęciu, przynoszącem mu jakiekolwiek korzyści materjalne i zaniechać takich zajęć, których wykonywa

nie stoi w sprzeczności z jego obowiązkami służbowemi, przeszkadza mu w ścisłem wykonaniu czynności urzędowych lub może wywołać uzasadnione podejrzenie o stronniczość lub interesowność.

Decyzja w sprawie, czy dane zajęcie uboczne urzędnik może wykonywać, czy nie, zależy od władzy przełożonej. Rozstrzygnięcia tej władzy w tej sprawie urzędnik może zaskarżyć do władzy bezpośrednio wyższej, ostateczną zaś decyzję w tych sprawach wydaje właściwa władza naczelna.

Urzędnik nie może zawierać tranzakcyj gospodarczych z urzędami tego działu zarządu państwowego, w którym pełni obowiązki służbowe.

Urzędnik od VIII stopnia służbowego w górę, wykonujący władzę administracyjną lub skarbową, nie może posiadać na terenie, podlegającym jego władzy przedsiębiorstwa rolnego, przemysłowego lub handlowego; postanowienie to jednak nie tyczy się urzędników władz centralnych.

Podając o tem Panom do wiadomości, proszę Panów o wezwanie wszystkich podległych Im urzędników do niezwłocznego zawiadamiania Panów o ich zajęciach ubocznych oraz o uregulowanie tej sprawy w myśl powołanych postanowień ustawy o państwowej służbie cywilnej.

Warszawa, dn. 15 lipca 1922 r.

Kierownik Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych:
Raczyński

OKÓLNIK № 456

do PP. Dyrektorów Departamentów, Naczelników Wydziałów, Wojewodów: Białostockiego, Kieleckiego, Krakowskiego, Lubelskiego, Lwowskiego, Łódzkiego, Nowogródzkiego, Poleskiego, Pomorskiego, Poznańskiego, Stanisławowskiego, Tarnopolskiego, Wołyńskiego i Warszawskiego, Delegata Rządu dla Ziemi Wileńskiej oraz Kierowników wszystkich podległych Ministerstwu urzędów

w przedmiocie

przyznania urzędnikom prowizorycznym i nieetatowym dodatku za kierownictwo zbiorowemi jednostkami administracyjnemi.

W piśmie z dn. 16 czerwca 1922 r. № 10549 P. Prezydent Ministrów w porozumieniu z Ministrem Skarbu wyraził zgodę, aby począwszy od dnia 1 kwietnia 1922 r., t. j. od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. Rz. P. № 21 poz. 164) dodatek za kierownictwo przyznawano także urzędnikom prowizorycznym i nieetatowym (pozostającym na próbnej lub prowizorycznej służbie), którzy rzeczywiście kierują zbiorowemi jednostkami administracyjnemi, przewidzianemi w etacie organizacyjnym danej władzy (urzędu).

Komunikując o powyższem, zmieniam częściowo postanowienia ostatniego ustępu okólnika № 309 (Dz. Urz. M. R. i D. P. № 13 z 1921 r.) i polecam Panom, ażeby przy zastosowaniu się do przepisów art. 3—5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4. X 1920 r. (Dz. U. Rz. P. № 97 poz. 638) i według wzoru ustalonego wyżej powołanym okólnikiem, przedstawili do Wydziału Osobowego Ministerstwa wykaz imienny osób, którym z mocy powyższego zarządzenia Prezydenta Ministrów przyznaćby

należało dodatek za kierownictwo za okres od 1 kwietnia 1922 r., celem przyznania i wymierzenia pomienionego dodatku.

Zaznaczam przytem, że prawo do dodatku za kierownictwo przysługuje urzędnikom, będącym conajmniej w VII stopniu służbowym.

Warszawa, dn. 19 lipca 1922 r.

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:
w z. *Ubysz*

OKÓLNIK № 457

do PP. Dyrektorów Departamentów, Naczelników Wydziałów, Inspektora Kancelarji, Wojewodów: Białostockiego, Kieleckiego, Krakowskiego, Lubelskiego, Lwowskiego, Łódzkiego, Nowogródzkiego, Poleskiego, Pomorskiego, Poznańskiego, Stanisławowskiego, Tarnopolskiego, Wołyńskiego i Warszawskiego oraz Kierowników wszystkich podległych Ministerstwu Rolnictwa i Dóbr Państwowych urzędów

w przedmiocie

nowych przepisów o opłatach stemplowych.

W № 38 Dziennika Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 maja 1922 r. ogłoszona została ustawa z dnia 7 kwietnia 1922 r. w przedmiocie podwyższenia i zrównania stawek przy niektórych opłatach stemplowych (należytościach) (poz. 315) oraz rozporządzenie do tej ustawy, zawierające „Przepisy w przedmiocie opłat stemplowych od podań oraz od świadectw urzędowych" (poz. 319)

„Przepisy" te (zawierające w szczególności powtórzenie odpowiednich postanowień powołanej ustawy z dnia 7 kwietnia b. r.) wstępują w miejsce wszystkich dotychczasowych norm ustawowych i wykonawczych, dotyczących opłat stemplowych od podań, wnoszonych do władz i urzędów administracyjnych, załączników do takich podań oraz od świadectw, wydawanych przez władze i urzędy administracyjne. W szczególności po wejściu w życie powołanych „przepisów" nie ma zastosowania dekret z dnia 7 lutego 1919 r. (Dz. Pr. № 14 poz. 145), który unormował sprawy powyższe dla obszaru b. dzielnicy rosyjskiej, ani rozporządzenie wykonawcze z dnia 15 lutego 1919 r. (Dz. Pr. № 19 poz. 227), ani odpowiednie przepisy austrjackiej ustawy należytościowej i pruskiej ustawy o opłatach stemplowych. Nowe przepisy normują zatem odnośne przedmioty jednolicie dla całego obszaru Rzeczypospolitej. Dla zapoznania się z całokształtem postanowień o opłatach stemplowych od podań, załączników i świadectw urzędowych wystarcza zatem przeczytanie powołanych „Przepisów", a nie jest w tym celu potrzebne czytanie ustawy z dnia 7 kwietnia 1922 r., ani rozporządzenia poprzedzającego „Przepisy" (ujętego w ustępie oznaczone liczbami I do VI), ani cytat wydrukowanych petitem w nawiasach, poprzedzających poszczególne paragrafy „Przepisów". Owo bowiem rozporządzenie wstępne oraz wspomniane cytaty w nawiasach mają na celu jedynie uzasadnienie legalności „Przepisów", a znajomość ich wcale nie jest potrzebna tym, którzy chcą poprzestać na zapoznaniu się z prawem obowiązującem.

Na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej i austrjackiej wspomniane „Przepisy” weszły w życie w całości w miesiąc po ogłoszeniu, t. j. 27 czerwca 1922 roku, zaś na obszarze b. dzielnicy pruskiej tylko normy, dotyczące świadectw urzędowych, zawarte w §§ 20 do 27, weszły w życie w miesiąc po ogłoszeniu, natomiast przepisy, tyczące się opłat stemplowych od podań, które to opłaty w b. dzielnicy pruskiej dotychczas nie istniały, zaczną obowiązywać dopiero z upływem trzech miesięcy po ogłoszeniu „Przepisów” w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, t. j. dnia 27 sierpnia 1922 r.

Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych zwraca uwagę na następujące najważniejsze zmiany przepisów dotychczasowych:

a) Co do b. dzielnicy rosyjskiej:

§§ 17 i 18 nowych „Przepisów”, normujące postępowanie w razie wniesienia podania nieostemplowanego lub niedostatecznie ostemplowanego, różnią się pod dwoma względami od art. 24 dekretu z 1919 roku (Dz. Pr. № 14 poz. 145):

1) Wyznaczenie terminu, celem dodatkowego uiszczenia opłaty, przewidują nowe przepisy tylko co do przypadków, w których dla wniesienia podania ustanowiony jest termin prekluzyjny. 2) Podania nie zwraca się petentowi.

b) Co do b. dzielnicy austrjackiej:

1) Nowe przepisy wprowadzają prawo ubogich dla zakresu opłat stemplowych od podań i świadectw urzędowych. Załatwienie podania lub wydanie świadectwa urzędowego może nastąpić, mimo nieuiszczenia opłaty, jeśli petent złożył świadectwo ubóstwa, a urząd uznał złożony dowód ubóstwa za dostateczny. Urząd ma jednak w takich wypadkach zostawić w aktach notatkę, uzasadniającą dokonanie czynności urzędowej mimo nieuiszczenia opłaty (punkt 5 § 7, § 16; punkt 10 § 21, § 24).

2) Jeśli podanie napisane jest na dwu lub więcej arkuszach, albo jeśli wniesiono podanie w kilku egzemplarzach, jak również gdy są załączniki, nie należy stemplować poszczególnych arkuszy ani dalszych egzemplarzy lub załączników, lecz na pierwszej stronicy pierwszego egzemplarza podania należy nakleić marki stemplowe, których wartość równa się sumie opłat, należących się od wszystkich arkuszy i wszystkich egzemplarzy oraz od wszystkich załączników (§ 10).

3) Celem uiszczenia opłaty od podania, wniesionego w drodze telegraficznej, ma petent nakleić znaczki stemplowe odpowiedniej wartości na blankiecie, mieszczącym telegram (§ 13). Odpada zatem postępowanie unormowane rozporządzeniem z dnia 9 stycznia 1869 r. (Austr. Dz. K. P. № 8).

4) §§ 14—18, zawierające postanowienia materjalne i formalne o podaniach, podlegających opłacie, od których opłaty nie uiszczono, (lub od których uiszczono ją niedostatecznie), nie różnią się istotnie od obowiązujących dotychczas odpowiednich przepisów austrjackich, ale różnią się bardzo od błędnej praktyki, jaka już przed wielu laty zakorzeniła się w urzędach b. zaboru austrjackiego. Praktyka ta polegała na tem, że funkcjonarjusz kancelaryjny (zajęty w biurze podawczem lub w registraturze), przez którego ręce przechodziło podanie nieostemplowane, zanim doszło do rąk urzędnika, któremu było poruczone załatwienie „nocjonował” podanie, t. j. przesyłał władzy skarbowej doniesienie, zwane „opisem urzędowym” i umieszczał odpowiednią uwagę na podaniu. Urzędnik, któremu było poruczone załatwienie, otrzywawszy podanie, zaopatrzone w uwagę o „nocjowaniu”, znajdował się wobec faktu dokonanego i przechodził do porządku dziennego nad § 81 ustawy należytościowej. (Paragraf

ten postanawia, że podanie nieostemplowane ma być złożone do akt, a tylko wyjątkowo ma być załatwione, mianowicie: gdy petent odmówił ostęplowania, mimo że funkcjonarjusz, przyjmując podanie, wezwał go do dostarczenia znaczków stemplowych, lub gdy urząd, do którego podanie wniesiono, uznał, że należy je załatwić ze względów publicznych lub ze względu na niebezpieczeństwo, grożące petentowi w razie niezałatwienia; decyzja była zatem zastrzeżona urzędowi, do którego weszło podanie, a wcale nie była przewidziana ingerencja funkcjonarjuszów kancelaryjnych). Z czasem ten przepis § 81 poszedł w zapomnienie.

Powyższa praktyka musi bezzwłocznie ustać, z dniem wejścia w życie nowych przepisów ustaje „nocjonowanie" podań oraz wymierzanie przez władze skarbowe opłat od podań, jak również kar za nieuiszczenie tych opłat. Jedyną karą będzie pozostawienie podania bez biegu aż do dostarczenia opłaty (§ 14).

Ze stanowiska publiczności, wnoszącej podania, nowe przepisy są łagodniejsze, niż § 81, gdyż w razie załatwienia podania ze względów publicznych (§ 15) nie pobiera się nawet opłaty pojedyńczej, a w innych przypadkach nie poprzestaje się na prostem złożeniu do akt, lecz wzywa się petenta do dostarczenia opłaty (§§ 17 i 18), a zatem zwraca się jego uwagę na to, że przyczyną niezałatwienia jest brak stempla.

c) Co do obu dzielnic (b. rosyjskiej i b. austrjackiej):

1) Opłatę od załączników oblicza się według ilości załączników, a nie według ilości arkuszy (poz. taryfowa 9 kolumna 3).

2) Co do podań o zezwolenie na wykonywanie czynności zarobkowych odróżnia nowa taryfa przedsiębiorstwa trwałe, od poszczególnych czynności zarobkowych. Co do przedsiębiorstw trwałych (poz. 3 lit. a) opłata wynosi zawsze 3.000 mk. bez względu na to, jakiego rodzaju władza państwowa powołana jest w przypadku poszczególnym do udzielenia koncesji oraz, czy przepisy uzależniające wykonywanie pewnego przedsiębiorstwa od uprzedniego uzyskania koncesji. mieszczą się w ustawie „przemysłowej", czy w jakiejkolwiek innej, również nie zależy ta opłata od okoliczności, czy załatwienie podania wymaga oględzin na miejscu, gdyż moment ten ma znaczenie tylko przy podaniach. wymienionych w pozycji 4. Opłata zaś w wysokości 500 mk., przewidziana w poz. 5, dotyczy tylko podań o zezwolenie na wykonanie poszczególnych czynności zarobkowych.

§ 27 „Przepisów" dotyczy również takich podań, wnoszonych do władz i urzędów samorządowych, których załatwienie ostateczne zastrzeżone jest władzy państwowej.

Interpretacja taka nie tylko odpowiada wyraźnemu brzmieniu punktu 6 artykułu 1 ustawy z dnia 7 kwietnia b. r., lecz niewątpliwiwie jest też zgodna z intencją ustawodawcy. O ileby mianowicie pewien związek samorządny ustanowił na rzecz swoją opłaty od podań, to pobieranie wyjątkowo opłat na rzecz Państwa przy podaniach. których załatwienie ostateczne jest zastrzeżone władzy państwowej, utrudniałoby publiczności orjentację. Nadto trzeba uwzględnić, że przy podaniach takich również władza samorządowa wykonywa zazwyczaj szereg czynności urzędowych, zarówno przed przesłaniem sprawy władzy państwowej jak po nadejściu decyzji ostatecznej, że zatem związkowi samorządowemu należy się słusznie wynagrodzenie za te czynności, pobieranie zaś w przypadkach takich dwóch opłat. t. j. zarówno państwowej jak samorządowej, nie tylko utrudniłoby jeszcze bardziej orjentację, lecz byłoby także niesprawiedli-

wością w porównaniu z podaniami, których załatwienie wymaga współdziałania kilku urzędów, wyłącznie państwowych.

Wywody powyższe dotyczą oczywiście tylko takich podań, których wniesienie do urzędu samorządowego jest czynnością prawidłową, uzasadnioną według właściwych przepisów. O ileby natomiast urząd samorządowy wogóle nie był właściwy, to winien zwrócić podanie petentowi i spowodować w ten sposób ponowne wniesienie podania — do władzy państwowej za uiszczeniem opłaty na rzecz Państwa.

Dosłowne stosowanie zasady, wypowiedzianej w § 14 nowych „Przepisów", mogłoby nieraz doprowadzić do wyników niepożądanych, bądź ze stanowiska publicznego, bądź ze względu na interes petenta.

Interes publiczny uwzględnia § 15. Należy jednak usilnie czuwać nad tem, aby stosowanie tego § u nie odbywało się nigdy lekkomyślnie, lecz zawsze po dokładnem rozważeniu zachodzących okoliczności oraz ściśle przestrzegać przepisu, zawartego w ustępie drugim § 16.

O ile wnioski, zawarte w podaniu nieostemplowanem (lub niedostatecznie ostemplowanem) w części mają znaczenie publiczne, w części zaś mieszczą się w sferze interesów prywatnych petenta, należy przedewszystkiem wystosować wezwanie, określone w § 17 i dopiero w razie bezskuteczności takiego wezwania załatwić sprawę, jednak tylko o tyle, ile tego wymaga interes. Jeśliby zwłoka groziła niebezpieczeństwem, to oczywiście należy sprawę załatwić niezwłocznie.

Co się tyczy uwzględnienia interesów petenta, który wniósł podanie nieostemplowane, lub niedostatecznie ostemplowane, należy trzymać się zasad następujących:

W przypadkach takich nie należy zasadniczo przedsiębrać żadnych czynności urzędowych, zmierzających do załatwienia podania zanim petent uczyni zadość wezwaniu w przedmiocie dodatkowego uiszczenia opłaty. Ponieważ jednak w myśl intencji ustawodawcy dopiero odmówienie odpowiedzi należy uważać za „pozostawienie podania bez biegu", przeto w wypadkach, w których wstrzymanie załatwienia groziłoby niebezpieczeństwem niemożności załatwienia przychylnego, dopuszczalne są wyjątki od powyższej reguły. W takich razach wolno wydać zarządzenie tymczasowe — oczywiście z równoczesnem wystosowaniem zawiadomienia w myśl § 17, odpowiedź jednak stanowcza na podanie czyli właściwe „załatwienie podania" może nastąpić dopiero i tylko w razie uiszczenia opłaty. Załatwienie tymczasowe mimo nieuiszczenia lub niedostatecznego uiszczenia opłaty urząd winien umotywować.

Druków (w formie kart pocztowych) przewidzianych w § 17 przepisów dostarczać będzie bezpłatnie Ministerstwo Skarbu za pośrednictwem władz centralnych, Ministerstwo Rolnictwa i Dóbr Państwowych prosi przeto o zawiadomienie, jaka ilość tych druków jest niezbędnie potrzebna na czas do 1/I 1923, oraz o zawiadomienie uprzednio, jakie ilości będą potrzebne w przyszłości.

Ten sam numer Dziennika Ustaw, w którym są ogłoszone „Przepisy" w przedmiocie opłat stemplowych od podań oraz od świadectw urzędowych zawiera rozporządzenie w przedmiocie opłat stemplowych od pełnomocnictw. Również i to rozpodządzenie normuje odnośny przedmiot w sposób jednolity i wchodzi w życie w miesiąc po ogłoszeniu na całym obszarze Rzeczypospolitej, nie wyłączając Ziemi Wileńskiej (art. 16 dekretu Prezesa T. K. Rz. Litwy Środkowej, № 446 z dnia 27 grudnia 1921 r. Dz. Urz. № 1 z 1922 r. należy uważać za uchylony na skutek ustępu 1 częś

pierwsza rozporządzenia „w przedmiocie opłat stemplowych od pełnomocnictw").

W myśl klauzuli generalnej, zawartej w ustępie drugim art. 3 ustawy z dnia 7 kwietnia 1922 r. w przedmiocie podwyższenia i zrównania stawek przy niektórych opłatach stemplowych najniższa stawka stałych opłat stemplowych—z wyjątkiem tylko opłat od czeków, wynosić będzie 20 mk. Przepis ten wchodzi w życie w miesiąc po ogłoszeniu ustawy (t. j. 27 czerwca 1922 r.).

Dla b. dzielnicy austrjackiej ma wreszcie znaczenie art. 5 powołanej ustawy z dnia **7** kwietnia r. b., w myśl którego należytości skalowe muszą być uiszczone znaczkami stemplowemi, jeśli nie przekraczają 3000 mk.

Warszawa, dnia 19 lipca 1922 r.

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych
w z. *Ubysz*

OKÓLNIK № 458

do PP. Dyrektorów Departamentów, Naczelników Wydziałów, Wojewodów: Białostockiego, Kieleckiego, Krakowskiego, Lubelskiego, Lwowskiego, Łódzkiego, Nowogródzkiego, Poleskiego, Pomorskiego, Poznańskiego, Stanisławowskiego, Tarnopolskiego, Wołyńskiego i Warszawskiego, Delegata Rządu dla Ziemi Wileńskiej oraz Kierowników podległych Ministerstwu urzędów

w przedmiocie

określenia pojęcia „dzieci uprawnione".

Stosownie do przepisu art. 5 ustawy z dnia 13 lipca 1920 r. (Dz. U. Rz. P. № 65 poz. 429) przy zaliczeniu funkcjonarjuszów państwowych do poszczególnych grup rodzinnych dla wymiaru dodatku drożyźnianego uwzględnia się pozostające na ich utrzymanie dzieci ślubne i „uprawnione", podobnie też na zasadzie postanowień art. 22 ustawy emerytalnej z dnia 28 lipca 1921 r. (Dz. U. Rz. P. № 70 poz. 466) prawo do pobierania pensyj sierocych przysługuje pozostałym po zmarłym funkcjonarjuszu państwowym dzieciom ślubnym i „uprawnionym".

W celu uniknięcia niewłaściwego stosowania powyższych przepisów, podaję do wiadomości, że zgodnie z wyjaśnieniem Ministerstwa Skarbu z dn. 12 maja 1922 r. № 2169/DA/Em. przez „dzieci uprawnione" rozumieć należy tylko legitymowane dzieci funkcjonarjuszów państwowych nie zaś dzieci adoptowane.

Proszę Panów o poddanie szczegółowej rewizji dotąd wydanych w tej mierze decyzyj i uchylenia ewentualnych uchybień oraz polecenie ścisłego przestrzegania zarządzenia zawartego w niniejszym okólniku.

Warszawa, dnia 19 lipca 1922 r.

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:
w z. *Ubysz*

OKÓLNIK № 459

do PP. Dyrektorów Departamentów, Naczelników Wydziałów, Wojewodów: Białostockiego, Kieleckiego, Krakowskiego, Lubelskiego, Lwowskiego, Łódzkiego, Nowogródzkiego, Poleskiego, Pomorskiego, Poznańskiego, Stanisławowskiego, Tarnopolskiego, Warszawskiego i Wołyńskiego, Delegata Rządu dla Ziemi Wileńskiej oraz Kierowników wszystkich podległych Ministerstwu urzędów

w przedmiocie

wypłacania „pośmiertnego" (pozgonnego) po zmarłych funkcjonarjuszach państwowych.

Stosownie do postanowień art. 38 ustawy emerytalnej z dnia 28 lipca 1921 r. (Dz. U. Rz. P. № 70 poz. 466) wdowie po funkcjonarjuszu państwowym, zmarłym w czynnej służbie lub na emeryturze, względnie pozostałym po nim ślubnym i uprawnionym dzieciom, przysługuje niezależnie od ewentualnego zaopatrzenia, przewidzianego w art. 22, 23, 31 tejże ustawy „pośmiertne" (pozgonne) w wysokości trzymiesięcznego uposażenia, pobieranego ostatnio przez zmarłego.

W przepisach powołanego artykułu ustawy emerytalnej oraz §§ 11 i 12 rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 10 listopada 1921 r. (Dz. U. Rz. P. № 93 poz. 686) ustalone zostały warunki i dokumenty, jakie niezbędne są dla uzyskania pośmiertnego.

W piśmie z dn. 7 czerwca 1922 r. № 3924/Em. Ministerstwo Skarbu wyjaśniło, że jakkolwiek postanowienia art. 38 wyżej powołanej ustawy emerytalnej mają zastosowanie do rodzin pozostałych po funkcjonarjuszach państwowych, mianowanych na stałe (art. 3 ust. emeryt.) to jednak z uwagi na to, że ustalenie funkcjonarjuszów państwowych w myśl ustawy z dn. 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. Rz. P. № 21 poz. 164) nastąpić ma dopiero w czasie późniejszym, można aż do czasu ustalenia „pośmiertne" przyznawać rodzinom pozostałym po funkcjonarjuszach etatowych mianowanych na urząd, nie należy zaś przyznawać „pośmiertnego" rodzinom po nieetatowych (pozostających na próbnej lub prowizorycznej służbie, kontraktowych i t. p.), chociażby ci ostatni zajmowali stanowiska etatowe (przewidziane etatem) i tylko wskutek wstrzymania ruchu służbowego nie zostali mianowani etatowymi funkcjonarjuszami państwowymi.

Ponadto Ministerstwo Skarku w piśmie z dnia 29 maja 1922 r. № 4673/DA/Em. wyjaśniło: a) że jednorazowe dodatki przyznawane funkcjonarjuszom państwowym (od maja 1922 r. w wysokości 60%), jako niestanowiące stałego uposażenia, do podstawy wymiaru pośmiertnego dla rodzin pozostałych po zmarłych w czynnej służbie funkcjonarjuszach państwowych zaliczone być nie mogą, b) że sumy niespłaconych przez zmarłego funkcjonarjusza rat zaliczki na płacę z „pośmiertnego" potrąceniu nie ulegają, winny zaś być ściągnięte z pozostawionego majątku, ewentualnie w drodze przepisanej dla przewodu spadkowego.

W zastosowaniu obowiązujących przepisów i w uzupełnieniu okólników swych z dn. 13 grudnia 1921 r. L. 5951/DA/Em. i z dnia 20 lutego 1922 r. L. 596/DA/Em—podanych w okólnikach №№ 406 i 415 (Dz. Urz. M. R. i D. P. № 3 i 5 z 1922 r.), Ministerstwo Skarbu przy piśmie z dn. 12 czerwca 1922 r. № 1736/DA/Em. upoważniło Izby Skarbowe w Krakowie, Kielcach, Lublinie, Łodzi, Białymstoku, Brześciu n/B i Łucku, by:

a) uprawnionym członkom rodziny, pozostałym po funkcjonarjuszach państwowych, zmarłych w czynnej służbie lub na emeryturze, przyznawały przypadające pośmiertne;
b) wydawały kompletne opinje co do wniosków, które w tych sprawach przedstawiać będą władze drugiej instancji, mające swą siedzibę urzędową w okręgu danej Izby i powołane do wymiaru pośmiertnego;
c) asygnowały do wypłaty należne z tego tytułu sumy;
d) po wyasygnowaniu zaś przypadających sum przesyłały dotyczące akta wymiarowe do Izby Skarbowej w Warszawie, która dotąd powołaną jest do wydawania opinji i wyrażania zgody w sprawach zaopatrzeń emerytalnych.

Za ścisłe stosowanie powyższych norm osobiście odpowiedzialni są Naczelnicy odnośnych Wydziałów i Dyrektorzy Izb Skarbowych.

W związku z powyższem zarządzeniem Ministerstwo Skarbu w okólnem piśmie z dn. 21 czerwca 1922 r. № G. U. K. 4234/22/C. Ks. ustaliło następujący tryb postępowania przy asygnowaniu i wypłacaniu zasiłków pośmiertnych:

„Władze Centralne, względnie działające z ich upoważnienia władze II instancji, przesyłać będą orzeczenia swe, dotyczące przyznania zasiłku pośmiertnego, a mianowicie władze centralne do Wydziału Rachunkowego Ministerstwa Skarbu, władze zaś drugiej instancji do tej Izby Skarbowej, w której okręgu się mieszczą.

Na podstawie otrzymanego orzeczenia, Wydział Rachunkowy Ministerstwa Skarbu, względnie dotycząca Izba Skarbowa sporządzi asygnację, celem dokonania wypłaty przyznanego zasiłku przez właściwą Kasę Skarbową z kredytów, otwartych do ich dyspozycji w dziale IV par. 4 budżetu Ministerstwa Skarbu, i prowadzić będzie kontrolę kredytów tudzież inne czynności, jakie władze asygnujące obowiązują.

Izby Skarbowe we Lwowie i Krakowie przekazywać będą zasiłek pośmiertny przez Pocztową Kasę Oszczędności dla uprawnionych do poboru w okręgu tych Izb.

Zgodnie z postanowieniami § 34 ust. 2 Przepisów rachunkowo-kasowych (Dz. Urz. M. Sk. № 45 z 1921 r. poz. 564) Wydział Rachunkowy Ministerstwa Skarbu względnie dotycząca Izba Skarbowa przesyłać będzie asygnację do Kasy Skarbowej, wskazanej przez władzę orzekającą o przyznaniu pośmiertnego, z poleceniem dokonania wypłaty, talon zaś asygnacji bądź do władzy orzekającej dla doręczenia osobie zainteresowanej, bądź też bezpośrednio do zainteresowanej osoby, skoro dokładny adres w podaniu jest wskazany".

Komunikując o powyższem proszę Panów o ścisłe przestrzeganie zarządzenia zawartego w niniejszem okólniku, oraz o poddanie rewizji wydanych w tej mierze decyzyj, przyczem zechcą Panowie baczną uwagę zwrócić na to, by podania o przyznanie pośmiertnego z możliwą szybkością były załatwiane.

Warszawa, dnia 19 lipca 1922 r.

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:
Ubysz

OKÓLNIK № 460

do PP. Dyrektorów Departamentów, Naczelników Wydziałów, Wojewodów: Białostockiego, Krakowskiego, Kieleckiego, Lubelskiego, Lwowskiego, Łódzkiego, Nowogródzkiego, Poleskiego, Pomorskiego, Poznańskiego, Stanisławowskiego, Tarnopolskiego, Warszawskiego i Wołyńskiego oraz Kierowników podległych Ministerstwu urzędów

w przedmiocie

szybkiego i dokładnego załatwiania podań o wymiar zaopatrzeń emerytalnych.

Wobec licznych zażaleń na zbyt powolny tryb załatwiania podań o wymiar (przerachowanie) i asygnowanie emerytury podług przepisów ustawy emerytalnej funkcjon. państw. z dn. 28 lipca 1921 r. (Dz. Ust. Rz. P. № 70 poz. 466), Ministerstwo Skarbu — po przeprowadzeniu służbowego dochodzenia ustaliło, że winę tego opóźnienia ponoszą przeważnie poszczególne władze (urzędy) resortowe, które w myśl postanowień powyższej ustawy i rozporządzenia wykonawczego Rady Ministrów z dn. 10 listopada 1921 r. do tejże ustawy (Dz. Ustaw Rz. P. № 93 poz. 686) powołane są do wymiaru emerytur.

Władze Skarbowe w przesyłanych przez władze (urzędy) resortowe aktach wymiaru, napotykają często braki przepisanych dokumentów oraz mylnie dokonane obliczenia uposażenia emerytalnego, co wywołuje liczną korespondencję z odnośnemi władzami (urzędami) wymiarowemi oraz zwłokę w asygnowaniu przyznanych emerytur.

Ażeby więc asygnowania zaopatrzeń emerytalnych jak najrychlej dokonać można i zapobiec słusznym zresztą skargom zainteresowanych emerytów, którzy na zasadzie uprzednio obowiązujących ustaw i rozporządzeń b. państw zaborczych—pobierają uposażenie emerytalne w bardzo skromnych rozmiarach, zechcą Panowie zwrócić baczną uwagę, by odnośne podania wraz z załączonemi dokumentami możliwie rychło były rozpatrywane i załatwiane, tudzież by wymiar zaopatrzeń emerytalnych uzgodniony był z obowiązującemi przepisami oraz z opinją właściwych władz skarbowych.

Przy tej sposobności winni Panowie zarządzić, aby akta w sprawie wymiaru emerytury dla funkcjonarjusza państwowego, przechodzącego na emeryturę, przesyłano właściwym władzom skarbowym o ile możności z początkiem tego miesiąca, w którym dany funkcjonarjusz ma być spensjonowany, a to dla uniknięcia przerwy pomiędzy datą wstrzymania wypłaty czynnych poborów służbowych, a datą przyznania należnego uposażenia emerytalnego.

Warszawa, dnia 19 lipca 1922 r.

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:
w z. *Ubysz*

OKÓLNIK № 461

do PP. Dyrektorów Departamentów, Naczelników Wydziałów, Wojewodów: Białostockiego, Kieleckiego, Krakowskiego, Lubelskiego Lwowskiego, Łódzkiego, Nowogródzkiego, Poleskiego, Pomorskiego, Poznańskiego, Stanisławowskiego, Tarnopolskiego, Warszawskiego i Wołyńskiego, Delegata Rządu dla Ziemi Wileńskiej oraz Kierowników wszystkich podległych Ministerstwu urzędów

w przedmiocie

umorzenie spłaty zasiłku zwrotnego, przyznanego funkcjonarjuszom państwowym na zasadzie uchwały Rady Ministrów z dnia 15 października 1920 r.

Rada Ministrów na posiedzeniu w dniu 24 czerwca 1922 r. uchwaliła umorzyć spłatę zasiłku zwrotnego, przyznanego funkcjonarjuszom państwowym na mocy uchwały tejże Rady z dnia 15 października 1920 r. podanej okólnikiem Ministerstwa Skarbu z dnia 20 października 1920 r. № 69672/D. B. (okólnik № 228 w Dz. Urzęd. M. R. i D. P. № 12 z 1920 r.)

Zgodnie z okólnikiem Ministerstwa Skarbu z dnia 27 czerwca 1922 r № 1804/D. B. i w powołaniu się na okólniki №№ 325 i 400 (Dz. Urz M. R. i D. P. № 17 z 1921 r. i № 2 z 1922 r.), proszę Panów o zawiadomienie podwładnego personelu i zarządzenie skreślenia odnośnych sum z rachunków (kont) osobistych zainteresowanych funkcjonarjuszów państwowych.

Warszawa, dnia 19 lipca 1922 r.

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:
w z. *Ubysz*

OKÓLNIK № 462

do PP. Dyrektorów Departamentów, Naczelników Wydziałów, Wojewodów; Białostockiego, Kieleckiego, Krakowskiego, Lubelskiego Lwowskiego, Łódzkiego, Nowogródzkiego, Poleskiego, Pomorskiego, Poznańskiego, Stanisławowskiego, Tarnopolskiego, Warszawskiego i Wołyńskiego, Delegata Rządu dla Ziemi Wileńskiej, oraz Kierowników wszystkich podległych Ministerstwu urzędów

w przedmiocie

nieodliczania funkcjonarjuszom cywilnym b. państw zaborczych czasu przerw w służbie wywołanych wypadkami wojny światowej

W wykonaniu rezolucji Sejmu Ustawodawczego z dnia 28 lipca 1921 r. w przedmiocie nieodliczania funkcjonarjuszom cywilnym b. państw zaborczych czasu przerw w służbie, wywołanych wypadkami wojny światowej, Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dnia 2 czerwca 1922 r. №191/22/DA/Em udzieliło w tym przedmiocie wyjaśnień następujących:

„Przy ustalaniu czasu służby do wysługi emerytalnej obliczać należy czas służby spędzonej w b. państwie austro-węgierskiem i niemieckiem po dzień 1 listopada 1918 r., a w b. państwie rosyjskiem po dzień 1 listopada 1917 r.

O ile funkcjonarjusz pozostawał na służbie w b. państwie zaborczem poza wyżej wskazanemi terminami i komisje woryfikacyjne zaliczyły mu ten czas służby do wysługi lat jako pracę zawodową, w takim razie można mu i ten czas zaliczyć do wysługi emerytalnej w myśl art. 44 ustawy emeryt. z dnia 28 lipca 1921 r. (Dz. U. Rz. P. № 70 poz. 466).

Jeżeli komisje wyryfikacyjne zaliczyły już do wysługi lat najwyższą dopuszczalną ilość lat 20 z poprzedniej służby państwowej lub samorządowej albo pracy zawodowej, to z pozostałego czasokresu należy uwzględnić czas służby po dzień 1. XI 1917 wzgl. 1. XI 1918 r. jako służbę państwową lub samorządową, a późniejszy czas służby może być danym funkcjonarjuszom zaliczony jako praca zawodowa przy analogicznem zastosowaniu postanowień ostatniego zdania ust. 4-go § 13 rozporządzenia wykonawczego do powyższej ustawy z dnia 10 listopada 1921 r. (Dz. U. Rz. P. № 93 poz. 686), przyczem należy się stosować do wskazówek, udzielonych okólnikami w przedmiocie zaliczenia czasu pracy zawodowej do wysługi lat.

Jeżeli b. urzędnicy państwa rosyjskiego po zarządzonej ewakuacji pozostali w kraju, należy obliczać im czas służby państwowej rosyjskiej po dzień 1 sierpnia 1915 r., t. j. po dzień, w którym faktycznie przestali pełnić swoje obowiązki służbowe. Co do zaliczenia dalszego czasu ich służby do wysługi emerytalnej, wyżej udzielone wskazówki mają analogiczne zastosowanie.

Do wysługi emerytalnej należy również zaliczyć czas, spędzony w charakterze funkcjonarjusza b. państwa zaborczego w niewoli lub w internowaniu przez okupanta. Zasad powyższych nie można natomiast stosować do tych funkcjonarjuszy, którzy przed wstąpieniem na służbę Państwa Polskiego nie pozostawali ani w służbie państwowej b. państw zaborczych, ani w służbie samorządowej, policzalnej w myśl przepisów emerytalnych państwa zaborczego do służby państwowej.

Nadmienia się w końcu, że przy obliczeniu wysługi emerytalnej pozostaje bez uwzględnienia przerwa powstała między opuszczeniem służby w b. państwie zaborczem, a objęciem służby w Państwie Polskiem, o ile wynosi ona ponad 2 miesiące (czas potrzebny na powrót do kraju i objęcie służby).

W wypadkach wątpliwych należy sprawy przedstawiać do Ministerstwa Skarbu celem rozstrzygnięcia".

Komunikując o powyższem proszę Panów o ścisłe zastosowanie przy ustalaniu dodatku za wysługę lat i wymiarze uposażenia emerytalnego, oraz poddanie ścisłej rewizji wydanych dotąd w tej mierze decyzyj.

Warszawa, dnia 19 lipca 1922 r.

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:
w z. *Ubysz*

OKÓLNIK № 463

do PP. Dyrektorów Departamentów, Naczelników Wydziałów, Wojewodów: Lwowskiego, Stanisławowskiego, Tarnopolskiego, Dyrektora Zarządu Stadnin Państwowych i Naczelnika Zarządu Okręgowego Lasów Państwowych we Lwowie

w przedmiocie

wypłaty nadzwyczajnego dodatku drożyźnianego funkcjonarjuszom państwowym, zatrudnionym w niektórych powiatach województw: lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego, począwszy od dnia 1 czerwca 1922 r.

Rada Ministrów uchwaliła w dniu 7 czerwca 1922 r. przyznać wszystkim etatowym i nieetatowym funkcjonarjuszom państwowym, których pobory służbowe normują ustawy o uposażeniu z dnia 13 lipca 1920 r. (Dz. Ust. № 65 poz. 429—436), jak również pracownikom kontraktowym, otrzymującym wynagrodzenie nieprzekraczające wynagrodzenia funkcjonarjuszów państwowych równoległych stopni służbowych, o ile pełnią stale obowiązki służbowe w następujących powiatach województw lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego: bobrockim, bohorodczańskim, borszczowskim, brodzkim, buczackim, brzeżańskim, czortkowskim, doliniańskim, drohobyckim, horodeńskim, husiatyńskim, kałuskim, kamioneckim, kołomyjskim, kosowskim, nadwórniańskim, peczeniżyńskim, podhajeckim, przemyślańskim, radziechowskim, rohatyńskim, skałackim, śniatyńskim, stanisławowskim, tarnopolskim, tłumackim, trembowelskim, tureckim, zaleszczyńskim, zbarazkim, zborowskim, złoczowskim i żydaczowskim z ważnością od dnia 1 czerwca r. b. aż do odwołania nadzwyczajny dodatek drożyźniany w wysokości 20% każdoczesnego dodatku drożyźnianego.

Funkcjonarjuszom, którzy objęli, lub ukończyli czynności służbowe w wymienionych powiatach w ciągu miesiąca należy odnośnie do tego miesiąca wypłacić dodatek nadzwyczajny tylko za ilość dni rzeczywiście przebytych w służbie państwowej w tychże powiatach.

Dodatek ten wypłacać należy w ostatnim dniu każdego miesiąca z dołu i księgować jako wydatki osobowe w odpowiedniej pozycji „dodatki drożyźniane“ preliminarza budżetowego.

Proszę Panów o niezwłoczne wydanie odpowiednich zarządzeń wykonawczych.

Warszawa, dn. 19 lipca 1922 r.

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:
w z. *Ubysz*

OKÓLNIK № 464

do PP. Wojewodów: Białostockiego, Kieleckiego, Lubelskiego, Łódzkiego i Warszawskiego oraz Naczelników Zarządów Okręgowych Lasów Państwowych w Radomiu, Siedlcach i Warszawie

w przedmiocie

zmian w okólniku № 382 o likwidacji serwitutów.

W uzupełnieniu okólnika z dn. 17 grudnia 1921 r. № 382 (Dz. Urz. M. R. i D. P. № 28 z dnia 31 grudnia 1921 r.), przewidującego tryb postępowania przy zwalnianiu państwowych obszarów leśnych od ciężarów serwitutowych na terenie b. Królestwa Kongresowego w myśl ustawy z dn. 7 maja 1920 r. o likwidacji serwitutów (Dz. Ust. Rz. P. № 42 poz. 249) i mając na uwadze, że niektóre przepisy tej ustawy uległy uzepełnieniom i zmianom, wskazanym w ustawie z dnia 7 kwietnia 1922 r. w przedmiocie uzupełnienia i zmian w ustawie z dnia 7 maja 1920 r. o likwidacji serwitutów na terenie b. Królestwa Kongresowego (Dz. Ust. Rz. P. № 30 poz. 239), zarządzam co następuje:

1. W celu należytego wykonania wszelkich czynności, wymaganych przez obie powołane wyżej ustawy, delegowani do tych czynności pp. nadleśniczowie i inspektorowie lasów państwowych winni, jeżeli majątek państwowy obciążony iest serwitutami należącemi do kilku wsi, przed przystąpieniem do układów z użykownikami serwitutów dokładnie zaznajomić się z ustanowioną przez urzędy ziemskie kolejnością likwidacji serwitutów tych wsi, które korzystają z serwitutów na danym państwowym obszarze leśnym, gdyż art. 2 ustawy z dn. 7 kwietnia 1922 r. (Dz. Ust. Rz. P. № 30 poz. 239) zawiera następujące zasadnicze postanowienie: „jeśli dobra ziemskie są obciążone serwitutami, należącemi do kilku wsi, to likwidacja takich serwitutów odbywać się będzie w kolejności wsi, ustanowionej przez urzędy ziemskie". W każdym jednak razie należy uwzględnić wskazania, zawarte w art. 13 ustawy z dn. 7 maja 1920 r. (Dz. Ust. Rz. P. № 42 poz. 249).

Postanowienie zawarte w art. 2 nowej ustawy z dnia 7 kwietnia 1922 r. znosi całkiem wyraźnie zasadę, wyrażoną w art. 14 ustawy z dn. 7 maja 1920 r. (Dz. Ust. Rz. P. № 42 poz. 249) i ustępie 1 p. 7 okólnika z dn. 17 grudnia 1921 r. № 382 (Dz. Urz. M. R. i D. P. № 28 z dn. 31. XII 1921 r.), że likwidacja służebności winna się odbyć jednocześnie we wszystkich wsiach, które z nich korzystają, jeśli dany obszar państwowy jest obciążony serwitutami, należącemi do kilku wsi.

Wskutek tego z postanowień ustępu 1 p. 7 powołanego okólnika № 382 zostaje utrzymane w mocy tylko zastrzeżenie, iż częściowa likwidacja służebności leśnych i pastwiskowych, przysługujących danej wsi jest bezwzględnie wzbroniona.

2. Ponieważ nowa ustawa z dn. 7 kwietnia 1922 r. (Dz. Ust. Rz. P № 30 poz. 239) uchyla zupełnie art. 31 ustawy z dn. 7 maja 1920 r. (Dz. Ust. Rz. P. № 42 poz. 249), w którym zawarty był przepis, że przy obliczaniu wartości korzyści, jakie tracą posiadacze serwitutów skutkiem przymusowej ich likwidacji, należy brać pod uwagą nietylko wymiar serwitutów zapisanych w tabeli likwidacyjnej lub akcie nadawczym, ale i korzyści, osiągnięte z wykonywania prawa serwitutu w ciągu ostatnich pięciu lat, przeto i p. 10 okólnika № 382 z dn. 17 grudnia 1921 r. (Dz. Urz. M. R. i D. P. № 28 z dn. 31. XII 1921 r.) musi być zmieniony zgodnie ze zmianą

w przepisach ustawowych. I tak w wierszu pierwszym p. 10 okólnika skreśla się słowo: „nietylko", a następnie wyrazy: „lecz także i istotne korzyści, osiągnięte z wykonania prawa służebności w ciągu ostatnich pięciu lat". Z tego też powodu w p. 12 wymienionego wyżej okólnika № 382 należy skreślić następujące zdanie: „oraz gdy uprawnieni do korzystania z serwitutów z powodów niezależnych od właściciela dziedziny, obarczonej serwitutami (np. z powodu stanu i możności lasu, lub ze względu na kulturę i ochronę lasu i t. p.) z praw swoich w całej pełni nie mogli korzystać".

3. Przy pokryciu kosztów związanych ze sporządzeniem planów i przeprowadzeniem likwidacji serwitutów na gruncie, należy postępować stosownie do postanowień zawartych w art. 9 ustawy z dn. 7 kwietnia 1922 r., (Dz. Ust. Rz. P. № 30 poz. 239), który został wprowadzony na miejsce skreślonego art. 31 ustawy z dnia 7 maja 1920 r.

Postanowienia te wkładają jasno i wyraźnie obowiązek pokrycia kosztów, związanych ze sporządzeniem planów i przeprowadzeniem likwidacji serwitutów na gruncie:

a) przy likwidacji dobrowolnej—na stronę, którą ten warunek obowiązuje w umowie,

b) przy likwidacji przymusowej — na obydwie strony po połowie.

Wysokość tych kosztów oraz ich podział pomiędzy uczestnikami likwidacji określa okręgowa komisja ziemska.

Proszę Panów o ścisłe przestrzeganie i wykonywanie postanowień w niniejszym okólniku zawartych.

Warszawa, dn. 20 lipca 1922 r.

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:
w z. *Ubysz*

OKÓLNIK № 465

do PP. Wojewodów: Białostockiego, Kieleckiego, Krakowskiego Lubelskiego, Lwowskiego, Łódzkiego, Nowogródzkiego, Poleskiego, Pomorskiego, Poznańskiego, Stanisławowskiego, Tarnopolskiego Warszawskiego i Wołyńskiego

w przedmiocie

udzielania opinji w sprawach wywozu poszczególnych artykułów wytwórczości rolnej za granicę.

W ostatnich czasach zdarzały się wypadki, iż urzędy wojewódzkie na żądanie firm i osób prywatnych, udzielały samodzielnie bez uprzedniego zasięgania dyrektyw Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych opinji pisemnych w sprawach wywozu z poszczególnych województw za granicę towarów, objętych obwieszczeniami, opublikowanemi w Monitorze Polskim №№ 148, 200, 212, 244 i 257 z 1921 r.

Opinje te, częstokroć sprzeczne z opinjami Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych, były powodem nieporozumień w urzędach centralnych.

Wobec powyższego, a także biorąc pod uwagę, iż nadmiar, czy też brak pewnego artykułu w obrębie jednego województwa nie może być wyrazem istotnego stanu rzeczy w całem państwie, proszę Panów Wojewodów o niewydawanie nadal wspomnianych opinij odnośnie do artykułów wytwórczości rolnej, lecz o skierowywanie petentów lub ich podań do Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych (Wydział Ekonomiki Rolniczej).

Warszawa, dn. 20 lipca 1922 r.

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych
w z. *Ubysz*

OKÓLNIK № 466

do PP. Dyrektorów Departamentów, Naczelników Wydziałów, Wojewodów: Białostockiego, Krakowskiego, Kieleckiego, Lubelskiego, Lwowskiego, Łódzkiego, Nowogródzkiego, Poleskiego, Pomorskiego, Poznańskiego, Stanisławowskiego, Tarnopolskiego, Warszawskiego i Wołyńskiego, Delegata Rządu dla Ziemi Wileńskiej, oraz Kierowników wszystkich podległych Ministerstwu urzędów

w przedmiocie

interpretacji art. 116 ustawy z dnia 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej.

Z uwagi na to, że brzmienie art. 116 ustawy z dn. 17 lutego 1922 r. o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. Rz. P. № 21 poz. 164) niektórym władzom nasunęło pewne wątpliwości co do określenia stosunku i charakteru służbowego funkcjonarjuszów państwowych w czasie od dnia 1 kwietnia 1922 r. do chwili ustalenia, Prezydjum Rady Ministrów w okólnikach z dnia 3 kwietnia 1922 r. № 6430 względnie z dnia 24 czerwca 1922 r. № 8628 udzieliło następującego wyjaśnienia:

Postanowienia art. 116 zawieszają jedynie na przeciąg lat dwu t. j. do 1 kwietnia 1924 r. prawa urzędnika, określone w art. 33, względnie prawa funkcjonarjusza niższego, określone w art. 104, powyższej ustawy.

Pełnię tychże praw nabywa urzędnik i funkcjonarjusz niższy w ciągu tych dwu lat dopiero od chwili ustalenia, względnie od dnia otrzymania nominacji na funkcjonarjusza państwowego stałego.

Artykuł 116 pomienionej ustawy normuje stosunek służbowy funkcjonarjuszów państwowych cywilnych począwszy od dnia 1 kwietnia 1922 r. (nie naruszając bynajmniej ich dotychczasowego stosunku służbowego) i jednocześnie postanawia, że stosunek służbowy funkcjonarjuszów państwowych, którzy w chwili wejścia w życie ustawy o państwowej służbie cywilnej są w służbie czynnej, musi być do dnia 1 kwietnia 1924 r. poddany rewizji ze strony władzy powołanej do nominacji, ustalenie zaś nastąpić może tylko za zgodą Prezesa Rady Ministrów i Ministra Skarbu.

Moment więc ustalenia funkcjonarjusza państwowego na służbie państwowej polskiej decyduje o nabyciu przez niego prawa nieusuwalności w zrozumieniu ustawy o państwowej służbie cywilnej.

Postanowienia więc art. 116 rozumieć należy tylko jako określenie formy prawnej, według której nastąpić ma unormowanie stosunku służbowego funkcjonarjuszów państwowych, do chwili jednak ustalenia dla określenia stosunku służbowego funkcjonarjusza państwowego, — w odniesieniu do praw—wynikających z art. 33 względnie 104 ustawy —miarodajnemi są przepisy służbowe, według których stosunek ten zawiązano.

Do chwili doręczenia pisma ustalającego, urzędnik oraz funkcjonarjusz niższy w czasie do 1 kwietnia 1924 r. zwolniony być może przy zastosowaniu postanowień szóstego ustępu art. 116 ustawy, powody zaś zwolnienia przed ustaleniem mogą być różne (np. redukcja personelu, brak odpowiednich kwalifikacyj, względy służbowe i t. p.).

Postanowienia te w czasie do kwietnia 1924 r. odnoszą się do wszystkich funkcjonarjuszów państwowych, będących po dniu 1 kwietnia 1922 r na służbie państwowej cywilnej, a nie ustalonych, bez względu na ich dotychczasowy charakter służbowy, nie dotyczą jednak pracowników kontraktowych, oraz urzędników prowizorycznych i praktykantów, przyjętych na służbę państwową w trybie ustalonym przepisami ustawy z dn. 17 lutego b. r. o państwowej służbie cywilnej.

Warszawa, dn. 20 lipca 1922 r.

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych
w z. *Ubysz*

OKÓLNIK № 467

do PP. Dyrektorów Departamentów, Naczelników Wydziałów, Wojewodów: Białostockiego, Kieleckiego, Krakowskiego, Lubelskiego, Lwowskiego, Łódzkiego, Nowogródzkiego, Poleskiego, Pomorskiego, Poznańskiego, Stanisławowskiego, Tarnopolskiego, Warszawskiego i Wołyńskiego, Delegata Rządu dla Ziemi Wileńskiej, oraz Kierowników wszystkich podległych Ministerstwu urzędów

w przedmiocie

wymiaru jednorazowych dodatków miesięcznych dla funkcjonarjuszów państwowych zatrudnionych na obszarze przyłączonym do Rzeczypospolitej na mocy traktatu ryskiego w powiatach: białostockim, bielskim i sokólskim, oraz w Ziemi Wileńskiej, i przyznawania funkcjonarjuszom państwowym uzupełnienia do djet przy podróżach służbowych do powyższych obszarów.

W piśmie z dn. 6 czerwca 1922 r. L. 1307/D. B./7 Ministerstwo Skarbu zakomunikowało, że przy wymiarze jednorazowych dodatków miesięcznych dla funkcjonarjuszów państwowych, zatrudnionych na wyżej wymienionych obszarach Rzeczypospolitej, nie należy uwzględniać nadzwyczajnego dodatku drożyźnianego (kresowego). Przy podróżach służbowych do miejscowości położonych na tychże obszarach w myśl uchwały Rady Ministrów z dnia 10 maja 1922 r. przyznawać należy począwszy od dnia 1 maja 1922 r. uzupełnienie drożyźniane

do djet w wysokości 30% dotychczasowego uzupełnienia ustalonego roz porządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 1921 r. (Dz. U. R. P № 66 poz. 422).

Do podróży służbowych do Wilna i Ziemi Wileńskiej mają zastosowanie postanowienia rozporządzeń Rady Ministrów z dnia 5 sierpnia 1920 r (Dz. U. R. P. № 74 poz. 507), z dnia 30 czerwca 1921 r. (Dz. U R. P. № 66 poz. 422) i z dn. 10 maja 1922 r. (Dz. U. R. P. № 41 poz. 347) w przedmiocie djet i kosztów podróży funkcjonarjuszów państwowych.

Zawiadamiając Panów o powyższem, proszę o ścisłe stosowanie po wyższych postanowień i wydanie odpowiednich zarządzeń wykonawczych

Warszawa, dnia 20 lipca 1922 r.

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:
w z. *Ubysz*

OKÓLNIK № 468

do PP. Dyrektorów Departamentów, Naczel[illegible] Wydziałów, Wojewodów: Białostockiego, Krakowskiego, Ki[illegible]go, Lubelskiego, Lwowskiego, Łódzkiego, Nowogródzkiego, [illegible]skiego, Pomorskiego, Poznańskiego, Stanisławowskiego, [illegible]polskiego, Warszawskiego i Wołyńskiego, Delegata Rządu [illegible] Ziemi Wileńskiej oraz Kierowników wszystkich podległych [illegible]sterstwu urzędów

w przedmiocie

uwzględniania żon, pobierających uposażenie emerytalne, przy wymiarze dodatku drożyźnianego dla funkcjonarjuszów państwowych.

Ustawy i rozporządzenia wykonawcze o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych, określające dodatek drożyźniany dla tychże funkcjonarjuszów, zezwalają na uwzględnienie żon — przy zaliczeniu do grup rodzinnych — tylko wówczas, jeżeli pozostają na ich utrzymaniu.

W związku z powyższem Ministerstwo Skarbu w porozumieniu z Prezydjum Rady Ministrów, w piśmie z dnia 24 maja 1922 r. № 387/D. B/7 wyraziło zgodę, aby przy wymiarze dodatku drożyźnianego dla funkcjonarjuszów państwowych uwzględniano również żony, które rzeczywiście pozostają na ich utrzymaniu, a pobierają uposażenie emerytalne ze Skarbu Państwa, pod warunkiem jednak uprzedniego złożenia pisemnej deklaracji, iż zgadzają się bez żadnych zastrzeżeń na pozbawienie ich prawa pobierania uposażenia emerytalnego wraz z odpowiedniemi dodatkami drożyźnianemi przez czas zaliczania ich przy wymiarze dodatku drożyźnianego dla mężów — stosownie do ustawy z dnia 13 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. № 65 poz. 429), i zgadzają się, by suma ewentualnie przebranego przez nie uposażenia emerytalnego (wraz z dodatkami drożyźnianemi) potrąconą została z wyższego dodatku drożyźnianego, przyznanego mężom z powyższego tytułu.

W podobnych wypadkach władze (urzędy), przyznające i asygnujące dodatki drożyźniane dla funkcjonarjuszów państwowych, porozumiewać się winny z właściwemi władzami skarbowemi (Ministerstwem Skarbu,

Izbą Skarbową), asygnującemi zaopatrzenia emerytalne, w sprawach wstrzymania wypłaty uposażenia emerytalnego oraz ewentualnego przedłożenia wykazu sum wypłaconych danej żonie—emerytce z tytułu zaopatrzenia emerytalnego.

Komunikując o powyższem, proszę Panów o ścisłe przestrzeganie zarządzenia, zawartego w niniejszym okólniku, oraz o poddanie szczegółowej rewizji wydanych dotąd w tej mierze decyzyj.

Warszawa, dnia 20 lipca 1922 r.

Minister Rolnictwa i Dóbr Państwowych:
w z. *Ubysz*

Tłoczono w Drukarni Państwowej
z polecenia Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych. № 18225

Cena 500 marek.